



# ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ

Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά  
της ρητορικής μίσους, της μισαλλοδοξίας και των  
διακρίσεων

---

Οδηγός για εκπαιδευτικούς



Ο παρών οδηγός αποτελεί μια προσαρμογή του διαδικτυακού κύκλου επιμόρφωσης «Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά της ρητορικής μίσους, της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων», ο οποίος υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «BET! - Πέρα από τον COVID-19- Η νέα εποχή της διδασκαλίας. Ψηφιακή μάθηση για κοινωνική συμπερίληψη» (BET! - Beyond COVID-19- The new era of Teaching. Digital learning for social inclusion), μέσω της πλατφόρμας Moodle (<http://www.oxfamedu.it/moodle/login/index.php>).


Το «BET! - Πέρα από τον COVID-19- Η νέα εποχή της διδασκαλίας. Ψηφιακή μάθηση για κοινωνική συμπερίληψη» συγχρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υλοποιήθηκε σε 4 χώρες, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Ρουμανία και την Πορτογαλία από την ActionAid Hellas, την Oxfam Italia και την Lama Development and Cooperation Agency, την Agenda21 και την AIDGLOBAL, από τον Απρίλιο του 2021 έως και τον Μάρτιο του 2023.

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην παραγωγή της συγκεκριμένης έκδοσης δε συνιστά αποδοχή του περιεχομένου αυτής, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών του. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα έκδοση.

**Μάρτιος 2023**

## Σημαντική ανακοίνωση

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί, καλωσορίσατε στον κύκλο επιμόρφωσης με τίτλο «Ρητορική μίσους: Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά της ρητορικής μίσους, της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων».

Είναι σημαντικό να γνωρίζετε ότι μπορείτε να βρείτε και να κατεβάσετε (download) ποικίλες δραστηριότητες και πόρους τους οποίους θα εντάξετε στην καθημερινή διδασκαλία με σκοπό τη συμμετοχή των μαθητών και των μαθητριών σας. Κάθε φορά που συναντάτε το εικονίδιο , θα μπορείτε να βρείτε τη δραστηριότητα προσαρμοσμένη στα επιμέρους σχέδια μαθήματος συνολικής διάρκειας 8 ωρών που περιλαμβάνονται στην Ενότητα 6.

**ΠΡΟΣΟΧΗ:** Επειδή ο κύκλος επιμόρφωσης πραγματοποιείται με «πρακτικό τρόπο» τη ρητορική μίσους, υπάρχει περίπτωση να διαβάσετε πληροφορίες με ευαίσθητο περιεχόμενο που ενδεχομένως να σας φέρουν σε δύσκολη θέση. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, προσπαθήστε να παραμείνετε προσηλωμένοι στον απώτερο στόχο του κύκλου επιμόρφωσης: την πρόληψη και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους ούτως ώστε τα δικαιώματα να είναι κατοχυρωμένα για κάθε ανθρώπινο ον. Είμαστε όλοι μαζί σε αυτό.

## Εσείς και το «BET!»

Ο κύκλος επιμόρφωσης είναι μέρος του προγράμματος «BET! Πέρα από τον COVID-19- Η νέα εποχή της διδασκαλίας. Ψηφιακή μάθηση για κοινωνική συμπερίληψη», το οποίο χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βούλησή μας είναι να συνεργαστούμε μαζί σας στενά και να σας βοηθήσουμε να αναπτύξετε καινοτόμες επαγγελματικές πρακτικές, δεξιότητες και γνώσεις, προκειμένου αφενός να ανταποκρίνεστε με επάρκεια στις προκλήσεις που επιφυλάσσει μια μελλοντική παγκόσμια και ψηφιακή κοινωνία και αφετέρου να συμβάλλετε στην ενδυνάμωση των μαθητών σας. Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε τον σύνδεσμο: <https://www.actionaid.gr/i-drasi-mas/stin-ekpaideysi/bet-pera-apo-ton-covid-19-i-nea-epohi-tis-didaskalias>

## Περιεχόμενα

<b>Καλώς ορίσατε .....</b>	<b>6</b>
<b>Ενότητα 1.....</b>	<b>9</b>
<b>Ρητορική Μίσους - Τα λόγια μετράνε.....</b>	<b>9</b>
1.1 Οι εμπειρίες σας από τη ρητορική μίσους	10
1.2 Αναζήτηση λέξεων: Τα χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους	11
1.3 Τρεις ορισμοί για τη ρητορική μίσους και τα λόγια μίσους	11
1.4 Κουίζ	12
<b>Ενότητα 2.....</b>	<b>16</b>
<b>Η πυραμίδα του μίσους και η σημασία του έγκαιρου εντοπισμού.....</b>	<b>16</b>
2.1 Η πυραμίδα του μίσους	17
2.2 Στερεότυπα στην τσάντα μας	18
2.3 Στερεότυπα, προκατάληψη, διάκριση, ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους	18
2.4 Θετικά και αρνητικά στερεότυπα και προκαταλήψεις	19
2.5 Ρατσιστικά και μη ρατσιστικά στερεότυπα	20
2.6 Συμπεριφορές που εισάγουν διακρίσεις	20
<b>Ενότητα 3.....</b>	<b>21</b>
<b>Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.....</b>	<b>21</b>
3.1 Ρητορική μίσους: 2 μηνύματα και 7 βασικοί παράγοντες	22
3.2 Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: Μελέτες περίπτωσης	23
3.3 Κουίζ για τις επιπτώσεις της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο	27
3.4 Κουίζ σωστό η λάθος	27
3.5 Βίντεο	29
3.6 Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: Τι κάνουμε;	29
<b>Ενότητα 4.....</b>	<b>30</b>
<b>Ελευθερία έκφρασης .....</b>	<b>30</b>
4.1 Ελευθερία έκφρασης: Ένα ανθρώπινο διαίωμα που υπόκειται σε περιορισμούς;	31
4.2 Αναστοχασμός	31
4.3 Δραστηριότητα – Η υπόθεση ενός δημοσιογράφου	31
4.4 Ελευθερία έκφρασης: Μερικές Εννοήσεις	35
<b>Ενότητα 5.....</b>	<b>38</b>

<b>Παραπληροφόρηση και κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους.....</b>	<b>38</b>
5.1 Η αφήγηση	39
5.2 Βρείτε το ταίρι	39
5.3 Μια ανησυχητική τάση	39
5.4 Οπτική παραπληροφόρηση που γίνεται viral	41
5.5 Κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους	43
5.6 Αναστοχασμός για τη ρητορική μίσους	44
<b>Ενότητα 6.....</b>	<b>47</b>
<b>Οι μαθητές και οι μαθήτριες στο επίκεντρο - Πως να χρησιμοποιήσετε το υλικό μέσα στην τάξη.....</b>	<b>47</b>
Σχέδιο μαθήματος 1 - Θέτουμε τις βάσεις μέσα στην τάξη	48
Σχέδιο μαθήματος 2 - Ρητορική μίσους: οι λέξεις έχουν σημασία	50
Σχέδιο μαθήματος 3 - Η πυραμίδα του μίσους και η σημασία της έγκαιρης ανίχνευσης	52
Σχέδιο μαθήματος 4 - Η διαδικτυακή ρητορική μίσους	56
Σχέδιο μαθήματος 5 - Η ελευθερία της έκφρασης	60
Σχέδιο μαθήματος 6 - Παραπληροφόρηση και κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους	65
Σχέδιο μαθήματος 7 - Αύξηση της ευαισθητοποίησης και δράση για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους	67
Σχέδιο μαθήματος 8 – Η σειρά σας	70
<b>Ενότητα 7.....</b>	<b>73</b>
<b>Χρήση διαδικτυακών εργαλείων για την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα και τη ρητορική μίσους.....</b>	<b>73</b>
7.1 Tricider- Για ιδεοκαταιγισμό και λήψη αποφάσεων	75
7.2 LearningApps – Για κρυπτόλεξο/ αναζήτηση λέξεων	77
7.3 LearningApps – Για κουίζ πολλαπλής επιλογής	79
7.4 Kahoot! – Για κουίζ σε πραγματικό χρόνο	81
7.5 LearningApps - Για ταξινόμηση σε αριθμητική γραμμή	83
7.6 LearningApps – Για αντιστοίχιση ζευγαριών	85
<b>Κλείσιμο.....</b>	<b>87</b>
<b>Μοίρασμα εμπειριών και αξιολόγηση.....</b>	<b>87</b>
Μοίρασμα εμπειριών	88
Τελική αξιολόγηση	88

**Καλώς ορίσατε**

---

---

## Αγαπητοί εκπαιδευτικοί, καλώς ορίσατε!

Αυτός ο κύκλος επιμόρφωσης αποτελείται από 7 ενότητες και μία τελική αξιολόγηση, τουτέστιν συνολικά 8 ώρες αυτοδιδασκαλίας. Κάθε ενότητα διερευνά μια διαφορετική πτυχή της ρητορικής μίσους με σκοπό να «διορθώσουμε τα λάθη» μέσα από μια σειρά ποικίλων και διαδραστικών υλικών. Η εισηγήτρια του κύκλου επιμόρφωσης θα σας καθοδηγεί ψηφιακά. Ανά τακτά διαστήματα θα καλείστε να συμμετάσχετε σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και να ολοκληρώσετε εργασίες προκειμένου να μεταβαίνετε προοδευτικά από τη μία ενότητα στην επόμενη. Δεν υπάρχει βιασύνη ούτε πίεση, δεδομένου ότι μπορείτε να οργανώσετε μόνοι τη μελέτη σας και να προχωρήσετε με τον δικό σας ρυθμό. Μόλις ολοκληρώνετε μία ενότητα, θα πρέπει να επισημαίνετε το βήμα ως ολοκληρωμένο. Ο κύκλος επιμόρφωσης θεωρείται ολοκληρωμένος εφόσον ολοκληρώσετε το 90% των βημάτων του κύκλου και όλων των αξιολογήσεων. Επιπλέον, μέσα από τη συμμετοχή στον παρόντα κύκλο επιμόρφωσης, θα αναπτύξετε ψηφιακές δεξιότητες και θα βιώσετε τα οφέλη της κοινωνικής μάθησης. Επίσης, θα έχετε τη δυνατότητα να αναστοχαστείτε παλαιές και νέες γνώσεις, εμπειρίες και ανακαλύψεις, αλλά και να ανταλλάξετε ιδέες με τους συναδέλφους και την εισηγήτρια του κύκλου.

Αυτός ο κύκλος είναι χρήσιμος στους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να δουλέψουν μαζί με τους μαθητές και τις μαθήτριές τους το αντικείμενο της ρητορικής μίσους και να προσαρμόσουν υλικό και μεθόδους που αναλύονται στο πλαίσιο του παρόντος κύκλου, μεταξύ άλλων μια ενότητα διάρκειας 8 ωρών με σχολικές δραστηριότητες και έτοιμα σχέδια μαθημάτων. Μπορείτε να αξιοποιείτε και να προσαρμόζετε το υλικό σε οποιοδήποτε πλαίσιο τάξης και παράλληλα, όπου είναι δυνατόν, να συνδιαμορφώνετε τις δραστηριότητες με γνώμονα την ενεργό συμβολή και τις ανάγκες των μαθητών.

## Κοινό στόχος

Εκπαιδευτικοί που εργάζονται με μαθητές και μαθήτριες από 11-18 ετών. Παρακαλούμε σημειώστε ότι ίσως χρειαστεί να προσαρμόσετε το περιεχόμενο του μαθήματος και το υλικό που θα σας δοθεί προκειμένου να είναι κατάλληλο για την ηλικία και τις ανάγκες των δικών σας μαθητών/μαθητριών.

## Στόχοι του κύκλου επιμόρφωσης

- Παροχή διεπιστημονικών εργαλείων για την ανάλυση, την κατανόηση και την καταπολέμηση της εξάπλωσης της ρητορικής μίσους, της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων ιδίως μεταξύ των νέων (αλλά όχι αποκλειστικά) στο διαδίκτυο·
- Εμβάθυνση σε θέματα, όπως οι περιορισμοί στην ελευθερία έκφρασης και η παραπληροφόρηση και η σχέση τους με τη ρητορική μίσους·
- Παροχή ειδικών σχεδίων μαθημάτων για εκπαιδευτικούς με δυνατότητα εφαρμογής στην τάξη με σκοπό την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των μαθητών και των μαθητριών και της ικανότητας ανάληψης δράσης σχετικά με το θέμα.

## Γιατί ένας κύκλος επιμόρφωσης για τη ρητορική μίσους

Σύμφωνα με το Συμβούλιο της Ευρώπης, η ρητορική μίσους συνδέεται στενά με τα ανθρώπινα δικαιώματα καθώς αυτά «αντανακλούν τη στοιχειώδη αξιοπρέπεια κάθε ανθρώπινου όντος, την ισότητα των ανθρώπων στα δικαιώματα, την ελευθερία των ανθρώπων και τον ρόλο τους στη λήψη αποφάσεων και στη θέσπιση των κανόνων που θα πρέπει να διέπουν την καθημερινή μας ύπαρξη».

Αποτελεί επίσης βασική και εγκάρσια πτυχή της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη που υπόσχεται να «μην μείνει κανένας και καμία πίσω» και συνδέεται με έναν ολόκληρο Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης, τον Στόχο 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί θεσμοί».

Από την άλλη πλευρά, η αυξανόμενη παρουσία της ρητορικής μίσους στον πολιτικό λόγο και στη δημόσια σφαίρα των λεγόμενων φιλελεύθερων κρατών είναι ιδιαίτερως ανησυχητική, επειδή η κανονικοποίηση ενός τόσο επικίνδυνου φαινομένου υπονομεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ειρήνη και τις δημοκρατικές βάσεις κάθε φιλελεύθερου κράτους.

Η ρητορική μίσους έχει ομολογουμένως αναδειχθεί σε μια από τις πιο κοινές μορφές της μισαλλοδοξίας και της ξενοφοβίας στην Ευρώπη σήμερα. Εμείς, ως δάσκαλοι και εκπαιδευτικοί, μπορούμε να λειτουργούμε ως καταλύτες αλλαγής, επειδή μέσω της εκπαίδευσης έχουμε τη δυνατότητα να συμβάλλουμε στην πρόληψη, στην ευαισθητοποίηση, στη στήριξη των καταγγελιών και στην προαγωγή της αλληλεγγύης με τα θύματα, οπλίζοντας τους μαθητές με τη δύναμη να γίνονται πολέμιοι της ρητορικής μίσους.



# Ενότητα 1

Ρητορική Μίσους - Τα λόγια μετράνε

---



Η παρούσα ενότητα ξεκινά με τις δικές σας εμπειρίες ως εκπαιδευτικού και σας καλεί να αναστοχαστείτε σε βάθος μερικά από τα βασικά χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους. Θα μάθετε επίσης τους τρεις ορισμούς για τη ρητορική μίσους και τα λόγια μίσους και θα ελέγξετε τις γνώσεις σας ώστε να αποκτήσετε περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το θέμα της ρητορικής μίσους. Ας ξεκινήσουμε!

## 1.1 Οι εμπειρίες σας από τη ρητορική μίσους

💡 Αφιερώστε χρόνο για να αναλογιστείτε ένα περιστατικό ρητορικής μίσους που βιώσατε στον χώρο εργασίας ή στην ιδιωτική ζωή σας καθώς και τα χαρακτηριστικά του εν λόγω περιστατικού και μοιραστείτε την εμπειρία σας παρακάτω, στο Φόρουμ. Αξιοποιήστε τις ερωτήσεις που ακολουθούν για να αντλήσετε έμπνευση. Θα σας βοηθήσουν να αναλογιστείτε έννοιες ουσιαστικής σημασίας όσον αφορά τη ρητορική μίσους. Στις επόμενες ενότητες, θα εμβαθύνουμε σε κάθε επιμέρους έννοια.

- Ποιο/Ποια ήταν το/τα πρόσωπο(-α)/η ομάδα που δέχθηκε(-αν) την επίθεση (θύματα);
- Ποιος/Ποιοι ήταν ο/οι δράστης(ες) ή ο/οι θύτης(-ες);
- Υπήρχαν παρατηρητές; Αν ναι, ποιοι ήταν;
- Σε ποιο πλαίσιο έλαβε χώρα η ρητορική μίσους (εντός διαδικτύου, εκτός διαδικτύου, άλλα σχετικά στοιχεία για το πλαίσιο);
- Τι είδους γλώσσα χρησιμοποιήθηκε; Ποιες λέξεις; Ποια ήταν η συλλογιστική στην οποία βασίστηκε η ρητορική μίσους;

- Από το 1 (ελάχιστα) μέχρι το 10 (πάρα πολύ), σε ποιον βαθμό θεωρείτε ότι η ρητορική μίσους είχε στόχο το/τα συγκεκριμένο(-α) θύμα(-τα);
- Η ρητορική μίσους υποκίνησε κάποια συγκεκριμένη πράξη;
- Ποιος ήταν ο πραγματικός αντίκτυπος της συγκεκριμένης ρητορικής μίσους; Ποιες οι δυνητικές επιπτώσεις του περιστατικού;
- Πώς νιώσατε όταν ήρθατε αντιμέτωπος(-η) με το περιστατικό;
- Πώς πιστεύετε ότι νιώθει το θύμα;

## 1.2 Αναζήτηση λέξεων: Τα χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους

Στο κρυπτόλεξο που ακολουθεί θα πρέπει να βρείτε 7 λέξεις που σχετίζονται με τη ρητορική μίσους. Αναζητήστε τις λέξεις κάθετα και οριζόντια, όχι διαγώνια. Μπορείτε να εντοπίσετε τουλάχιστον 3 λέξεις; Μόλις βρείτε μια λέξη, κάντε κλικ σε όλα τα γράμματά της σαν να θέλετε να την επισημάνετε με χρώμα.

Για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα, κάντε κλικ στον παρακάτω σύνδεσμο:

<https://learningapps.org/display?v=p163oufe222>

## 1.3 Τρεις ορισμοί για τη ρητορική μίσους και τα λόγια μίσους

Σε αυτή την παρουσίαση PowerPoint θα βρείτε τρεις σχετικούς ορισμούς για τη ρητορική και τα λόγια μίσους.

Αφού εντοπίσαμε μερικές από τις πιο σημαντικές λέξεις της ρητορικής μίσους, θα πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός ότι μέχρι στιγμής δεν υφίσταται διεθνής (ούτε νομικά δεσμευτικός ευρωπαϊκός) ορισμός για τη ρητορική μίσους.

Παρακάτω θα διαβάσετε 2 ορισμούς για τη ρητορική μίσους και ένα ορισμό για τα λόγια μίσους. Οι δύο πρώτοι ορισμοί προέρχονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης που υπήρξε πρωτοπόρος στη εκπόνηση ορισμών για τη ρητορική μίσους και στην έκκληση για καταδίκη του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα με τη σύσταση αριθ. R 97(20), της 30.10.1997, της επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο ορισμός της ρητορικής μίσους είναι ο εξής:

«Όλες οι μορφές έκφρασης που διαδίδουν, υποκινούν, προωθούν ή δικαιολογούν το φυλετικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που βασίζονται στη μισαλλοδοξία, μεταξύ των οποίων: τη μισαλλοδοξία που εκφράζεται από τον επιθετικό εθνικισμό και τον εθνοκεντρισμό, τις διακρίσεις και την εχθρότητα κατά των μειονοτήτων, των μεταναστών και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών».

Η σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 15, της 8.12.2016, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) του Συμβουλίου της Ευρώπης ορίζει τη «ρητορική μίσους» ως εξής:

«Η χρήση μιας ή περισσότερων μορφών έκφρασης, δηλαδή η προάσπιση, προώθηση ή υποκίνηση, υπό οποιαδήποτε μορφή, της υποτίμησης, του μίσους ή του διασυρμού προσώπου ή ομάδας προσώπων, καθώς και κάθε παρενόχληση, προσβολή, αρνητικό στερεότυπο, στιγματισμός ή απειλή σε σχέση με το εν λόγω πρόσωπο ή την ομάδα προσώπων και αιτιολόγηση όλων των προηγούμενων μορφών έκφρασης, λόγω φυλής, χρώματος, γενεαλογικών καταβολών, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, ηλικίας, αναπηρίας, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, βιολογικού ή κοινωνικού φύλου, ταυτότητας φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και άλλων προσωπικών χαρακτηριστικών ή κατάστασης».

Ο Aaron Peckham (Urban Dictionary: Fularious Street Slang Defines, Andrews MacMeel, 2014), ορίζει τα λόγια μίσους ως εξής:

«Λόγια μίσους είναι, όπως υποδηλώνει ο όρος, εκφράσεις μίσους που προκαλούν πόνο επειδή είναι εκ φύσεως υποτιμητικές. Πρόκειται για τις χειρότερες λέξεις που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει, ιδίως εάν ανήκει σε μια ομάδα με ισχύ, σε βάρος άλλης ομάδας η οποία, λόγω της μειονοτικής θέσης ή ενός ιστορικού διακρίσεων έχει λιγότερη δύναμη. (Δηλαδή, ο ετεροφυλόφιλος έχει μεγαλύτερη δύναμη από τον ομοφυλόφιλο, ο λευκός έχει μεγαλύτερη δύναμη έναντι μιας φυλετικής μειονότητας, ο άντρας έναντι της γυναίκας, ο χριστιανός έναντι άλλων θρησκειών, ένας σωματικά άρτιος άνθρωπος έναντι ενός ατόμου με αναπηρία κ.λπ.)

Το υλικό αυτό είναι διαθέσιμο και σε παρουσίαση PowerPoint στον σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/dwAJP>

## 1.4 Κουίζ

💡 Ήρθε η ώρα να μελετήσετε σε βάθος τους τρεις ορισμούς για τη ρητορική/τα λόγια μίσους. Βρείτε τη σωστή απάντηση στις 3 ερωτήσεις. Υπάρχει μόνο μία σωστή απάντηση για κάθε ερώτηση.

Για να ξεκινήσετε, κάντε κλικ στο ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΥΙΖ ΤΩΡΑ. Αν είστε βέβαιοι για την απάντησή σας, κάντε κλικ στο ΥΠΟΒΟΛΗ ΟΛΩΝ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ. Ένα αναδυόμενο μήνυμα θα εμφανιστεί. Κάντε κλικ στο ΥΠΟΒΟΛΗ ΟΛΩΝ ΚΑΙ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ.

<https://learningapps.org/display?v=p5trmlqon22>

Μπορείτε να βρείτε τις ερωτήσεις του κουίζ καθώς και περισσότερες πληροφορίες για τις σωστές απαντήσεις ακολουθώντας.

**1<sup>η</sup> ερώτηση:** Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά του πρώτου ορισμού (1997);

«Όλες οι μορφές έκφρασης που διαδίδουν, υποκινούν, προωθούν ή δικαιολογούν το φυλετικό μίσος, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό ή άλλες μορφές μίσους που βασίζονται στη μισαλλοδοξία, μεταξύ των οποίων: τη μισαλλοδοξία που εκφράζεται από τον επιθετικό

εθνικισμό και τον εθνοκεντρισμό, τις διακρίσεις και την εχθρότητα κατά των μειονοτήτων, των μεταναστών και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών».

A – εστιάζει στη φυλή, στην εθνικότητα και στα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή ανήκουν σε μειονότητες

B – δεν αναφέρει τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο

Γ – όλα τα παραπάνω

**Λύση:** Το Συμβούλιο της Ευρώπης ήταν ο πρώτος διεθνής οργανισμός που ασχολήθηκε ενδελεχώς με το πρόβλημα της ρητορικής μίσους, η οποία παρεμπιπτόντως είναι μια εξαιρετικά δύσκολη στον ορισμό της έννοια.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο ορισμός εκπονήθηκε το 1997, παρατηρούμε τα εξής:

Εστιάζει στη ρητορική μίσους εκτός του διαδικτύου, καθώς η χρήση του διαδικτύου δεν ήταν ακόμη τόσο διαδεδομένη.

Αναφέρεται σε διαφορετικούς λαούς, μετανάστες και άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, δεδομένου ότι ορισμένες μορφές ρατσιστικού πολιτικού λόγου είχαν τότε γίνει ήδη ευρέως αποδεκτές στον κυρίαρχο ευρωπαϊκό πολιτικό λόγο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα: «Στην Ιταλία, τον Δεκέμβριο του 2009, η Λίγκα του Βορρά ονόμασε μια αστυνομική επιχείρηση – στόχος της οποίας ήταν ο έλεγχος των εγγράφων διαμονής των μη ευρωπαίων κατοίκων στην πόλη του Coccaglio – “Λευκά Χριστούγεννα”. Μπορούμε να αναφέρουμε ένα σωρό ακόμη παραδείγματα, ωστόσο η ουσία είναι προφανής: ο ανοιχτά ρατσιστικός λόγος [...] κατέχει κεντρική θέση και αποτελεί κεντρικό θέμα της καταπολέμησης της ρητορικής μίσους στην κυρίαρχη ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή».

**2<sup>η</sup> ερώτηση:** Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του δεύτερου ορισμού (2016);

«Η χρήση μίας ή περισσότερων μορφών έκφρασης, δηλαδή η προάσπιση, προώθηση ή υποκίνηση, υπό οποιαδήποτε μορφή, της υποτίμησης, του μίσους ή του διασυρμού προσώπου ή ομάδας προσώπων, καθώς και κάθε παρενόχληση, προσβολή, αρνητικό στερεότυπο, στιγματισμός ή απειλή σε σχέση με το εν λόγω πρόσωπο ή την ομάδα προσώπων και αιτιολόγηση όλων των προηγούμενων μορφών έκφρασης, λόγω φυλής, χρώματος, γενεαλογικών καταβολών, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, ηλικίας, αναπηρίας, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, βιολογικού ή κοινωνικού φύλου, ταυτότητας φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού και άλλων προσωπικών χαρακτηριστικών ή κατάστασης».

A – αναφέρει σαφείς λέξεις που περιγράφουν τη ρητορική μίσους, όπως «υποκίνηση», «υποτίμηση», «διασυρμός», «παρενόχληση», «προσβολή», «αρνητικό στερεότυπο», «στιγματισμός», «απειλή»

B – διευρύνει τον ορισμό για να συμπεριλάβει πέραν των προκαταλήψεων για τη φυλή, την προέλευση από οικογένεια μεταναστών, την εθνικότητα και τη θρησκεία, άλλες μορφές διακρίσεων όπως ο μισογυνισμός, ο σεξισμός και η διάκριση λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου. Επιπλέον, δεδομένου ότι εκπονήθηκε το 2016, αφορά τη ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου

Γ – δεν περιλαμβάνει άλλες μορφές διακρίσεων και προκαταλήψεων, όπως ο αντιαθιγγανισμός (antirom), η χριστιανοφοβία και η ισλαμοφοβία

**Λύση:** Μπορούμε να πούμε ότι αυτός ο πρόσφατος ορισμός λαμβάνει υπόψη την έννοια της διαθεματικότητας.

Η διαθεματικότητα αποτελεί ένα πλαίσιο που θεωρεί ένα πρόσωπο, μια ομάδα προσώπων ή ένα κοινωνικό πρόβλημα ως αποδέκτη ποικίλων διακρίσεων και αποκλεισμών. Λαμβάνει υπόψη τις αλληλεπικαλυπτόμενες ταυτότητες και εμπειρίες κάθε ατόμου προκειμένου να κατανοήσει την πολυπλοκότητα των προκαταλήψεων που αυτό αντιμετωπίζει.

Με άλλα λόγια, η θεωρία της διαθεματικότητας υποστηρίζει ότι οι άνθρωποι βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση λόγω ποικίλων μορφών καταπίεσης, όπως φυλή, τάξη, ταυτότητα φύλου, σεξουαλικός προσανατολισμός, θρησκεία και άλλα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ταυτότητας (π.χ. «γυναίκα» και «μαύρη»). Η διαθεματικότητα αναγνωρίζει ότι οι σημάσεις ταυτότητας δεν είναι αυθύπαρκτες, αλλά ότι καθεμία επηρεάζει τις άλλες, με αποτέλεσμα να δημιουργείται συχνά μια πολύπλοκη σύγκλιση καταπίεσης.

Η Kimberlé Crenshaw, καθηγήτρια νομικής και κοινωνική θεωρητικός, εισήγαγε πρώτη τον όρο διαθεματικότητα το 1989 στην εργασία της με τίτλο «Αποπεριθωριοποίηση της διατομής φυλής και φύλου: Μια μαύρη φεμινιστική κριτική του δόγματος κατά των διακρίσεων, της φεμινιστικής θεωρίας και της αντιρατσιστικής πολιτικής» («Demarginalizing The Intersection Of Race And Sex: A Black Feminist Critique Of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory And Antiracist Politics»). Πηγή: What is intersectionality, and what does it have to do with me? | YW Boston)

**3<sup>η</sup> ερώτηση:** Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του ορισμού για τα ΛΟΓΙΑ ΜΙΣΟΥΣ σύμφωνα με το λεξικό Urban Dictionary (2014);

«Λόγια μίσους είναι, όπως υποδηλώνει ο όρος, εκφράσεις μίσους που προκαλούν πόνο επειδή είναι εκ φύσεως υποτιμητικές. Πρόκειται για τις χειρότερες λέξεις που μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει, ιδίως εάν ανήκει σε μια ομάδα με ισχύ, σε βάρος άλλης ομάδας η οποία, λόγω της μειονοτικής θέσης ή ενός ιστορικού διακρίσεων έχει λιγότερη δύναμη. (Δηλαδή, ο ετεροφυλόφιλος έχει μεγαλύτερη δύναμη από τον ομοφυλόφιλο, ο λευκός έχει μεγαλύτερη δύναμη έναντι μιας φυλετικής μειονότητας, ο άντρας έναντι της γυναίκας, ο χριστιανός έναντι άλλων θρησκειών, ένας σωματικά άρτιος άνθρωπος έναντι ενός ατόμου με αναπηρία κ.λπ.)»

Τα λόγια μίσους επικεντρώνονται στις λέξεις, ενώ η ρητορική μίσους εστιάζει στον λόγο.

Υπογραμμίζει την ασυμμετρία ισχύος που χαρακτηρίζει τον θύτη και το θύμα και εισαγάγει τη διάσταση των αισθημάτων του θύματος όταν γίνεται στόχος λέξεων μίσους.

Υπογραμμίζει την ασυμμετρία ισχύος που χαρακτηρίζει τον θύτη και το θύμα, ωστόσο επικεντρώνεται μόνο στον σεξουαλικό προσανατολισμό.

**Λύση:** Σύμφωνα με την IGI Global, ασυμμετρία ισχύος είναι μια κατάσταση στην οποία υπάρχουν διαφορές ως προς τη θέση ανάμεσα σε άτομα και ομάδες ατόμων στο πλαίσιο μιας οργανωτικής ιεραρχίας και αυτές οι διαφορές οδηγούν σε διαφοροποιημένη ικανότητα

ανάληψης δράσης ή στην πρόκληση ενεργειών. Αποτελεί συναφή πτυχή της ρητορικής μίσους και είναι βέβαιο ότι την έχετε εντοπίσει κατά τη δραστηριότητα 1.1 μέσα από τις δικές σας εμπειρίες.

Σας ευχαριστούμε που ολοκληρώσατε την Ενότητα 1. Ελπίζουμε ότι έχετε μάθει νέες έννοιες και ενδεχομένως εμβαθύνετε σε έννοιες ήδη γνωστές. Είναι ώρα να καταγράψετε σε ένα τετράδιο/σημειωματάριο τουλάχιστον ένα σημείο αυτής της Ενότητας που σας ώθησε να κάνετε συγκεκριμένες σκέψεις.

# Ενότητα 2

Η πυραμίδα του μίσους και η σημασία  
του έγκαιρου εντοπισμού

---

---

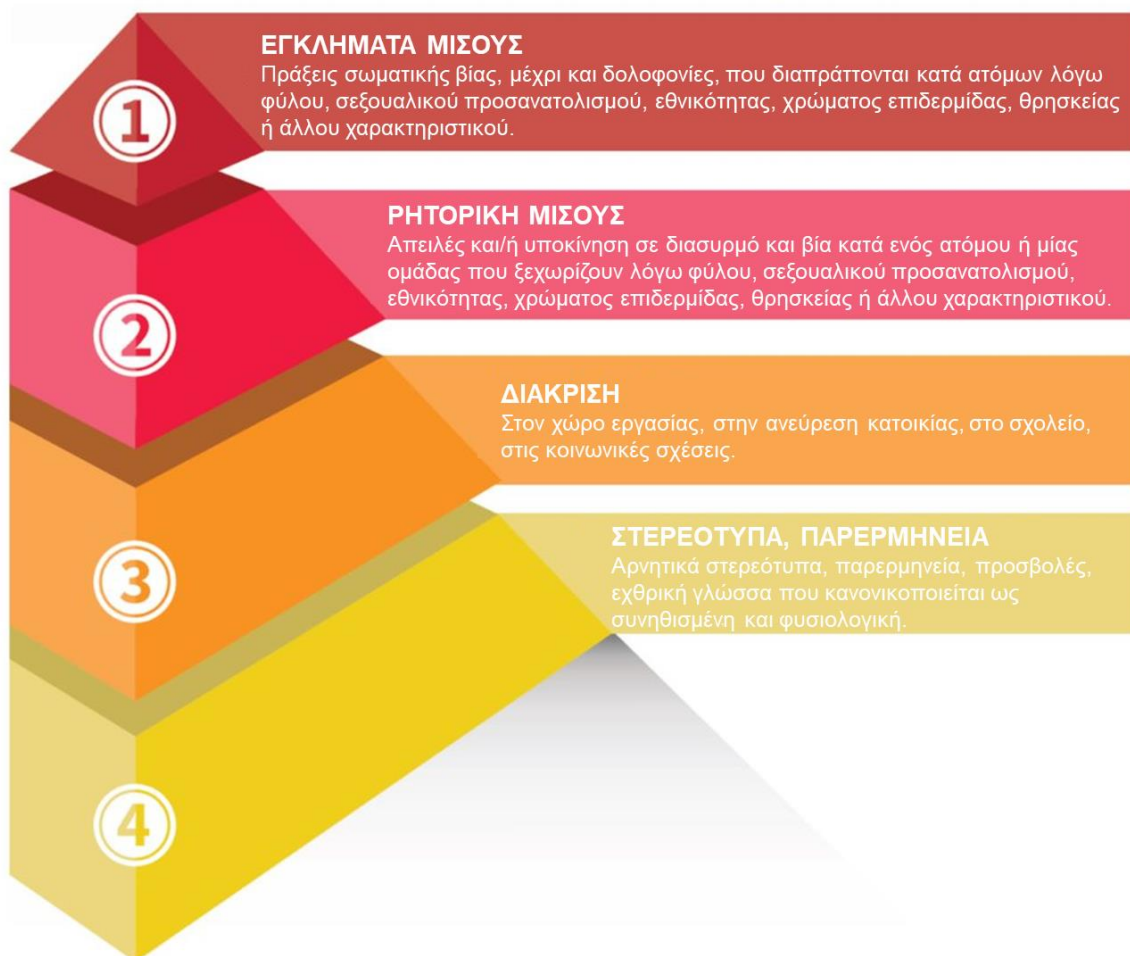


## 2.1 Η πυραμίδα του μίσους

Καλωσορίσατε στην 2η ενότητα! Ας ξεκινήσουμε με μια πολύ δυνατή εικόνα που θα σας βοηθήσει να κατανοήσετε καλύτερα τις επιπτώσεις της μισαλλοδοξίας. Η εικόνα ονομάζεται «πυραμίδα του μίσους». Στο διαδίκτυο κυκλοφορούν πολλές παρόμοιες εικόνες, ωστόσο εδώ επιλέξαμε την εικόνα που παρουσιάστηκε στην τελική έκθεση την οποία εκπόνησε η Επιτροπή του Ιταλικού Κοινοβουλίου για το μίσος, τη μισαλλοδοξία, την ξеноφοβία και τον ρατσισμό μετά από 14 μήνες εργασιών, ακροάσεις 31 ατόμων και τη συγκέντρωση 187 εγγράφων.

Χάρη στο σχήμα της, η πυραμίδα του μίσους καταδεικνύει πώς μικρές πράξεις μεροληψίας και στερεότυπα μπορούν να οδηγήσουν σε πράξεις προκατάληψης οι οποίες με τη σειρά τους επιφέρουν διακρίσεις που οδηγούν στη βία.

Όπως σε κάθε πυραμίδα, οι χαμηλότερες βαθμίδες στηρίζουν τις υψηλότερες βαθμίδες. Επομένως, εάν χτυπούμε τα προβλήματα στη ρίζα τους, εάν καταπολεμούμε τη μισαλλοδοξία μόλις αυτή εκδηλώνεται, δεν θα χρειάζεται να μιλάμε για πυραμίδα. Άρα, οφείλουμε να αντιμετωπίζουμε τέτοια ζητήματα στη χαμηλότερη βαθμίδα, στα θεμέλια και να είμαστε έτοιμοι να αντιδράσουμε μόλις διαπιστώσουμε ότι η πυραμίδα αρχίζει να υψώνεται.



## 2.2 Στερεότυπα στην τσάντα μας

💡 Ανοίξτε την τσάντα/το σακίδιό σας ή οτιδήποτε χρησιμοποιείτε συνήθως στη δουλειά. Επιλέξτε τουλάχιστον ένα αντικείμενο που αντιπροσωπεύει ένα έμφυλο στερεότυπο.

Ποιο αντικείμενο επιλέξατε; Το βρήκατε εύκολα; Δυσκολευτήκατε να εντοπίσετε ένα έμφυλο αντικείμενο; Καταγράψτε τις σκέψεις σας.

## 2.3 Στερεότυπα, προκατάληψη, διάκριση, ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους

Ακολούθως θα βρείτε ενδιαφέρουσες πληροφορίες σχετικά με τις διαφορετικές βαθμίδες της πυραμίδας του μίσους. 💡 Το υλικό αυτό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης Power Point στον σύνδεσμο:

### **ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ** (γνωσιακή διάσταση)

Τα στερεότυπα αποτελούν κοινές πεποιθήσεις ή σκέψεις σχετικά με συγκεκριμένες ομάδες και μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά (ή ουδέτερα). Παρότι ίσως έχουν κάποια χρησιμότητα, τα στερεότυπα καθίστανται επιβλαβή όταν εφαρμόζονται άκριτα σε βάρος κάποιων ατόμων και χρησιμοποιούνται ως πρόφαση για διαφορετική μεταχείριση ή συμπεριφορά. Τα στερεότυπα αποτελούν γενικεύσεις και δεν είναι πάντοτε αληθή για κάθε επιμέρους περίπτωση.

Τα αρνητικά στερεότυπα είναι πολύ επικίνδυνα καθώς διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία και έχουν σοβαρές επιπτώσεις: κάποιες ομάδες καθίστανται ολοένα και πιο ευάλωτες, περιθωριοποιημένες και απομονωμένες. Μια τέτοια κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε κλιμάκωση της σύγκρουσης και του διχασμού και σε αυξημένο κίνδυνο κακοποίησης ή απειλών.

### **ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ** (συναισθηματική διάσταση)

Η προκατάληψη είναι στάση, δεδομένου ότι εμπεριέχει μια κρίση, συνήθως αρνητική, για άλλους ανθρώπους ή κοινωνικές ομάδες. Αντλεί αρνητικά συμπεράσματα πριν την αξιολόγηση δεδομένων και στοιχείων.

### **ΑΦΗΓΗΜΑ**

Τα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις συχνά αποτελούν τα λεγόμενα αφηγήματα τα οποία βρίθουν από παρερμηνείες.

Το αφήγημα, το οποίο ουσιαστικά συνδέεται με την ενέργεια της αφήγησης, αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται αρνητικά με σκοπό να στρέψει μια ομάδα ανθρώπων ενάντια σε μια άλλη, μια πλειοψηφία ενάντια σε μια μειοψηφία, να τροφοδοτεί μύθους και κουτσομπολιά, να υποδαυλίζει το μίσος και τη βία, να στιγματίζει. Για να κατανοήσετε τη δύναμη του αφηγήματος, αρκεί να σκεφτείτε ότι σε καταστάσεις σύγκρουσης, για παράδειγμα, «η εικόνα του εχθρού» (η οποία κατασκευάζεται μέσα από ένα

ειδικό αφήγημα), ως αρνητικό αφήγημα, χρησιμοποιείται συχνά για να ενισχύσει τον εθνικισμό, να καταπνίξει τον αντίλογο και/ή να επιτρέψει τη διατήρηση του κατεστημένου.

### **ΔΙΑΚΡΙΣΗ**

Πρόκειται για αρνητική συμπεριφορά προς τα μέλη μιας κοινωνικής ομάδας στην οποία δεν ανήκουμε ή θεωρούμε ότι δεν ανήκουμε. Εκδηλώνεται όταν η αρνητική στάση προς μια συγκεκριμένη ομάδα έχει ως αποτέλεσμα τα μέλη της ομάδας αυτής να μην έχουν τη δυνατότητα ή να έχουν περιορισμένη δυνατότητα να ασκούν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους. Η ίδια η διάκριση συνιστά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ίσως είναι απόρροια είτε ρατσιστικής στάσης είτε άλλων προκαταλήψεων που δεν είναι εγγενώς ρατσιστικές αλλά εξίσου αρνητικές ως προς τις συνέπειές τους αφενός για τα άμεσα θύματα και αφετέρου για την κοινωνία στο σύνολό της.

### **ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ**

Πρόκειται για αρνητική έκφραση, σχετικά με ένα άτομο ή μια ομάδα, η οποία συχνά βασίζεται στην προκατάληψη, στη διάδοση, την υποκίνηση, την προώθηση ή τη δικαιολόγηση του μίσους και της μισαλλοδοξίας. Έχει σκοπίμως επιδίωξη να πληγώσει. Η ρητορική μίσους τρέφεται από τα αρνητικά στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις και επιπλέον συντελεί στην ενίσχυσή τους, προετοιμάζοντας το έδαφος για μια ακόμη πιο επικίνδυνη κλιμάκωση, τα εγκλήματα μίσους.

Η ρητορική μίσους πρέπει να αντιμετωπίζεται όχι μόνο όταν φανερώνει το πρόσωπό της, αλλά και στη ρίζα, με άλλα λόγια, σε επίπεδο στάσεων.

### **ΕΓΚΛΗΜΑ ΜΙΣΟΥΣ**

Πρόκειται για παράνομη πράξη σε βάρος ομάδας ή ατόμου που βασίζεται σε μια προκατάληψη σχετικά με την αντιληπτή ταυτότητα. Κάθε ρητορική μίσους δεν οδηγεί σε έγκλημα μίσους, ωστόσο τα εγκλήματα μίσους έχουν πάντα ως απαραίτητη προϋπόθεση τη ρητορική μίσους.

Το παραπάνω υλικό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/clBIO>

## **2.4 Θετικά και αρνητικά στερεότυπα και προκαταλήψεις**

Κάντε κλικ εδώ για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα «Drag and drop (σέρνω και αφήνω)» και έπειτα κάντε κλικ στο ENTER. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

<https://learningapps.org/display?v=pbcm86aij22>

Η οθόνη χωρίζεται σε δύο μέρη: στο αριστερό με τίτλο «ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ» και στο δεξί με τίτλο «ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ». Αυτομάτως εμφανίζονται παραδείγματα θετικών και αρνητικών

στερεότυπων. Σύρετε και αφήστε το πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίζεται το στερεότυπο είτε στο αριστερό είτε στο δεξί μέρος της οθόνης, κατά την κρίση σας. Κάντε κλικ στο γαλάζιο εικονίδιο «τικ», στη δεξιά γωνία, για να επικυρώσετε τις επιλογές σας. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

## 2.5 Ρατσιστικά και μη ρατσιστικά στερεότυπα

Κάντε κλικ εδώ για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα «Drag and drop (σέρνω και αφήνω)» και έπειτα κάντε κλικ στο ENTER. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

<https://learningapps.org/display?v=pow1hjwgj22>

Βεβαιωθείτε ότι ολοκληρώσατε τη δραστηριότητα ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ ώστε να αποκτήσετε πρόσβαση στην παρούσα δραστηριότητα.

Η οθόνη χωρίζεται σε δύο μέρη: στο αριστερό με τίτλο «ΜΗ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ» και στο δεξί με τίτλο «ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ». Αυτομάτως εμφανίζονται παραδείγματα ρατσιστικών και μη στερεότυπων και προκαταλήψεων. Σύρετε και αφήστε το πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίζεται το στερεότυπο είτε στο αριστερό είτε στο δεξί μέρος της οθόνης, κατά την κρίση σας. Κάντε κλικ στο γαλάζιο εικονίδιο «τικ», στη δεξιά γωνία, για να επικυρώσετε τις επιλογές σας. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

## 2.6 Συμπεριφορές που εισάγουν διακρίσεις

Κάντε κλικ στον ακόλουθο σύνδεσμο για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα «Drag and drop (σέρνω και αφήνω)» και έπειτα κάντε κλικ στο ENTER. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

<https://learningapps.org/display?v=p789h0eak22>

Η οθόνη χωρίζεται σε δύο μέρη: στο αριστερό με τίτλο «ΕΙΣΑΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ» και στο δεξί με τίτλο «ΔΕΝ ΕΙΣΑΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ». Αυτομάτως εμφανίζονται παραδείγματα συμπεριφορών που εισάγουν ή μη διακρίσεις. Σύρετε και αφήστε το πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίζεται η συμπεριφορά είτε στο αριστερό είτε στο δεξί μέρος της οθόνης, κατά την κρίση σας. Κάντε κλικ στο γαλάζιο εικονίδιο «τικ», στη δεξιά γωνία, για να επικυρώσετε τις επιλογές σας. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως κατά την ολοκλήρωση της δραστηριότητας.

Συγχαρητήρια, ολοκληρώσατε την Ενότητα 2! Σας παρακαλούμε να καταγράψετε σε ένα τετράδιο/σημειωματάριο τις σκέψεις σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους η επίγνωση των διαφορετικών βαθμίδων της πυραμίδας είναι απαραίτητη για τον εντοπισμό της ρητορικής μίσους σε πρώιμο στάδιο.

# Ενότητα 3

Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο

---



Καλωσορίσατε στην Ενότητα 3! Στην παρούσα ενότητα θα διερευνήσουμε τα ειδικά χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο, ξεκινώντας από τους βασικούς γλωσσικούς παράγοντες και τα βασικά της μηνύματα. Θα διαπιστώσετε σε πόσο πολλά και διαφορετικά μέσα μπορεί να μεταδίδεται αλλά και τους ποικίλους τρόπους έκφρασής της. Θα μελετήσετε τις επιπτώσεις της ρητορικής μίσους όχι μόνο στο άτομο/στην ομάδα, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία. Τέλος, θα εξετάσετε τις διαφορές της ρητορικής μίσους εντός και εκτός διαδικτύου.

### 3.1 Ρητορική μίσους: 2 μηνύματα και 7 βασικοί παράγοντες

Ακολουθώντας τα 2 κύρια μηνύματα και τους 7 βασικούς παράγοντες των εκφράσεων της ρητορικής μίσους. Το υλικό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον σύνδεσμο:

Έχει παρατηρηθεί ότι οι μαζικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η γενοκτονία και η εθνική κάθαρση, απορρέουν ή συνοδεύονται πάντα από ρητορική μίσους. Επομένως, οι λέξεις μετράνε.

Σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία, εκτός από το εγγενές περιεχόμενο ενός μηνύματος ρητορικής μίσους, υπάρχουν **δύο βασικά μηνύματα** που μας βοηθούν να εντοπίσουμε τη ρητορική μίσους:

- Το πρώτο μήνυμα αφορά την ομάδα/το άτομο που δέχεται την επίθεση. Το θύμα νιώθει πως το αίσθημα ασφάλειας και ελευθερίας του απειλείται. Έχει την αίσθηση ότι δεν υπάρχει χώρος για εκείνο στην κοινωνία.
- Το δεύτερο μήνυμα απευθύνεται στα μέλη της κοινότητας που δεν ανήκουν στην ομάδα ή δεν μοιάζουν με το άτομο που δέχεται την επίθεση. Στόχος αυτού του μηνύματος είναι να δηλώσει στην κοινότητα ότι η ρητορική μίσους του θύτη αποτελεί σε μεγάλο βαθμό και δική τους πεποίθηση.

Τα μηνύματα αυτά διεισδύουν στον κοινωνικό ιστό σε τέτοιο βαθμό που καθίστανται μέρος αυτού και απειλούν τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Επιπλέον, η ρητορική μίσους χαρακτηρίζεται από **7 βασικά χαρακτηριστικά**. Ο θύτης μπορεί:

1. Να προσδίδει αρνητική χροιά σε θετικές ή ουδέτερες λέξεις. Για παράδειγμα: η λέξη «νεολαία» μπορεί να χρησιμοποιείται με έντονα αρνητικό τρόπο.
2. Να επικαλείται ψευδείς πεποιθήσεις. Για παράδειγμα, ο μετανάστης κουβαλάει μολυσματικές ασθένειες.
3. Να ομαδοποιεί τους ανθρώπους σε «εμείς/εμάς» (θύματα) και σε «αυτοί/αυτούς» (η απειλή), τονίζοντας την ομοιογένεια κάθε ομάδας και παρουσιάζοντάς τις δύο πλευρές ως επιλογές που αλληλοαποκλείονται, με εμφιατική χρήση στα «εμείς, εσείς, αυτοί, αυτούς, εκείνοι».
4. Να κάνει τους επιτιθέμενους να νιώθουν οικεία μεταξύ τους και να βλέπουν τα θύματα ως κάτι απόμακρο, υποβαθμίζοντας τις πράξεις μίσους. Για παράδειγμα: «και πολλοί από εμάς πεθαίνουν καθημερινά, όχι μόνο από αυτούς» (αυτοί είναι οι ολοένα και περισσότεροι μετανάστες που πνίγονται στη Μεσόγειο).
5. Να περιορίζει τον στόχο σε ένα μόνο χαρακτηριστικό, σε μια στιγμιαία κατάσταση. Για παράδειγμα: χρησιμοποιώντας επίθετα όπως «απελπισμένος» ή χαρακτηρίζοντας τα θύματα με το νομικό καθεστώς (παράνομος) ή την εθνικότητά τους.
6. Να παρουσιάζει επιμελώς ψευδή αριθμητικά στοιχεία, δίνοντας μια απατηλή αίσθηση αντικειμενικότητας.
7. Να συνδυάζει δύο δηλώσεις ώστε να φαίνεται ότι σχετίζονται μεταξύ τους, ενώ δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο: «Οι μετανάστες κάνουν απεργία πείνας, ενώ στην Ιταλία 5 εκατομμύρια φτωχοί άνθρωποι δεν έχουν να φάνε».

Τα παραπάνω είναι διαθέσιμα και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/dhCM8>

## 3.2 Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: Μελέτες περίπτωσης

Ακολούθως θα βρείτε 11 μελέτες περίπτωσης που σχετίζονται με τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.

Για να αναπτύξετε περαιτέρω τον προβληματισμό σας, καλό είναι να καταγράψετε σε ένα τετράδιο/σημειωματάριο τις απαντήσεις σας στις παρακάτω ερωτήσεις:

- Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό;
- Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα;
- Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;

### Μελέτες περίπτωσης

1. Ένας νέος άντρας ανεβάζει μια τεράστια σημαία εθνικιστικού κόμματος στο προφίλ του σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με σχόλια όπως «Έξω το Ισλάμ από τη χώρα μου - Ας προστατέψουμε τον λαό μας». Αναρτά φωτογραφίες με το σύμβολο της ημισελήνου και του αστεριού σε πινακίδα απαγόρευσης. Διαδίδει τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιώντας τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και την προσωπική του ιστοσελίδα. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
2. Ο Α. συντάσσει ένα δημοσίευμα όπου αποδεικνύει ότι το Ολοκαύτωμα «δεν συνέβη ποτέ» και καταφέρεται με υβριστικό και ρατσιστικό τρόπο κατά του εβραϊκού λαού. Ο Α. αναρτά το εν λόγω κείμενο στο προσωπικό του ιστολόγιο, καθώς και σε διάφορους αντισημιτικούς ιστότοπους. Επιπλέον, εντάσσει το κείμενο στο περιεχόμενο διαφόρων wikis στο διαδίκτυο δίνοντας μια επιστημονική επίφαση στις πληροφορίες για το Ολοκαύτωμα. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
3. Άρθρο κορυφαίου δημοσιογράφου σε εφημερίδα που πρόσκειται σε ηγετικό πολιτικό κόμμα αποκαλεί τους Ρομά «ζώα» και ζητά την εξόντωσή τους με κάθε τρόπο. Στο φόρουμ που συνδέεται με τη διαδικτυακή έκδοση της εφημερίδας αναρτώνται πολλά σχόλια που επικροτούν τη θέση του δημοσιογράφου. Η εφημερίδα δεν προβαίνει σε εξηγήσεις ούτε απολογείται για τα σχόλια. Εμφανίζονται και άλλα άρθρα στο διαδίκτυο που υιοθετούν την ίδια στάση και χρησιμοποιούν παρόμοιο ύφος, ενώ ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι αρχίζουν να δημοσιεύουν σχόλια. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
4. Στο διαδίκτυο διοργανώνεται εκστρατεία σύμφωνα με την οποία για την οικονομική κρίση στη χώρα φταίνε οι μετανάστες και οι πρόσφυγες. Αρχίζουν να κυκλοφορούν αναρτήσεις σε πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης: φωτογραφίες που παρουσιάζουν τους πρόσφυγες ως άτομα με επιθετική συμπεριφορά, εικόνες με πρόσφυγες που



βιώνουν ταπεινωτικές συνθήκες και σχόλια ότι κλέβουν τις δουλειές από τους ντόπιους. Στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαπιστώνεται αυξημένη διάχυση παραπληροφόρησης, όπως ψευδή στατιστικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι μετανάστες είναι βίαιοι και προκαλούν προβλήματα. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;

5. Σε διάφορους ειδησεογραφικούς ιστότοπους δημοσιεύονται απρεπή σχόλια που ισχυρίζονται ότι οι αλλοδαποί δεν έχουν δικαίωμα να ζουν στη χώρα. Κάποιες αναρτήσεις ενθαρρύνουν τη βία εναντίον των μη λευκών αλλοδαπών. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
6. Στο διαδίκτυο κυκλοφορούν βίντεο που διατείνονται ότι τα άτομα της ΛΟΑΤΙ+ κοινότητας είναι «ανώμαλα» και «άρρωστα» και θα πρέπει να μένουν μακριά από την κοινωνία επειδή καταστρέφουν τις παραδόσεις και τη συνέχεια του έθνους. Τα βίντεο κάνουν αναφορά σε πηγές βασισμένες σε επιστημονική έρευνα, ωστόσο συχνά οι αναφορές γίνονται με λανθασμένο ή επιλεκτικό τρόπο. Κάποια από τα βίντεο δείχνουν εικόνες οικογενειών ΛΟΑΤΙ+ με τα παιδιά τους. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
7. Ένας ποδοσφαιρικός αγώνας διακόπτεται όταν οπαδοί μιας ομάδας απευθύνουν προσβολές και συνθήματα σε κάποιον παίκτη επειδή είναι «μαύρος». Ένα βίντεο με τα συνθήματα και τη διακοπή του αγώνα προβάλλεται στο διαδίκτυο και διαδίδεται γρήγορα. Ρατσιστικά σχόλια αναπαράγονται σε διάφορους ιστότοπους. Όταν αρχίσουν να διατυπώνονται διαμαρτυρίες, πολλοί υποστηρικτές των σχολίων ισχυρίζονται ότι έχουν πέσει θύματα λογοκρισίας. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
8. Εδώ και λίγο καιρό κυκλοφορεί στο διαδίκτυο μια διαφήμιση για τζιν. Περιλαμβάνει μια σκηνή όπου μια γυναίκα είναι περιτριγυρισμένη από άντρες. Η σκηνή υπαινίσσεται σεξουαλικά μηνύματα, ενώ η γενικότερη εικόνα παραπέμπει σε σεξουαλική βία και βιασμό. Σε κάποια χώρα, αρκετές οργανώσεις διαμαρτύρονται. Τα νέα για το

περιστατικό στο διαδίκτυο προσελκύουν διάφορα σχόλια, εκ των οποίων πολλά ενισχύουν την ιδέα ότι οι γυναίκες είναι αντικείμενα με τα οποία οι άντρες μπορούν να παίζουν και να γίνονται βίαιοι. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;

9. Ένας πολιτικός κατηγορεί τους μουσουλμάνους ότι είναι οι κύριοι υπαίτιοι εγκλημάτων σε βάρος κοριτσιών. Ισχυρίζεται ότι είναι «κοινό μυστικό» και αναφέρει κάποια «χαρακτηριστικά παραδείγματα». Το βίντεο που συνοδεύει το άρθρο συγκεντρώνει πολλά σχόλια εκ των οποίων μερικά είναι ρατσιστικά και βίαια. Άλλα άτομα, που πρεσβεύουν την ίδια άποψη, αναφέρονται στα λόγια του, και τα παρουσιάζουν ως αξιολογική και εμπειριστικότερη άποψη. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
10. Σε ένα διαδικτυακό κανάλι προβάλλονται κάποια βίντεο με βίαιες συγκρούσεις οι οποίες έχουν λάβει χώρα στο παρελθόν ανάμεσα σε δύο χώρες. Αναρτώνται πολλά σχόλια που εκφράζουν ρατσιστικές απόψεις εναντίον του λαού μίας εκ των δύο χωρών. Ο ρατσισμός και οι ύβρεις ανάμεσα σε εκπροσώπους των δύο κοινοτήτων συνεχίζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;
11. Μουσική με έντονα εθνικιστικό περιεχόμενο μεταδίδεται από ένα διαδικτυακό μουσικό κανάλι. Κάποια τραγούδια αναρτώνται από μέλη δύο εθνοτικών κοινοτήτων που στο παρελθόν είχαν εμπλακεί σε βίαιες συρράξεις. Τα τραγούδια συχνά ενθαρρύνουν τη χρήση βίας ενάντια σε άτομα της άλλης εθνοτικής ομάδας. → Ποια είναι τα θύματα της ρητορικής μίσους στο παράδειγμα αυτό; Ποιες επιπτώσεις έχει η ρητορική μίσους στα θύματα; → Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα;

Μπορείτε να βρείτε τις μελέτες περίπτωσης και σε επεξεργάσιμη μορφή Word στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/orAET>

## 3.3 Κουίζ για τις επιπτώσεις της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο

Ακολουθεί ένα κουίζ πολλαπλών επιλογών με μία μόλις ερώτηση. Βρείτε τη σωστή απάντηση και διαβάστε προσεκτικά την εξήγηση που θα εμφανιστεί αυτόματα.

Ποια από τις παρακάτω δηλώσεις είναι σωστή;

- «Αν είσαι γκέι, ψάξε για θεραπεία. Μετά, μπορείς να λέγεσαι άνθρωπος». Είναι χειρότερο αυτή η άποψη να ακούγεται σε μια δημόσια συνάντηση παρά να αναρτάται σε ένα διαδικτυακό φόρουμ.
- «Αν είσαι γκέι, ψάξε για θεραπεία. Μετά, μπορείς να λέγεσαι άνθρωπος». Είναι χειρότερο αυτή η άποψη να αναρτάται σε ένα διαδικτυακό φόρουμ παρά να ακούγεται σε μια δημόσια συνάντηση.

**Λύση:** Και οι δύο δηλώσεις είναι λάθος – Τόσο η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο όσο και η ρητορική μίσους εκτός διαδικτύου είναι εξίσου επικίνδυνες για αρκετούς λόγους

Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο μπορεί να κυκλοφορεί για μεγάλο χρονικό διάστημα, με διαφορετικές μορφές (εικόνες, φωτογραφίες, βίντεο, δημοσιεύματα κ.λπ.) και να διαχέεται μέσω διαφόρων διαύλων όπως έχουμε ήδη επισημάνει. Όσο περισσότερο παραμένει στο διαδίκτυο, τόσο πιο επικίνδυνη και επιβλαβής γίνεται.

Ένα περιεχόμενο που έχει διαγραφεί μπορεί να αναρτηθεί πάλι στο διαδίκτυο και να διαδοθεί με διαφορετική μορφή, διαφορετικό όνομα ή τίτλο είτε στην ίδια ακριβώς πλατφόρμα είτε αλλού.

Πολλοί άνθρωποι γράφουν σχόλια που προκαλούν μίσος ή δημιουργούν περιεχόμενα που προκαλούν μίσος κρυμμένοι πίσω από την οθόνη του υπολογιστή τους. Επομένως, πρώτον η ρητορική μίσους διαδίδεται γρήγορα, και δεύτερον ο εντοπισμός και ο έλεγχός της δεν καθόλου απλή υπόθεση.

Το αίσθημα της ανωνυμίας και της ατιμωρησίας κατέχει κεντρική θέση στο μυαλό όσων επιδίδονται στη ρητορική μίσους, καθώς συχνά δεν συσχετίζουν άμεσα τις πράξεις και τα λόγια τους με τις επιπτώσεις και τις συνέπειες στα θύματα.

Γενικά, η ρητορική μίσους τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου είναι εξαιρετικά επικίνδυνη. Ωστόσο, αν αναρωτηθούμε εάν οι άνθρωποι που διαδίδουν ρητορική μίσους στο διαδίκτυο θα συμπεριφέρονταν με τον ίδιο τρόπο εκτός διαδικτύου. Ίσως, όχι όλοι και όχι πάντα.

## 3.4 Κουίζ σωστό ή λάθος

Παρακάτω θα βρείτε ένα κουίζ με Σωστό ή Λάθος για να αποκτήσετε περισσότερες γνώσεις σχετικά με τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.

- **ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ**

Ο εντοπισμός και η παρακολούθηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο ενέχει περισσότερες δυσκολίες Σ/Λ

**Λύση:** Ο κόσμος του διαδικτύου είναι τόσο αχανής που η παρακολούθηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο είναι πραγματικά πολύ δύσκολη υπόθεση. Μέχρι στιγμής, η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο δεν υπόκειται σε τόσο πολλούς ελέγχους. Το 2019, μόνο στο τρίτο τρίμηνο, το Facebook ανακοίνωσε τη διαγραφή 7 εκατομμυρίων αναφορών ρητορικής μίσους. Στο 80% των περιπτώσεων αυτή η διαδικασία έγινε εφικτή με τη βοήθεια της τεχνητής νοημοσύνης. Πάντως και μόνο ο εντοπισμός της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο ενέχει πολλές δυσκολίες καθώς η ρητορική μίσους μπορεί να διατυπώνεται επίσης με τη μορφή παραπληροφόρησης και ψευδών ειδήσεων.

- **ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ**

Η αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο δεν κάτι δύσκολο Σ/Λ

**Λύση:** Η αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο είναι πιο δύσκολη από την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους εκτός διαδικτύου. Συνδέεται με την ελευθερία του λόγου και τους διαφορετικούς νόμους που ισχύουν σε κάθε χώρα. Συγκεκριμένα, πολλοί πάροχοι υπηρεσιών και πολλοί από τους πλέον δημοφιλείς ιστότοπους κοινωνικής δικτύωσης και τις μηχανές αναζήτησης βρίσκονται στις ΗΠΑ ή σε άλλες χώρες όπου τα μέσα δίωξης είναι περιορισμένα. Οι απόψεις των ΗΠΑ σχετικά με την ελευθερία έκφρασης διαφέρουν από αυτές που περιλαμβάνει η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ειδικότερα από την ερμηνεία των σχετικών νόμων στα ευρωπαϊκά δικαστήρια. Θα ασχοληθούμε με αυτό το θέμα εκτενέστερα όταν θα μιλήσουμε για την ελευθερία του λόγου.

- **ΤΡΟΠΟΙ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΜΙΣΟΥΣ**

Τα σχόλια κάτω από μια ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης είναι ο μοναδικός τρόπος έκφρασης μίσους στο διαδίκτυο Σ/Λ

**Λύση:** Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο μπορεί να διαδίδεται μέσα από διαδικτυακά παιχνίδια, βίντεο και φωτογραφίες, άρθρα κ.λπ. Οι οπτικές ή οι πολυμεσικές μορφές έχουν συχνά μεγαλύτερο αντίκτυπο στις συνειδητές ή υποσυνείδητες στάσεις των ανθρώπων.

- **ΣΤΟΧΟΙ**

Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο στοχεύει μόνο σε μεμονωμένα άτομα Σ/Λ

**Λύση:** Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο, όπως ακριβώς και η ρητορική μίσους εκτός διαδικτύου, μπορεί να βάλει κατά ομάδων, συνήθως ευάλωτων, όπως οι μειονότητες, οι αιτούντες άσυλο, οι γυναίκες, οι νέοι και τα άτομα με αναπηρίες. Δυστυχώς, έχει καταγραφεί αύξηση στη ρητορική μίσους που στοχεύει σε μεμονωμένα άτομα – ιδίως στην περίπτωση του διαδικτυακού εκφοβισμού.

- **ΑΙΤΙΑ**

Τα αίτια της ρητορικής μίσους είτε εντός είτε εκτός διαδικτύου είναι τα ίδια Σ/Λ

**Λύση:** Πράγματι, οι παράγοντες που οδηγούν στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο έχουν βαθιές ρίζες στην κοινωνία: στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις απορρέουν από ένα

συνονθύλευμα συναισθημάτων, ταυτότητας, περασμένων εμπειριών, αξιών και πεποιθήσεων.

- **ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ**

Η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο έχει επιπτώσεις στην καθημερινή ζωή Σ/Λ

**Λύση:** Η ζωή μας στο διαδίκτυο συνδέεται άρρηκτα με την «πραγματική ζωή» μας. Ολοένα και περισσότερο, αυτές οι δύο διαστάσεις καθίστανται κομμάτι της ύπαρξής μας. Άρα, οι επιπτώσεις της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο είναι πραγματικές και εκδηλώνονται στην καθημερινή μας ζωή.

## 3.5 Βίντεο

Παρακολουθήστε το βίντεο. Μπορείτε να ενεργοποιήσετε την αυτόματη μετάφραση κάτω δεξιά στο βίντεο.

<https://www.youtube.com/watch?v=8vUdWpwLv10&t=8s>

## 3.6 Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: Τι κάνουμε;

Αναλογιστείτε τα ακόλουθα:

- Στην καθημερινότητά σας, πού εντοπίζετε κυρίως ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;
- Με βάση τις εμπειρίες των μαθητών σας, υπάρχει συγκεκριμένη πλατφόρμα όπου τα περιστατικά ρητορικής μίσους συναντώνται κυρίως μεταξύ νέων;
- Με βάση τις δικές σας εμπειρίες, η ρητορική μίσους προωθείται μέσω πραγματικών λογαριασμών ή μέσω ανώνυμων/ψεύτικων λογαριασμών;
- Τι κάνετε όταν συναντάτε ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;

# Ενότητα 4

Ελευθερία έκφρασης

Καλωσορίσατε στην Ενότητα 4! Στην ενότητα αυτή θα μάθετε και θα μελετήσετε ένα αρκετά περίπλοκο θέμα: την ελευθερία έκφρασης και, πιο συγκεκριμένα, την ελευθερία του λόγου. Όπως αναφέρει ο Thorbjørn Jagland, Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης, στον πρόλογο της έκδοσης Ένα εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσα από την εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα – (ελληνική έκδοση, 2015, Ίδρυμα Μποδοσάκη, μεταφράστρια Αγάπη Κότσουφα), «Είναι αλήθεια ότι η ελευθερία της έκφρασης είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, που ισχύει εξίσου για ιδέες που μπορεί να προσβάλλουν, να σοκάρουν ή να ενοχλούν κάποιους ανθρώπους». [...] Ωστόσο, «η ελευθερία της έκφρασης στο διαδίκτυο πρέπει ταυτόχρονα να σημαίνει ελευθερία από τον φόβο στο διαδίκτυο».

## 4.1 Ελευθερία έκφρασης: Ένα ανθρώπινο δικαίωμα που υπόκειται σε περιορισμούς;

Ελπίζουμε ότι η προηγούμενη ενότητα για τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο σας έχει φανεί χρήσιμη. Πρέπει να ξέρουμε καλά πώς να εντοπίζουμε τη ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου. Γι' αυτό λοιπόν είναι σημαντικό να συζητήσουμε για την ελευθερία έκφρασης. Δεν είναι εύκολο να ορίσουμε την ελευθερία έκφρασης, ωστόσο θα θέλαμε να καταγράψετε 3 έως 6 βασικές λέξεις που σας έρχονται στον νου όταν συλλογίζεστε την ελευθερία έκφρασης. Στη συνέχεια ακολουθεί μια δραστηριότητα με παιχνίδι ρόλων, την οποία έχουμε προσαρμόσει από την έκδοση Ένα εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Καλή διασκέδαση!

## 4.2 Αναστοχασμός

Ας ξεκινήσουμε με μια σύντομη δραστηριότητα καταιγισμού ιδεών. Γράψτε 3-6 λέξεις που σας έρχονται στον νου όταν συλλογίζεστε την ελευθερία έκφρασης.

## 4.3 Δραστηριότητα – Η υπόθεση ενός δημοσιογράφου

💡 Αυτή η δραστηριότητα είναι αναπροσαρμογή του παιχνιδιού «Μια ημέρα στο δικαστήριο». Πρόκειται για ένα παιχνίδι ρόλων με λήψη αποφάσεων που περιλαμβάνεται στην έκδοση «Ένα εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο» του Συμβουλίου της Ευρώπης. Θα ξεκινήσετε με ένα κουίζ που θα σας μεταφέρει σε μια πραγματική περίπτωση όπου θα κληθείτε να λάβετε αποφάσεις και να αναλύσετε την υπόθεση από πολλαπλές οπτικές γωνίες. Στο πλαίσιο του παιχνιδιού, θα λάβετε πολλές πληροφορίες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) και πολλά ακόμη.

Όλο το υλικό της δραστηριότητας είναι διαθέσιμο και στον ακόλουθο σύνδεσμο σε μορφή PDF για μεταφόρτωση/ εκτύπωση και χρήση με τους μαθητές σας. <https://shorturl.at/GLQT6>

Ακολουθούν δύο ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών σχετικά με το ίδιο θέμα ώστε να κάνετε λίγη προθέρμανση πριν ασχοληθείτε με την υπόθεση. Καλή διασκέδαση!

**1<sup>η</sup> ερώτηση:** Τι σημαίνει ελευθερία έκφρασης στο διαδίκτυο;

- A. Να είμαι ελεύθερος να εκφράζομαι, αλλά μόνο γραπτά
- B. Να είμαι ελεύθερος να εκφράζομαι μέσα από συγκεκριμένους διαύλους
- Γ. Να είμαι ελεύθερος να εκφράζομαι στο διαδίκτυο και να έχω πρόσβαση σε πληροφορίες

**Λύση:** Η σωστή απάντηση είναι η Γ: Να είμαι ελεύθερος να εκφράζομαι στο διαδίκτυο και να έχω πρόσβαση σε πληροφορίες. Παρακάτω θα δούμε ότι αυτή η φράση αναφέρεται συγκεκριμένα στο άρθρο 19 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).

**2<sup>η</sup> ερώτηση:** Ποια από τα παρακάτω δεν περιλαμβάνονται στην ελευθερία έκφρασης;

- A. Πολιτικός λόγος
- B. Απόψεις για τη θρησκεία
- Γ. Εκφράσεις που υποκινούν διακρίσεις, μίσος ή βία

**Λύση:** Η σωστή απάντηση είναι η Γ: Εκφράσεις που υποκινούν διακρίσεις, μίσος ή βία. Ας θυμηθούμε το άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα». Πρόκειται για κομβικό σημείο εφόσον θέλουμε ερμηνεύσουμε σωστά την ελευθερία έκφρασης.

### **Ελευθερία έκφρασης: ταυτότητα, δημοκρατία και ιδιότητα του πολίτη**

Όταν μιλούμε για ελευθερία έκφρασης, υπάρχουν δύο επίπεδα που είναι σημαντικά και πρέπει να συνεκτιμώνται. Πρώτον, είναι απαραίτητο να τοποθετούμε την ελευθερία έκφρασης στο ευρύτερο πλαίσιο των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δεύτερον, θα πρέπει να εξετάζουμε τις δύο συνιστώσες της ελευθερίας έκφρασης: την ατομική και τη συλλογική/κοινωνική:

1. Σε ατομικό επίπεδο, η δυνατότητα να εκφράζουμε ελεύθερα τον λόγο και τις σκέψεις ή τη θρησκεία μας είναι θεμελιώδης για την ταυτότητά μας.
2. Σε συλλογικό επίπεδο, η ελευθερία έκφρασης αποτελεί τη βάση του διαλόγου, της αλληλεπίδρασης και επηρεάζει τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Είναι η βάση της δημοκρατίας και της πολιτειότητας.

Ωστόσο, η ελευθερία έκφρασης μπορεί να πάρει τη μορφή ρητορικής μίσους και να βλάψει σοβαρά τα άτομα, τις ομάδες και τις κοινωνίες γενικότερα.



## Κουίζ

Στις 11 μελέτες περίπτωσης της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο που είδαμε στην προηγούμενη ενότητα, μια από τις βασικές ερωτήσεις ήταν η εξής: Ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει αυτό το περιστατικό ρητορικής μίσους στους ανθρώπους που ταυτίζονται με τις κοινότητες όπου λαμβάνει χώρα το περιστατικό και στην κοινωνία γενικότερα; Θυμάστε την ερώτηση;

Θα διαβάσετε μια πραγματική υπόθεση προσφυγής ενάντια στην κυβέρνηση της Δανίας που προέρχεται από την έκδοση Ένα εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο του Συμβουλίου της Ευρώπης, η οποία εκδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Θα χρειαστεί να λάβετε αποφάσεις και να αναλύσετε την υπόθεση από πολλαπλές οπτικές γωνίες: υπάρχουν δικαστές, η κυβέρνηση της Δανίας και ο κύριος Jersild, ένας δημοσιογράφος που τιμωρήθηκε επειδή μετέδωσε ένα πρόγραμμα με ρατσιστικές απόψεις. Γνωρίζετε τι είναι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα διεθνές δικαστήριο που ιδρύθηκε το 1959. Είναι αρμόδιο για ατομικές ή κρατικές προσφυγές κατά παραβιάσεων ανθρωπίνων και πολιτικών δικαιωμάτων βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Από το 1998, το Δικαστήριο συνεδριάζει μόνιμα και κάθε πολίτης έχει δυνατότητα άμεσης προσφυγής. Από την ίδρυσή του, το Δικαστήριο έχει εξετάσει εκατοντάδες χιλιάδες υποθέσεις. Οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τα κράτη και έχουν οδηγήσει κυβερνήσεις σε τροποποιήσεις της νομοθεσίας και της διοικητικής πρακτικής σε ποικίλους τομείς. Η νομολογία του Δικαστηρίου καθιστά τη Σύμβαση ένα σύγχρονο και δυναμικό εργαλείο για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων και την εδραίωση του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας στην Ευρώπη. Το Δικαστήριο εδρεύει στο Στρασβούργο, στο Κτίριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που σχεδιάστηκε από τον Βρετανό αρχιτέκτονα Lord Richard Rogers το 1995. Πρόκειται για ένα κτίριο του οποίου η εικόνα είναι γνωστή σε ολόκληρο τον κόσμο. Από εδώ, το Δικαστήριο επαγρυπνά για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των 830 εκατομμυρίων Ευρωπαίων στα 47 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση. Για περισσότερες πληροφορίες: Το Δικαστήριο – Παρουσίαση, πληροφορίες, βίντεο (coe.int).

Τώρα θα διαβάσετε την υπόθεση. Κρατήστε σημειώσεις επειδή θα χρειαστεί να λάβετε αποφάσεις και να αναλύσετε την υπόθεση από πολλαπλές οπτικές γωνίες.

## Η υπόθεση

Προσφεύγων στην υπόθεση είναι ο κύριος Jens Olaf Jersild, Δανός υπήκοος που εργάζεται στο ραδιόφωνο Danmarks Radio (το οποίο μεταδίδει επίσης τηλεοπτικά προγράμματα). Το ειδησεογραφικό κανάλι θεωρείται σοβαρό και απευθύνεται σε ένα κοινό από καλά ενημερωμένους πολίτες. Ο κύριος Jersild ήθελε να προβάλει ένα ντοκιμαντέρ με θέμα μια εξτρεμιστική ρατσιστική ομάδα αυτοαποκαλούμενη «τα πράσινα σακάκια» (Greenjackets). Ήρθε σε επαφή με μέλη της ομάδας και πραγματοποίησε πολύωρες συνεντεύξεις. Έπειτα έκανε το σχετικό μοντάζ, έφτιαξε μια ολιγόλεπτη ταινία και πρόσθεσε ορισμένα δικά του

σχόλια. Το τελικό αποτέλεσμα προβλήθηκε στο πλαίσιο ενός ειδησεογραφικού προγράμματος και μεταδόθηκε στη δημόσια τηλεόραση. Στο ντοκιμαντέρ, μέλη των Greenjackets εμφανίζονται να διατυπώνουν υβριστικά και υποτιμητικά σχόλια σε βάρος μεταναστών και εθνοτικών ομάδων στη Δανία, να δηλώνουν πως οι μαύροι «δεν είναι άνθρωποι» και να τους παρομοιάζουν με γορίλες. Ένα δικαστήριο της Δανίας έκρινε τα μέλη της ομάδας ένοχα για διατύπωση ρατσιστικών σχολίων. Επίσης, έκρινε ένοχο και τον κύριο Jersild επειδή τους «ενθάρρυνε» και μετέδωσε τα σχόλιά τους σε ευρύτερο κοινό. Ο κύριος Jersild προσέφυγε κατά της καταδικαστικής απόφασης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επειδή θεώρησε ότι η καταδίκη του από το δικαστήριο της χώρας του συνιστούσε παραβίαση του δικαιώματός του στην ελευθερία έκφρασης (Άρθρο της ΕΣΔΑ). Τώρα έχει δύο επιλογές: είτε να ανακαλέσει την προσφυγή του είτε να προχωρήσει και να ζητήσει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να αποφανθεί κατά πόσον ο περιορισμός του δικαιώματος μετάδοσης των σχολίων του ήταν «νόμιμος».

### Είστε ο κύριος Jersild

Είστε ένας έγκυρος δημοσιογράφος και αποφασίσατε να κάνετε ένα ντοκιμαντέρ με θέμα τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, προκειμένου 1. Να αναδείξετε την έκταση του προβλήματος, μεταξύ άλλων και την ακραία φύση των απόψεων που πρεσβεύουν τα μέλη της ομάδας Greenjackets και 2. Να καταδείξετε ότι οι Greenjackets είναι μια ποινικοποιημένη ομάδα με πολλά συναισθηματικά ανώριμα και κοινωνικά μειοκεντούμενα μέλη.

Πιστεύετε ότι και όλα είναι σημαντικά ώστε η κοινωνία να κατανοήσει το ζήτημα και, κατά τη γνώμη σας, στην εκπομπή καταφέρατε να θίξετε και τους δύο προβληματισμούς, αφενός προβάλλοντας μερικές από τις χειρότερες απόψεις και αφετέρου τονίζοντας το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και τις κοινωνικές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι από τους οποίους πήρατε συνέντευξη. Δεν θεωρείτε ότι κάποιοι από τους τηλεθεατές έμειναν με την εντύπωση πως η εκπομπή σας ταυτίστηκε με τις ρατσιστικές απόψεις που διατυπώθηκαν.

Ως δημοσιογράφος, θεωρείτε ανεκτίμητη την ελευθερία έκφρασης: αν οι περιορισμοί είναι υπερβολικοί, οι δημοσιογράφοι δεν θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με πραγματικά και δυσάρεστα θέματα. Πιστεύετε ότι οι δημοσιογράφοι οφείλουν να τραβούν την προσοχή του κοινού σε τέτοια θέματα ώστε τα προβλήματα να τίθενται επί τάπητος και να αντιμετωπίζονται κατάλληλα.

Έχετε τη δυνατότητα να ανακαλέσετε την προσφυγή ή να προχωρήσετε και να ζητήσετε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να αποφανθεί κατά πόσον ο περιορισμός του δικαιώματος μετάδοσης των σχολίων ήταν «νόμιμος». Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να αξιολογηθεί κατά πόσον επιτεύχθηκε η σωστή ισορροπία ανάμεσα στην προστασία των δικαιωμάτων των ανθρώπων που ήταν οι στόχοι των ρατσιστικών σχολίων και στη ανάγκη ενημέρωσης του κοινού σχετικά με την ύπαρξη τέτοιων ομάδων.

Λαμβάνοντας υπόψη την καταδικαστική απόφαση του δικαστηρίου της Δανίας, θα προσφύγετε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο;

- ΝΑΙ, το δικαστήριο της Δανίας παραβίασε το δικαίωμά μου στην ελευθερία έκφρασης και θα προσφύγω στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

- ΟΧΙ, το ξανασκέφτηκα επειδή συνειδητοποίησα ότι το δικαστήριο της Δανίας έχει δίκιο. Δεν προστάτεψα τα δικαιώματα των άλλων, στην προκειμένη περίπτωση της μειονότητας των μαύρων. Αποφασίζω να μην προσφύγω στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η υπόθεση εκδικάστηκε από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο το 1994. Το Δικαστήριο διαφώνησε με την απόφαση του δικαστηρίου της Δανίας και απεφάνθη ότι ο κύριος Jersild δεν θα έπρεπε να τιμωρηθεί για τη δημιουργία και την προβολή του ντοκιμαντέρ. Θεώρησε ότι η ταινία καθιστούσε αρκετά σαφές ότι ο δημιουργός δεν ενέκρινε ούτε ταυτίστηκε με τα ρατσιστικά σχόλια και ότι δεν υπήρχε κίνδυνος τα μηνύματα να παρερμηνευθούν από το κοινό. Το Δικαστήριο διατύπωσε τα εξής σχόλια: « [η ταινία] επιδίωξε σαφώς – μέσω μιας συνέντευξης - να εκθέσει, να αναλύσει και να ερμηνεύσει τη συγκεκριμένη ομάδα νέων, που αισθάνονται περιορισμένοι και απογοητευμένοι από την κοινωνική τους κατάσταση, έχουν ποινικό μητρώο και βίαιη συμπεριφορά, και ως εκ τούτου να εξετάσει συγκεκριμένες πτυχές ενός ζητήματος που ήδη προβλημάτιζε ιδιαίτερα το κοινό». Το Δικαστήριο σημείωσε επίσης ότι η μετάδοση ειδήσεων είναι ουσιαστικής σημασίας σε μια δημοκρατική κοινωνία και επιτρέπει στον Τύπο να επιτελεί τον ρόλο του «δημόσιου φύλακα». Δήλωσε ότι θα πρέπει να υπάρχουν πολύ ισχυροί λόγοι για να τιμωρηθεί ένας δημοσιογράφος που δημοσιεύει σχόλια που έχουν γίνει από άλλον.

Πρόκειται για μια από τις σημαντικότερες λειτουργίες του ελεύθερου τύπου, δηλαδή να επιτρέπει και να ενθαρρύνει τη δημόσια συζήτηση γύρω από θέματα γενικότερης σημασίας για την κοινωνία.

## 4.4 Ελευθερία έκφρασης: Μερικές Ενοήσεις

**Γνωρίζετε ότι...**

Αρκετοί διεθνείς νόμοι προστατεύουν την ελευθερία της έκφρασης. Ωστόσο, επιτρέπουν τον περιορισμό της όταν μετατρέπεται σε μια πράξη που βλάπτει ανθρώπους.

**Διεθνείς νόμοι**

Μερικά παραδείγματα Το άρθρο 20 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ορίζει ότι: «Κάθε επίκληση εθνικού, φυλετικού ή θρησκευτικού μίσους, που αποτελεί υποκίνηση διακρίσεων, εχθρότητας ή βίας απαγορεύεται από το νόμο».

Το Άρθρο 4 της Διεθνούς Σύμβασης για την Κατάργηση κάθε Μορφής Φυλετικών Διακρίσεων αναφέρει ότι «Τα Κράτη μέλη καταδικάζουσι πάσαν προπαγανδιστικήν ενέργειαν και πάσας τας οργανώσεις αίτινες βασίζονται επί ιδεών ή θεωριών περί ανωτερότητος μιας φυλής ή ομάδος προσώπων ενός χρώματος ή εθνολογικής προελεύσεως ή αίτινες προσπαθούσι να δικαιολογήσωσιν ή προάγωσιν το φυλετικόν μίσος και πάσης μορφής διάκρισιν, και αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως εφαρμόσωσιν άμεσα και θετικά μέτρα ενδεδειγμένα δια την εξάλειψιν πάσης παροτρύνσεως ή ενεργειών προς τοιαύτην διάκρισιν και, προς τον σκοπόν τούτο».

Το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων προστατεύει την ελευθερία της έκφρασης, αλλά επιτρέπει τον περιορισμό της «για την προστασία της φήμης ή των δικαιωμάτων άλλων», καθώς και για ορισμένους άλλους σκοπούς. Αυτό το άρθρο δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να απαγορεύουν ορισμένες περιπτώσεις ρητορικής μίσους στις χώρες τους.

Το άρθρο 17 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα απαγορεύει κάθε ενέργεια «που αποσκοπεί στην καταστροφή οποιουδήποτε από τα δικαιώματα και τις ελευθερίες [που περιέχονται στη Σύμβαση]». Αυτό το άρθρο έχει επίσης χρησιμοποιηθεί για να νομιμοποιήσει τους κυβερνητικούς περιορισμούς σε ορισμένες μορφές ρητορικής μίσους.

### **Ελευθερία έκφρασης: Ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα**

Όταν κατηγορούνται για ρητορική μίσους, πολλοί δράστες επικαλούνται τα ακόλουθα άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: Άρθρο 18. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να πιστεύει ό,τι θέλει (συμπεριλαμβανομένης, αλλά χωρίς περιορισμό, της θρησκείας). Άρθρο 19. Καθένας έχει το δικαίωμα να λέει τη γνώμη του και να δίνει και να λαμβάνει πληροφορίες ελεύθερα.

Πράγματι, κάθε άτομο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης και λόγου, ακόμη και όταν λέει άσχημα ή δυσάρεστα πράγματα. Είναι δικαίωμά τους να εκφράζουν την άποψή τους. Ωστόσο, γνωρίζουμε ότι η ρητορική μίσους διαφέρει από μια «απλώς» κακή έκφραση. Ας δούμε τώρα γιατί η ελευθερία της σκέψης και του λόγου είναι σημαντική.

### **Ελευθερία έκφρασης και ταυτότητας**

Μέσα από αυτά που λέμε, σκεφτόμαστε και πιστεύουμε, χτίζουμε την ταυτότητά μας. Το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης είναι επομένως απαραίτητο για την πληρέστερη έκφραση της προσωπικότητάς μας, για την αναγνώριση της ταυτότητάς μας.

### **Ελευθερία έκφρασης, δημοκρατίες και ιθαγένεια**

Οι δημοκρατίες οικοδομήθηκαν χάρη στην ακρόαση, την αλληλεπίδραση, τον σεβασμό και τη συζήτηση που εξασφάλιζαν τη δυνατότητα επηρεασμού της απόφασης. Η συμμετοχή είναι μέσο και αυτοσκοπός.

### **Ο καταστροφικός αντίκτυπος της ρητορικής μίσους**

Πηγή «Hate speech and hate crime in the EU and the evaluation of online content regulation approaches - Ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους στην ΕΕ και αξιολόγηση των προσεγγίσεων ρύθμισης του διαδικτυακού περιεχομένου».

Η ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους είναι επικίνδυνα για την κοινωνία καθώς

- απειλούν «τα ατομικά δικαιώματα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την ισότητα
- ενισχύουν τις εντάσεις μεταξύ κοινωνικών ομάδων,
- διαταράσσουν τη δημόσια ειρήνη και τη δημόσια τάξη,
- και θέτουν σε κίνδυνο την ειρηνική συνύπαρξη.
- επηρεάζουν τις ιδιωτικές ζωές ή σε περιπτώσεις βίαιων εγκλημάτων μεροληψίας, ακόμη και τη ζωή των θυμάτων.
- στιγματίζουν και τρομοκρατούν ολόκληρες κοινότητες.

- διαβρώνουν την κοινωνική συνοχή, την αλληλεγγύη και την εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών της κοινωνίας.

Η ρητορική μίσους εμποδίζει τον ορθολογικό δημόσιο διάλογο, χωρίς τον οποίο δεν μπορεί να υπάρξει δημοκρατία, οδηγεί σε κατάχρηση δικαιωμάτων που θέτει σε κίνδυνο το κράτος δικαίου.

### **Θέμα άνθησης/ άκμασης**

Πηγή «Bookmark, A manual for combating hate speech online through human rights education - "Σελιδοδείκτης, Εγχειρίδιο για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο μέσω της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα»

«Η ελευθερία της έκφρασης είναι σημαντική τόσο επειδή επιτρέπει στην κοινωνία να αναπτύσσεται και να ακμάζει, όσο και επειδή επιτρέπει στα άτομα να αναπτύσσονται και να ακμάζουν»

### **Μπορεί ή πρέπει;**

Όταν δεν εγγυάται αυτή την άνθηση, η ελευθερία της έκφρασης είναι ένα δικαίωμα που μπορεί (και πρέπει) να περιοριστεί.

### **Να θυμάστε:**

Η έκφραση των εσωτερικών σας σκέψεων δεν πρέπει ποτέ να υπονομεύει τα δικαιώματα των άλλων.

Το παραπάνω υλικό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/egsOP>

Φτάσαμε στο τέλος της Ενότητας 4. Ελπίζουμε να βρήκατε ενδιαφέρουσα τη δραστηριότητα λήψης αποφάσεων και να σας βοήθησε να εξετάσετε ένα τόσο περίπλοκο θέμα όπως η ελευθερία έκφρασης. Να θυμάστε πως μπορείτε να αναπροσαρμόσετε τη δραστηριότητα στην τάξη σας (θα δούμε τον τρόπο στην Ενότητα 5). Το ίδιο ισχύει για την παρουσίαση PowerPoint: πρόθεσή μας είναι να αποτελέσει ένα προϊόν που αφενός θα σας βοηθήσει να αποκτήσετε περισσότερες γνώσεις, και αφετέρου θα τροποποιήσετε και θα χρησιμοποιήσετε με τους μαθητές σας.

# Ενότητα 5

Παραπληροφόρηση και κατηγοριοποίηση  
της ρητορικής μίσους

---

Καλωσορίσατε στην Ενότητα 5! Στην ενότητα αυτή θα διαβάσετε διαφορετικούς ορισμούς σχετικά με τις πληροφορίες και τον τρόπο που ορισμένες μορφές πληροφόρησης οδηγούν στη ρητορική μίσους. Στη συνέχεια, θα σας παρουσιάσουμε μια κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους ώστε να κατανοήσετε σε βάθος τα διαφορετικά επίπεδα επικινδυνότητας και τις δυνητικές συνέπειες.

## 5.1 Η αφήγηση

Στην ενότητα αυτή θα μιλήσουμε για την παραπληροφόρηση και τη ρητορική μίσους. Μια πληροφορία είναι ένα γεγονός που περιγράφεται από πηγές τις οποίες μπορούμε να εντοπίζουμε, να επαληθεύουμε και ως εκ τούτου να ελέγχουμε. Αυτές οι πληροφορίες μπορούν να πλαισιώνονται από εξηγήσεις και ερμηνείες κ.λπ. Η αφήγηση και η δημιουργία ενός αφηγήματος προϋποθέτει τον συνδυασμό διαφορετικών μορφών έκφρασης (κινηματογράφος, λογοτεχνία, μουσική, διαφήμιση, δημοσιογραφία) με ποικίλα γνωρίσματα (χαρακτήρες, πλαίσιο, καταστάσεις) και διαφορετικά μηνύματα (πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό κ.λπ.). Διαφορετικοί συνδυασμοί των ανωτέρω μορφών έκφρασης καταλήγουν σε διαφορετικά «αφηγήματα». Ο συγγραφέας πλαισιώνει τις πληροφορίες με βάση τη δική του οπτική γωνία. Επομένως, οι πληροφορίες δεν είναι ούτε αντικειμενικές ούτε ουδέτερες. Μια πληροφορία φέρει πάντοτε ένα πλαίσιο. Ωστόσο, με την αύξηση της χρήσης του διαδικτύου και την άνοδο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, ένα νέο φαινόμενο έχει αρχίσει να κερδίζει έδαφος: η παραπληροφόρηση. Ας ξεκινήσουμε από εκεί.

## 5.2 Βρείτε το ταίρι

Υπάρχουν 4 λέξεις και 4 ορισμοί. Αντιστοιχίστε κάθε λέξη με τον ορισμό της. Σύρετε και αποθέστε τη λέξη στον σωστό ορισμό. Κάντε κλικ στο εικονίδιο επαλήθευσης κάτω δεξιά. Η λύση εμφανίζεται αυτομάτως. Για να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα, κάντε κλικ στο «ENTER» παρακάτω.

<https://learningapps.org/watch?v=pqavih6q522>

## 5.3 Μια ανησυχητική τάση

Ακολούθως θα βρείτε κάποιες σκέψεις για τους λόγους που η παραπληροφόρηση συναντάται ολοένα και συχνότερα, για τα χαρακτηριστικά της παραπληροφόρησης και την ανησυχητική τάση που παρατηρείται στη δημόσια σφαίρα.

Γενικά διαπιστώνουμε μια επικίνδυνη ασάφεια γύρω από το θέμα, ωστόσο εδώ θα χρησιμοποιήσουμε τον όρο «παραπληροφόρηση» όπως διατυπώνεται από τον ΟΗΕ, προκειμένου να περιγράψουμε τις «ψευδείς πληροφορίες που δημιουργούνται και διασπείρονται, εσκεμμένα ή για άλλο λόγο, με σκοπό την πρόκληση βλάβης σε άτομα, θεσμούς και συμφέροντα».

Αυτό που καθιστά επικίνδυνη την παραπληροφόρηση είναι ο τελικός στόχος της: να βλάψει ένα άτομο ή μια ομάδα.

Συνεπώς, μπορούμε να δηλώσουμε ότι υπάρχει μια βαθιά ριζωμένη διασύνδεση ανάμεσα στην παραπληροφόρηση και στη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο. Η παραπληροφόρηση τροφοδοτεί στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις που με τη σειρά τους δίνουν τροφή στη ρητορική μίσους και στα εγκλήματα μίσους.

### **Γιατί η παραπληροφόρηση συναντάται ολοένα και συχνότερα;**

Κάθε χρήστης του διαδικτύου μπορεί να δημιουργεί περιεχόμενο. Κάθε χρήστης του διαδικτύου μπορεί εύκολα να διασπείρει περιεχόμενο. Η ενημέρωση δεν είναι πλέον ιδιωτικό, αλλά δημόσιο ζήτημα. Η διάδοση των πληροφοριών γίνεται πλέον με μεγάλη ταχύτητα χάρη στα smartphone και τα τάμπλετ. Όσο ταχύτερα κυκλοφορούν οι πληροφορίες, τόσο πιο δύσκολο είναι να τις διαβάσουμε με κριτικό πνεύμα.

### **Ποια τα χαρακτηριστικά της παραπληροφόρησης;**

1. **«Κατασκευασμένο» περιεχόμενο:** Όταν το περιεχόμενο κατασκευάζεται και «συσκευάζεται» από το μηδέν, είναι εντελώς ψευδές και έχει σκοπό την παραπλάνηση του κοινού και τη δημιουργία προκαταλήψεων.
2. **Ψευδείς συνδέσεις:** Όταν ο τίτλος δεν έχει καμία σχέση με το περιεχόμενο.
3. **Ψευδή περιεχόμενα και ψευδείς περιγραφές:** Όταν αληθινές πληροφορίες και αυθεντικές εικόνες, που στην πραγματικότητα δεν έχουν καμία σχέση μεταξύ τους, συσχετίζονται εσκεμμένα με συγκεκριμένο στόχο· όταν μια φωτογραφία ή ένα βίντεο δημοσιεύονται με εσφαλμένη περιγραφή.
4. **Ψευδείς πηγές:** όταν οι πύλες της πληροφόρησης είναι παραποιημένες.

### **Μια ανησυχητική τάση**

Την τελευταία δεκαετία, ρητορική μίσους διατυπώνεται δυστυχώς και στις υψηλότερες βαθμίδες της δημόσιας διοίκησης σε ορισμένα κράτη μέλη. Σε αυτή την περίπτωση, ο μετασχηματισμός της ρητορικής σε πολιτική απέχει μόλις ένα βήμα.

Η φιλελεύθερη στάση απέναντι στη ρητορική μίσους εδράζεται στην υπόθεση ότι το κράτος και η κοινωνική πλειοψηφία μπορούν να υπερασπιστούν τα δημοκρατικά πρότυπα υπό οποιεσδήποτε συνθήκες και να κρατήσουν αποστάσεις από άτομα που επιδίδονται σε ρητορική μίσους και παραμένουν αναπόφευκτα στο περιθώριο. Ωστόσο, όταν οι ίδιοι οι εκπρόσωποι του κράτους σιωπούν ή υποστηρίζουν ανοιχτά τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους, η εν λόγω υπόθεση παύει να ισχύει.

Ας μην ξεχνούμε ότι η παραπληροφόρηση χρησιμοποιείται συχνά για να τροφοδοτήσει την προπαγάνδα στο διαδίκτυο προς όφελος της βιομηχανίας και των ιδεολογιών μίσους, μεταξύ άλλων για να εξυπηρετήσει τις ατζέντες πολιτικών κομμάτων και τις εκλογές.

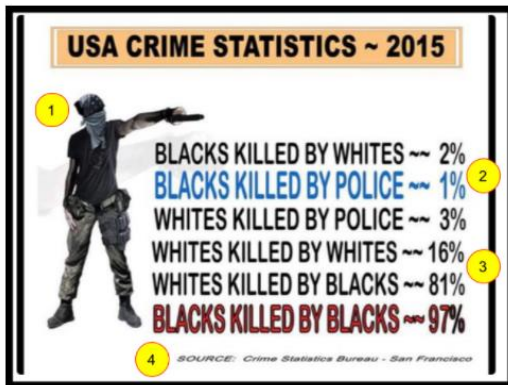
Το παραπάνω υλικό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/chMTW>



## 5.4 Οπτική παραπληροφόρηση που γίνεται viral

Ακολουθεί μια δραστηριότητα που σας βοηθά να εντοπίζετε την παραπληροφόρηση (και τη σαφή σχέση της με τη ρητορική μίσους). Θα δείτε δύο εικόνες. Παρατηρήστε τις προσεκτικά και επιλέξτε. Μόνο μία απάντηση είναι σωστή. Σημειώστε τη σωστή απάντηση.

Το πρώτο παράδειγμα κοινοποιήθηκε στο Twitter από τον Donald Trump κατά τη διάρκεια της προεκλογικής του εκστρατείας για τις αμερικανικές προεδρικές εκλογές του 2016.



Γιατί αποτελεί παράδειγμα παραπληροφόρησης;

- «Κατασκευασμένο» περιεχόμενο
- Τα στατιστικά στοιχεία δεν αποτυπώνουν την πολύ μικρότερη αναλογία των μαύρων Αμερικανών έναντι του συνολικού πληθυσμού.
- Κάποια στατιστικά στοιχεία περιλαμβάνουν σκόπιμα παραποιημένους αριθμούς.
- Το «Γραφείο Στατιστικής Εγκλημάτων» (Crime Statistics Bureau) δεν υφίσταται. Η πηγή ήταν προϊόν επινόησης.
- Όλα τα παραπάνω.

### Λύση

Η σωστή απάντηση είναι «Όλα τα παραπάνω», επειδή:

Κατασκευασμένο περιεχόμενο + η εικόνα χρησιμοποιείται με σκοπό να προκαλέσει φόβο και να τροφοδοτήσει το ρατσιστικό αφήγημα των βίαιων νεαρών μαύρων αντρών.

Τα στατιστικά στοιχεία δεν αποτυπώνουν την πολύ μικρότερη αναλογία των μαύρων Αμερικανών έναντι του συνολικού πληθυσμού. Εάν ληφθεί υπόψη η αναλογία, οι μαύροι Αμερικανοί έχουν 2,5 φορές μεγαλύτερη πιθανότητα να σκοτωθούν από την αστυνομία σε σύγκριση με τους λευκούς Αμερικανούς.

Τα στατιστικά στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα το 2015 από το FBI καταδεικνύουν ότι οι αριθμοί έχουν παραποιηθεί. Σε ποσοστό περίπου 81% οι λευκοί δολοφονήθηκαν από λευκούς και μόλις 16% των λευκών δολοφονήθηκαν από μαύρους.

Δεν υφίσταται «Γραφείο Στατιστικής Εγκλημάτων» (Crime Statistics Bureau). Οι δημιουργοί του γραφήματος επέλεξαν το οπτικό σήμα μιας έγκυρης πηγής για να παραπλανήσουν το κοινό τους.

Το δεύτερο παράδειγμα κοινοποιήθηκε πρώτα στο Twitter από τη Jayda Fransen, αντιπρόεδρο της Britain First, μιας υπερεθνικιστικής ομάδας μίσους η οποία ανέβασε στο Twitter ένα βίντεο με την ακόλουθη λεζάντα: «Μουσουλμάνος μετανάστης δέρνει μικρό Ολλανδό με πατερίτσες!» Το συγκεκριμένο βίντεο ήταν ένα από τα τρία βίντεο που ανέβασε η Fransen και απεικόνιζαν τους μουσουλμάνους ως βίαια και επικίνδυνα άτομα. Ο πρόεδρος Τραμπ ανέβασε το βίντεο και στο δικό του Twitter το επόμενο πρωί.



Γιατί πρόκειται για παράδειγμα παραπληροφόρησης;

- α. Δεν είναι παράδειγμα παραπληροφόρησης, το περιεχόμενο ήταν πραγματικό. Μόλις το έλεγξα.
- β. Ο βίαιος έφηβος γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ολλανδία. Ούτε η αστυνομία ούτε οι αναφορές στον Τύπο έκαναν λόγο για μουσουλμάνο ή μετανάστη έφηβο.
- γ. Το βίντεο προήλθε από μια σειρά στην τηλεόραση.

### Λύση

Η σωστή απάντηση είναι η β.

Η εφημερίδα Washington Post (29 Νοεμβρίου 2017) ανέφερε τα εξής: «Σύμφωνα με την ολλανδική αστυνομία, και οι δύο έφηβοι συνελήφθησαν στις 13 Μαΐου 2017. Είχαν αναρτήσει το βίντεο στο Dumptert, έναν ολλανδικό ιστότοπο διαμοιρασμού βίντεο, την προηγούμενη μέρα. Ούτε η αστυνομία ούτε οι αναφορές στον Τύπο έκαναν λόγο για μουσουλμάνο ή μετανάστη έφηβο». Η πρεσβεία των Κάτω Χωρών αντέδρασε στην κοινοποίηση του Τραμπ με την εξής δήλωση: «Τα γεγονότα μετράνε. Ο δράστης της βίαιης πράξης γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Ολλανδία...».

Η Sarah Huckabee Sanders, γραμματέας Τύπου του Λευκού Οίκου, υποστήριξε την κοινοποίηση των βίντεο της ομάδας Britain First από τον Τραμπ με την εξής δήλωση: «είτε αυτά τα εμπρηστικά βίντεο είναι αληθή είτε όχι, η απειλή είναι πραγματική».

**Περισσότερα παραδείγματα:** Παραδείγματα - Εντοπισμός και Αντιμετώπιση Παραπληροφόρησης (γνωστής και ως Ψευδείς Ειδήσεις) - LibGuides στο πανεπιστήμιο Portland State University (pdx.edu)

## 5.5 Κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους

Σε όλες τις ενότητες επισημάναμε τις σημαντικές διαφορές ανάμεσα στη ρητορική μίσους και στις απρεπείς, λέξεις (βρισιές): είναι πάντοτε ενοχλητικό και δυσάρεστο να ακούμε απρεπείς λέξεις, ωστόσο όλες αυτές οι λέξεις δεν μπορούν να θεωρούνται ρητορική μίσους. Τώρα, ας εστιάσουμε στην κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους με βάση διαφορετικά κριτήρια προκειμένου να καθορίσουμε πόσο κακή, τοξική και επικίνδυνη μπορεί να γίνει (θεωρώντας ως δεδομένο ότι δεν υπάρχει καλή μορφή ρητορικής μίσους).

### Περιεχόμενο:

Ένα εγγενές περιεχόμενο (εκτός από ένα ξεκάθαρο, ρητό περιεχόμενο) μπορεί να είναι χειρότερο από κάποιο άλλο. Για παράδειγμα, μια μετριοπαθής προσβολή είναι λιγότερο επικίνδυνη από την υποκίνηση ενεργειών σε βάρος ολόκληρης κοινότητας/ομάδας.

### Πρόθεση και τόνος έκφρασης:

Η ίδια ακριβώς φράση μπορεί να είναι κακή/χειρότερη ανάλογα με την πρόθεση και τον τόνο της έκφρασης. Κάποιος άνθρωπος μπορεί να μετανιώσει για τη χρήση λέξεων που προκαλούν μίσος αμέσως μόλις αντιληφθεί τη σοβαρότητα της ρητορικής του. Ωστόσο, πολλοί ενεργούν εσκεμμένα για να βλάψουν ή να απειλήσουν κάποιον. Ασφαλώς, η πρόθεση και ο τόνος δεν είναι τα μοναδικά κριτήρια που καθορίζουν την τοξικότητα της ρητορικής μίσους, αφού έννοιες που ξεχειλίζουν από μίσος μπορεί να διατυπώνονται και με πολύ ευγενικό τρόπο.

### Πλαίσιο:

Το περιεχόμενο της ρητορικής μίσους μπορεί να είναι κακό ή χειρότερο ανάλογα με τα μέσα ενημέρωσης ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης όπου δημοσιεύεται και από ποιον δημοσιεύεται (περισσότερο ή λιγότερο ισχυροί/ευάλωτοι).

### Πιθανός στόχος:

Στην Ενότητα 1 μιλήσαμε για την ασυμμετρία ισχύος. Ορισμένες ομάδες ή άνθρωποι είναι πιο ευάλωτοι από άλλους ανάλογα με το πλαίσιο.

### Πιθανές/πραγματικές επιπτώσεις:

Για να αξιολογήσουμε τις επιπτώσεις μιας τοξικής δήλωσης, πρέπει να συνεκτιμήσουμε τις απόψεις του θύματος/της ομάδας που έχει δεχθεί την επίθεση. Κάποιοι άνθρωποι δηλώνουν ότι αστειεύτηκαν όταν χρησιμοποίησαν μια ρητορική μίσους ωστόσο μια τέτοια πράξη μπορεί να οδηγήσει από:

### Ήπια κατάσταση

Άτομο - Έλλειψη αυτοπεποίθησης και άγχος

Ομάδα - Στιγματισμός ομάδας και διάκριση

### Κακή κατάσταση

Άτομο - Απομόνωση και κατάθλιψη

Ομάδα - Εγκλήματα μίσους, καταδίωξη

### Χειρότερη κατάσταση

Άτομο - Αυτοκτονία

Ομάδα - Γενοκτονία

Το παραπάνω υλικό είναι διαθέσιμο και με τη μορφή παρουσίασης PowerPoint στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/dDIJ4>

## 5.6 Αναστοχασμός για τη ρητορική μίσους

Ακολουθεί ένα κουίζ πολλαπλών επιλογών για να αποφασίσετε, με γνώμονα όλες τις πτυχές που αναφέραμε, πόσο επιβλαβής είναι η ρητορική μίσους. Μόνο μία επιλογή είναι σωστή. Σημειώστε τη σωστή επιλογή.

**1<sup>η</sup> ερώτηση:** Ανάλογα με το περιεχόμενο, ποια έκφραση ρητορικής μίσους είναι η λιγότερο υβριστική ή απειλητική;

- Οι νέγροι δεν ανήκουν στο ανθρώπινο είδος, είναι ζώα.
- Οι νέγροι δεν ανήκουν στο ανθρώπινο είδος, είναι ζώα.
- Οι μετανάστες ασκούν, παραδοσιακά, πολύ κακή επιρροή.
- Είσαι \*\*\*\*. Αύριο θα σε βιάσω.
- Οι ανάπηροι απομυζούν το κράτος.

**Λύση:** Λαμβάνοντας υπόψη μόνο το περιεχόμενο (το οποίο δεν είναι ποτέ αρκετό όταν προσπαθούμε να κατανοήσουμε την τοξικότητα και την επικινδυνότητα της ρητορικής μίσους), μπορούμε να πούμε ότι η λιγότερο υβριστική ή απειλητική δήλωση είναι η εξής: «Οι μετανάστες ασκούν, παραδοσιακά, πολύ κακή επιρροή».

**2<sup>η</sup> ερώτηση:** Ανάλογα με το περιεχόμενο, ποια έκφραση ρητορικής μίσους είναι η περισσότερη υβριστική ή απειλητική;

- Οι μετανάστες ασκούν, παραδοσιακά, πολύ κακή επιρροή.
- Είσαι \*\*\*\*. Αύριο θα σε βιάσω.
- Οι ανάπηροι απομυζούν το κράτος.

**Λύση:** Λαμβάνοντας υπόψη μόνο το περιεχόμενο (το οποίο δεν είναι ποτέ αρκετό όταν προσπαθούμε να κατανοήσουμε την τοξικότητα και την επικινδυνότητα της ρητορικής μίσους), μπορούμε να πούμε ότι η πιο υβριστική ή απειλητική δήλωση είναι η εξής «Είσαι \*\*\*\* . Αύριο θα σε βιάσω», καθώς περιλαμβάνει μια άμεση απειλή.

**3<sup>η</sup> ερώτηση:** Ανάλογα με την πρόθεση του ατόμου που διατυπώνει την έκφραση μίσους, ποια δήλωση είναι η χειρότερη;

- Εξοντώστε τους γκέι! Γραμμένη σε ιδιωτικό, φιλικό ηλεκτρονικό μήνυμα απευθυνόμενο σε φίλο - δίκην αστείου.

- Εξοντώστε τους γκέι! Ανάρτηση στη σελίδα Facebook ενός ατόμου που είναι γνωστός ομοφυλόφιλος.

**Λύση:** Αμφότερες οι δηλώσεις χαρακτηρίζονται από μισαλλοδοξία και κακία, ωστόσο η πρώτη έχει γραφτεί με πρόθεση να πληγώσει τον αποδέκτη. Πάντως, οι δύο δηλώσεις θα απαιτούσαν διαφορετική αντίδραση.

Η διαδικασία αναστοχασμού όσον αφορά την τοξικότητα και την επικινδυνότητα είναι πολύ σημαντική επειδή, κατά την καταπολέμηση και την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους, πρέπει να έχουμε υπόψη την ένταση της τοξικότητας ή της επικινδυνότητας.

**4<sup>η</sup> ερώτηση:** Ανάλογα με τον πιθανό στόχο, ποια από τις δύο δηλώσεις έχει πιο δυσμενείς επιπτώσεις;

- Οι πολιτικοί είναι άπληστοι, παραδόπιστοι, κακούργοι.
- Όλοι οι Εβραίοι είναι άπληστοι, παραδόπιστοι, κακούργοι.

**Λύση:** Ορισμένα άτομα ή ομάδες μπορεί να είναι πιο ευάλωτα από άλλα όταν γίνονται αποδέκτες συγκεκριμένων επικριτικών δηλώσεων. Αυτό μπορεί να οφείλεται στον τρόπο που τους αντιμετωπίζει γενικά η κοινωνία ή που προβάλλονται από τα μέσα ενημέρωσης ή επειδή λόγω ιδίων συνθηκών δεν έχουν τη δυνατότητα να υπερασπίζονται τον εαυτό τους. Οι πολιτικοί κατέχουν προνομιάς θέση στην κοινωνία. Οι Εβραίοι υπήρξαν θύματα του Ολοκαυτώματος και, ακόμη και σήμερα, γίνονται στόχος ρατσιστικών σχολίων και διακρίσεων, αποδέκτες ρητορικής μίσους και εγκλημάτων μίσους.

**5<sup>η</sup> ερώτηση:** Ανάλογα με το πλαίσιο, ποια δήλωση είναι χειρότερη;

- «Οι μετανάστες ασκούν, παραδοσιακά, πολύ κακή επιρροή». – Ανάρτηση από έναν 16χρονο σε προσωπικό ιστολόγιο με πολύ λίγους ακόλουθους.
- «Οι μετανάστες ασκούν, παραδοσιακά, πολύ κακή επιρροή». – Δήλωση σε podcast από τον πρωθυπουργό μιας χώρας και ανάρτηση σε όλους τους μεγάλους ειδησεογραφικούς ιστότοπους

**Λύση:** Το πλαίσιο μιας συγκεκριμένης έκφρασης αφορά τις ιστορικές και πολιτισμικές περιστάσεις που περιβάλλουν μια έκφραση μίσους. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει άλλους παράγοντες, όπως το μέσο και το πιθανό κοινό στόχος, τις υφιστάμενες εντάσεις ή προκαταλήψεις, την «αυθεντία» του ατόμου που ευθύνεται για τη δήλωση κ.α.



Μην ξεχνάτε πως η ρητορική μίσους συνδέεται άμεσα με τον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 16 «Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί» των Ηνωμένων Εθνών δεδομένου ότι: Όταν διαδίδονται στερεότυπα, υπάρχει διασπορά της ρητορικής μίσους. Ως αποτέλεσμα της διασποράς της ρητορικής μίσους, τα άτομα καθίστανται πιο ευάλωτα και οι ομάδες πιο περιθωριοποιημένες και απομονωμένες. Όταν η περιθωριοποίηση και η απομόνωση πλήττουν ευάλωτα άτομα και ομάδες, οι συγκρούσεις και ο δικασμός εντείνονται. Όταν οι συγκρούσεις και ο δικασμός εντείνονται, η κακοποίηση και οι απειλές βρίσκουν πρόσφορο έδαφος. Όταν η κακοποίηση και οι απειλές βρίσκουν πρόσφορο έδαφος, διαπράττονται εγκλήματα μίσους.

Η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι ουσιαστικής σημασίας για την πρόληψη και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ρητορική μίσους, την ελευθερία έκφρασης και την παραπληροφόρηση.

Για τον σκοπό αυτό στην Ενότητα 6, θα βρείτε 8 σχέδια μαθημάτων σκοπός των οποίων είναι να βοηθήσουν εσάς και τους μαθητές σας (ηλικίας 11-18 ετών) να αντιμετωπίσετε με κριτικό βλέμμα τη ρητορική μίσους, την ελευθερία έκφρασης και την παραπληροφόρηση υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της βιώσιμης ανάπτυξης.

# Ενότητα 6

Οι μαθητές και οι μαθήτριες στο  
επίκεντρο - Πως να χρησιμοποιήσετε το  
υλικό μέσα στην τάξη

Καλώς ήρθατε στην Ενότητα 6!

Τα 8 σχέδια μαθημάτων που περιέχονται σε αυτή την ενότητα προορίζονται ως πρόταση για να φέρετε στην τάξη τις γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια του διαδικτυακού κύκλου επιμόρφωσης, παρέχοντας καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο χρήσης συγκεκριμένων δωρεάν διαδικτυακών ψηφιακών εργαλείων για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Θέλουμε να σας υποστηρίξουμε να σχεδιάσετε τη διδασκαλία με πιο καινοτόμες, ψηφιακές, μαθητοκεντρικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις.

### Η λογική των σχεδίων μαθήματος

Ακολουθούν την ίδια σειρά με τον διαδικτυακό κύκλο επιμόρφωσης. Το τελευταίο σχέδιο μαθήματος φέρνει πρόσθετες γνώσεις και έναν οδηγό δράσης, ώστε, στο τέλος αυτού του μαθησιακού ταξιδιού, οι μαθητές να μπορούν να κάνουν τη δράση που πιστεύουν ότι είναι απαραίτητη για να ανταποκριθούν στις ανάγκες που έχουν εντοπίσει για την ευαισθητοποίηση και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους.

## Σχέδιο μαθήματος 1 - Θέτουμε τις βάσεις μέσα στην τάξη

Η δημιουργία του εδάφους στην τάξη σας βοηθά να δημιουργήσετε το ουσιαστικό εξαιρετικά ασφαλές περιβάλλον που απαιτείται για να μιλήσετε και να δράσετε ενάντια στη ρητορική μίσους.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 1 - ΘΕΤΟΥΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως διευκολυντή</li> <li>• Πώς δημιουργούμε ένα ασφαλές περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς</li> <li>• Πώς δημιουργούμε μια κοινή, συμμετοχική, αμοιβαία συμφωνία</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Στήριξη του εκπαιδευτικού για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων σχετικά με την εκπαίδευση για την παγκόσμια πολιτειότητα</li> <li>• Εξασφάλιση ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες αισθάνονται ότι τους κατανοούν, τους ακούν και τους στηρίζουν</li> <li>• Δημιουργία μιας αμοιβαίας συμφωνίας που ακολουθείται σε όλες τις συνεδρίες</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών



ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως διευκολυντή της μαθησιακής διαδικασίας
	<p>Ο ρόλος σας ως εκπαιδευτικού είναι καίριος για τη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου κόσμου. Σε ολόκληρο τον κόσμο, οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται για να προάγουν την Εκπαίδευση στην Παγκόσμια Πολιτειότητα, η οποία περιλαμβάνει επίσης την ψηφιακή πολιτειότητα και τον ψηφιακό γραμματισμό.</p> <p>Έχοντας επίγνωση της διασυνδεσιμότητας του κόσμου μας, το 2015 οι ηγέτες της παγκόσμιας κοινότητας δρομολόγησαν την Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, «ένα σχέδιο δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία» το οποίο αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το 2030. Στο πλαίσιο της Ατζέντας 2030, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) προβλέπουν σαφείς ποσοτικούς υποστόχους, αναμενόμενα αποτελέσματα και έχουν παγκόσμιο πεδίο εφαρμογής. Η εκπαίδευση κατέχει κεντρική θέση στην Ατζέντα 2030: αποτελεί στόχο αυτό καθαυτό, αλλά και έναν εγκάρσιο τρόπο για την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς μοναδική λύση για να σπάσει ο φαύλος κύκλος της φτώχειας και να προωθηθεί η κοινωνική εξέλιξη είναι η εξασφάλιση ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους. Πράγματι, στόχος της εκπαίδευσης είναι να εφοδιάζει τους πολίτες με ένα σύνολο γνώσεων, αξιών, στάσεων και δεξιοτήτων τις οποίες θα μπορούν να αξιοποιούν σε κάθε τομέα εργασίας, σε οποιοδήποτε μέρος του κόσμου. Εσείς αποτελείτε αναπόσπαστο κομμάτι αυτής της διαδικασίας.</p> <p>Στις δραστηριότητες που προτείνουμε, ο ρόλος σας είναι εκείνος του διευκολυντή: κάνετε τη διαδικασία της μάθησης και του αναστοχασμού ευκολότερη παρέχοντας στήριξη και ενθάρρυνση στους μαθητές και τις μαθήτριες για να εκφράζονται, να εμποδώνουν τις γνώσεις τους και να αναπτύσσουν τις δυνατότητές τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>☑ Μην φοβάστε την πολυπλοκότητα του θέματος της ρητορικής μίσους, ωστόσο ίσως χρειαστεί να βεβαιωθείτε ότι δεν θα πληγωθούν τα αισθήματα κάποιων μαθητών.</li> <li>☑ Ο προσεκτικός σχεδιασμός και η διαρκής ενσωμάτωση της ανατροφοδότησης που δίνουν οι μαθητές και οι μαθήτριες για τις δραστηριότητες θα σας βοηθήσουν! Μην διστάσετε αλλάζετε και να προσαρμόζετε για να καλύπτετε τις ανάγκες τους.</li> <li>☑ Ενθαρρύνετε τους μαθητές και τις μαθήτριες να εξετάζουν όλες τις πτυχές και να σκέφτονται με κριτικό πνεύμα τόσο μέσα στην τάξη όσο και στο σπίτι</li> <li>☑ Ενθαρρύνετε την ουσιαστική συμμετοχή</li> <li>☑ Ενθαρρύνετε τη συνεργασία και την ενσυναίσθηση</li> <li>☑ Συσχετίζετε πάντοτε τις δραστηριότητες με την καθημερινότητά τους</li> </ul> <p><b>Πώς δημιουργούμε ένα ασφαλές περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς</b></p> <p>Βεβαίως η τάξη είναι ήδη ένα ασφαλές περιβάλλον για τους μαθητές και τις μαθήτριες, ωστόσο η ενασχόληση στην πράξη με τη ρητορική μίσους μπορεί να χρειαστεί επιπλέον προσοχή:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>■ Ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να είναι προσεκτικοί και ευαισθητοποιημένοι, να αφουγκράζονται και να δίνουν σημασία σε όσα</li> </ul>

	<p>λέγονται, καθώς κάποιος στην τάξη μπορεί να βιώνει δύσκολες στιγμές.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Εξηγήστε τους μαθητές και τις μαθήτριες ότι μπορούν να βρουν στήριξη σε εσάς και βεβαιωθείτε ότι γνωρίζετε ποιος μπορεί να τους βοηθήσει εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Η ετοιμότητα και η εγρήγορση είναι απαραίτητες σε αυτό το στάδιο!</li> <li>▪ Οι συμμετέχοντες πρέπει να νιώθουν σιγουριά και να αισθάνονται προστατευμένοι από την κακοποίηση, τον χλευασμό και την κατά πρόσωπο κριτική.</li> <li>▪ Μετά την ολοκλήρωση του μαθήματος, μην ξεχάσετε να τους ρωτήσετε πώς ένιωσαν με τη δραστηριότητα και πώς αισθάνονται τώρα.</li> </ul> <p>Για να επιτευχθεί η διαδικασία, ίσως θέλετε να ορίσετε κάποιους κοινούς βασικούς κανόνες που θα τηρούνται ιδίως στη διάρκεια των μαθημάτων για τη ρητορική μίσους.</p> <p><b>Πώς δημιουργούμε μια κοινή, συμμετοχική, αμοιβαία συμφωνία</b></p> <p>Ξεκινήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριές σας: πότε αισθάνονται ασφαλείς; Πότε αισθάνονται ότι τους σέβονται; Ακολουθούν μερικά παραδείγματα για τη μορφή της συμφωνίας:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Όλοι αισθάνονται ασφαλείς να εκφράζουν απόψεις και ιδέες</li> <li>▪ Υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός</li> <li>▪ Δεν υφίσταται καθολική αλήθεια</li> <li>▪ Η ανταλλαγή απόψεων και η συζήτηση είναι ασφαλείς διαδικασίες</li> <li>▪ Δεν ασκείται κριτική</li> <li>▪ κ.λπ.</li> </ul>
--	---




Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/gor56>

## Σχέδιο μαθήματος 2 - Ρητορική μίσους: οι λέξεις έχουν σημασία

Θέτουμε τη βάση για τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών της ρητορικής μίσους και τη διαφορά της από τις κακές λέξεις.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2 - ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΣΙΑ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Οι βασικές λέξεις της ρητορικής μίσους</li> <li>• Τα χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους</li> <li>• Τρεις κύριοι ορισμοί της ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>Υπολογιστής</li> <li>Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<p>Με βάση τις εμπειρίες τους, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Να αναλογιστούν σε βάθος τις βασικές λέξεις και τα χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους</li> <li>Να διαπιστώσουν πόσο έχει αλλάξει η ρητορική μίσους από το 1997 και πώς αυτή η αλλαγή αποτυπώνεται στους 3 προτεινόμενους ορισμούς για τη ρητορική και τα λόγια μίσους</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</b> 15'	<p>Με βάση τις πληροφορίες στην Ενότητα 1, κάντε μια εισαγωγή στο θέμα της ρητορικής μίσους. Για παράδειγμα, μπορείτε να ξεκινήσετε κάπως έτσι:</p> <p><i>Η ρητορική μίσους έχει πραγματικά εξελιχθεί σε μια από τις πιο γνωστές μορφές μισαλλοδοξίας και ξενοφοβίας στην Ευρώπη σήμερα. Δεδομένου ότι όλους μας απασχολεί η προώθηση της ειρήνης, η αναγνώριση και η προαγωγή των δικαιωμάτων, η προάσπιση και η προστασία των ευάλωτων ατόμων (μεταξύ αυτών και νέων ανθρώπων) από τη βία και τον εκφοβισμό, εντός και εκτός διαδικτύου, θα δουλέψουμε μαζί για να δούμε πώς μπορούμε να αποτρέψουμε τη ρητορική μίσους και να ενισχύσουμε την ευαισθητοποίηση για το θέμα.</i></p> <p><b>ΚΑΤΑΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ</b></p> <p>Χρησιμοποιήστε εργαλεία όπως το  <b>TRICIDER</b> (ή το Mentimeter ή το Jamboard) και ξεκινήστε έναν ψηφιακό καταγισμό ιδεών ρωτώντας: Ποιες είναι οι βασικές λέξεις που σας έρχονται στον νου όταν σκέφτεστε τη ρητορική μίσους;</p> <p> Για τους μικρότερους σε ηλικία μαθητές και μαθήτριες ή σε περίπτωση που οι μαθητές και οι μαθήτριες δεν είναι αρκετά εξοικειωμένοι με το θέμα, πριν τον καταγισμό ιδεών, μπορείτε να αναφέρετε ένα παράδειγμα ρητορικής μίσους.</p> <p>Δώστε στους μαθητές και τις μαθήτριες τουλάχιστον 5 λεπτά για να σκεφτούν λέξεις.</p> <p>Μόλις εμφανιστούν αρκετές λέξεις, εξηγήστε αυτές που χρησιμοποιούνται συχνότερα και ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες ανατροφοδότηση.</p> <p><b>ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ</b></p> <p>Χρησιμοποιήστε τη λειτουργία  <b>ΚΡΥΠΤΟΛΕΞΟ</b> στην πλατφόρμα <b>Learning Apps</b>, και δημιουργήστε τη δική σας αναζήτηση λέξεων. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις παρακάτω λέξεις που θα σας βοηθήσουν</p>
10'	

25'

να προσδιορίσετε καλύτερα τα χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους:  
 ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ - ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑ – ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΗ - ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΟ -  
 ΟΜΑΔΑ - ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ - ΔΙΑΚΡΙΣΗ

[Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.](#)

Ξεκινήστε το κρυπτόλεξό σας στην ψηφιακή οθόνη και διαβάστε τις οδηγίες: Σε αυτό το κρυπτόλεξο, θα βρείτε 7 λέξεις που σχετίζονται με τη ρητορική μίσους. Αναζητήστε τις λέξεις κάθετα και οριζόντια, όχι διαγώνια. Μπορείτε να εντοπίσετε τουλάχιστον 3 λέξεις;

📌 Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας, μπορείτε να διαλέξετε πιο απλές λέξεις ή να αυξήσετε τον αριθμό τους προσθέτοντας λέξεις όπως: θύτης, παρατηρητής, σκοπιμότητα, θύμα κ.λπ.

Με βάση τις πληροφορίες της Ενότητας 1, εξηγήστε γιατί και πώς ο ορισμός της ρητορικής μίσους έχει αλλάξει από το 1997. Διαβάστε και αναλύστε τους 3 ορισμούς που έχετε επιλέξει. Λύστε τις απορίες των μαθητών και αναθέστε τους μια ηλεκτρονική εργασία δημιουργώντας ένα 🌐 **ΚΟΥΙΖ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ** στην πλατφόρμα **Learning Apps**, όπως αυτό που περιλαμβάνεται στην Ενότητα 1, προκειμένου να ελέγξετε κατά πόσον έχουν αντιληφθεί σωστά τη διαφορά ανάμεσα στους 3 ορισμούς. [Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.](#)

Εναλλακτικά μπορείτε να τρέξετε το κουίζ χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα 🌐 **ΚΑΗΟΟΤ** για άμεσα αποτελέσματα.

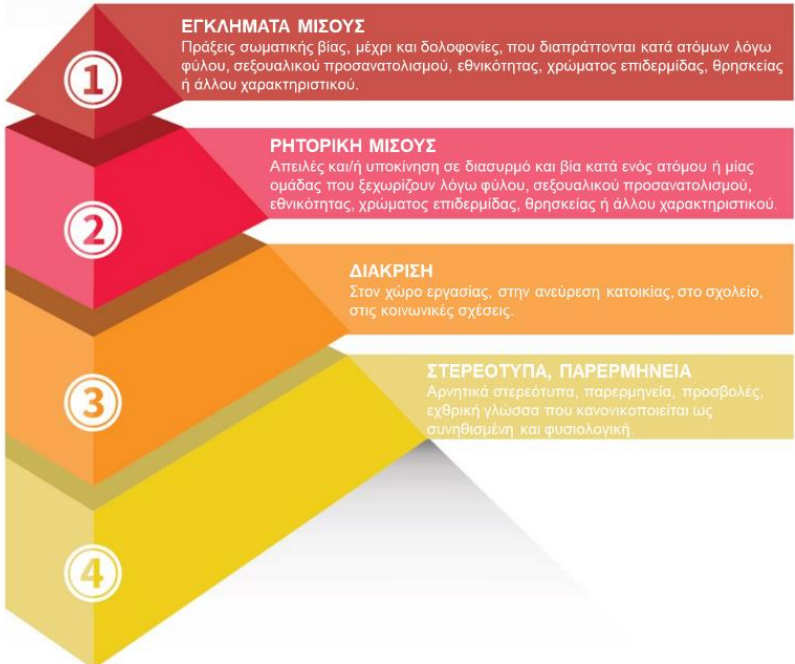
📌 Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε τους ορισμούς ή να χρησιμοποιήσετε τη λειτουργία 🌐 **ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΕ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ** στην εφαρμογή **Learning Apps** και να τους ζητήσετε να βάλουν τους ορισμούς στη σωστή χρονολογική σειρά. [Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.](#)



Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/vzAF6>

## Σχέδιο μαθήματος 3 - Η πυραμίδα του μίσους και η σημασία της έγκαιρης ανίχνευσης

Στόχος του τρίτου σχεδίου μαθήματος είναι να δείξει πώς όλα τα εγκλήματα μίσους ή τα επεισόδια ρητορικής μίσους ξεκινούν με στερεότυπα και προκαταλήψεις που πρέπει να γνωρίζουμε πολύ καλά

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 3 - Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΑΙΡΟΥ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΥ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'

<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Έμφυλα στερεότυπα</li> <li>• Βαθμίδες της πυραμίδας του μίσους</li> <li>• Μελέτη των θετικών και αρνητικών στερεότυπων και της συμπεριφοράς που εισάγει διακρίσεις</li> <li>• Τα 2 μηνύματα και τα 7 βασικά σημεία της ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<p>Με βάση τις εμπειρίες τους, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να αναλογιστούν πόσο διαδεδομένα και επικίνδυνα είναι τα στερεότυπα</li> <li>• Να εντοπίσουν τις διαφορές ανάμεσα στο στερεότυπο, την προκατάληψη, τη διάκριση, τη ρητορική μίσους και το έγκλημα μίσους</li> <li>• Να αναγνωρίσουν τα θετικά και τα αρνητικά στερεότυπα και τη συμπεριφορά που εισάγει διακρίσεις</li> <li>• Να εντοπίσουν τη ρητορική μίσους μέσα από τα 2 μηνύματα και τα 7 βασικά σημεία της ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</b>	<p>Με βάση τις πληροφορίες στην Ενότητα 2, κάντε μια εισαγωγή στην πυραμίδα του μίσους.</p> <p>10' Παρουσιάστε την εικόνα της πυραμίδας στον ψηφιακό πίνακα.</p>  <p><b>1 ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΜΙΣΟΥΣ</b> Πράξεις σωματικής βίας, μέχρι και δολοφονίες, που διαπράττονται κατά ατόμων λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνικότητας, χρώματος επιδερμίδας, θρησκείας ή άλλου χαρακτηριστικού.</p> <p><b>2 ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ</b> Απειλές και/ή υποκίνηση σε διασυρό και βία κατά ενός ατόμου ή μίας ομάδας που ξεχωρίζουν λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνικότητας, χρώματος επιδερμίδας, θρησκείας ή άλλου χαρακτηριστικού.</p> <p><b>3 ΔΙΑΚΡΙΣΗ</b> Στον χώρο εργασίας, στην ανεύρεση κατοικίας, στο σχολείο, στις κοινωνικές σχέσεις.</p> <p><b>4 ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ, ΠΑΡΕΡΜΗΝΕΙΑ</b> Αρνητικά στερεότυπα, παρερμηνεία, προσβολές, εχθρική γλώσσα που κανονικοποιείται ως συνηθισμένη και φυσιολογική.</p>

<p>10'</p>	<p><b>ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ</b>          Προτείνουμε τα εξής:          Ξεκινήστε με μια δυνατή εικόνα για να κατανοήσουν όλοι καλύτερα τις επιπτώσεις της μισαλλοδοξίας. Κοιτάξτε την πυραμίδα, τι παρατηρείτε; Οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να παίρνουν τον λόγο με τη σειρά· εναλλακτικά χρησιμοποιήστε το εργαλείο  <b>TRICIDER</b> (ή το Mentimeter ή το Jamboard) για να ξεκινήσετε έναν γρήγορο καταϊγισμό ιδεών.</p> <p>Μόλις ολοκληρώσετε τον καταϊγισμό ιδεών, δώστε μερικές ακόμη διευκρινίσεις σχετικά με την πυραμίδα ξεκινώντας από τις ιδέες των μαθητών. Προτείνουμε τα εξής:</p> <p>Αυτή η εικόνα ονομάζεται «πυραμίδα του μίσους». Στο διαδίκτυο κυκλοφορούν πολλές σχετικές εικόνες, ωστόσο εδώ επιλέξαμε την εικόνα που παρουσιάστηκε στην τελική έκθεση την οποία εκπόνησε η Επιτροπή του Ιταλικού Κοινοβουλίου για το μίσος, τη μισαλλοδοξία, την ξενοφοβία και τον ρατσισμό μετά από 14 μήνες εργασιών, ακροάσεις 31 ατόμων και τη συγκέντρωση 187 εγγράφων.</p> <p>Χάρη στο σχήμα της, η πυραμίδα του μίσους καταδεικνύει πώς μικρές πράξεις μεροληψίας και στερεότυπα μπορούν να οδηγήσουν σε πράξεις προκατάληψης οι οποίες με τη σειρά τους επιφέρουν διακρίσεις που οδηγούν στη βία.</p> <p>Όπως σε κάθε πυραμίδα, οι χαμηλότερες βαθμίδες στηρίζουν τις υψηλότερες βαθμίδες. Επομένως, εάν χτυπούμε τα προβλήματα στη ρίζα τους, εάν καταπολεμούμε τη μισαλλοδοξία μόλις αυτή εκδηλώνεται, δεν θα χρειάζεται να μιλάμε για πυραμίδα. Άρα, οφείλουμε να αντιμετωπίζουμε τέτοια ζητήματα στη χαμηλότερη βαθμίδα και να είμαστε έτοιμοι να αντιδράσουμε όταν διαπιστώνουμε ότι η πυραμίδα αρχίζει να υψώνεται.</p>
<p>15'</p>	<p><b>ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ</b>          Χρησιμοποιήστε τη λειτουργία  <b>ANTISTOIXISH</b> στην πλατφόρμα <b>Learning Apps</b>. Εξηγήστε στους μαθητές και τις μαθήτριές σας ότι θα εμφανιστεί μια οθόνη που χωρίζεται σε δύο μέρη: αριστερά θα διαβάσουν τον τίτλο «ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ» και δεξιά τον τίτλο «ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ». Παραδείγματα θετικών και αρνητικών στερεότυπων εμφανίζονται αυτόματα στην οθόνη. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να σύρουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναγράφεται το στερεότυπο προς την αριστερή ή τη δεξιά πλευρά της οθόνης, κατά την κρίση τους. Έπειτα, πρέπει να κάνουν κλικ στο γαλάζιο εικονίδιο «τικ», στη δεξιά γωνία, για να επικυρώσουν τις επιλογές τους. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως στο τέλος της δραστηριότητας.</p> <p>Εάν βρίσκεστε μέσα στη σχολική αίθουσα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις πλατφόρμες ΚΑHOOT ή MENTIMETER ή να χωρίσετε την αίθουσα σε 2 τμήματα. Στον αριστερό τοίχο, κολλήστε ένα χαρτί με τίτλο «ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ» και στον δεξιό τοίχο κολλήστε ένα άλλο χαρτί με τίτλο «ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ».</p>

5'

Διαβάστε τα παραδείγματα των στερεότυπων και των προκαταλήψεων και ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να κινηθούν προς τα αριστερά ή τα δεξιά, κατά την κρίση τους, για κάθε στερεότυπο και προκατάληψη.

Ακολουθούν ορισμένα παραδείγματα στερεότυπων και προκαταλήψεων: Οι ομοφυλόφιλοι είναι ευαίσθητοι - Οι Αφρικανοί είναι καλοί στα αθλήματα - Οι γυναίκες είναι τρυφερές - Οι μουσουλμάνοι είναι βίαιοι - Τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να σπουδάσουν - Οι Ευρωπαίοι είναι τεμπέληδες

[Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα](#)

📖 Ανάλογα με τις ανάγκες και τις ευαισθησίες των μαθητών σας, μπορείτε να επιλέξετε άλλα θετικά και αρνητικά στερεότυπα και προκαταλήψεις.

#### ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT

Εξηγήστε στα παιδιά ότι τα στερεότυπα είναι κάτι πολύ συνηθισμένο. Ωστόσο, ακόμη κι αν θεωρούνται θετικά, είναι επικίνδυνα επειδή κάνουν γενικεύσεις.

Με τη βοήθεια της παρουσίασης PowerPoint την οποία μπορείτε να μεταφορτώσετε στην Ενότητα 2.1 Η ΠΥΡΑΜΙΔΑ ΤΟΥ ΜΙΣΟΥΣ, εξηγήστε τις διαφορές ανάμεσα στο στερεότυπο, την προκατάληψη, τη διάκριση, τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους.

📖 Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε τους ορισμούς.

#### ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΟΥ ΕΙΣΑΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Για να βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες κατανοούν τις διαφορές ανάμεσα στο στερεότυπο, την προκατάληψη και τη διάκριση, χρησιμοποιήστε τη λειτουργία 🌐 **ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ** στην πλατφόρμα **Learning Apps**. Εξηγήστε στους μαθητές και τις μαθήτριες ότι θα εμφανιστεί μια οθόνη που χωρίζεται σε δύο μέρη: αριστερά θα διαβάσουν τον τίτλο «ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ» και δεξιά τον τίτλο «ΔΕΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ». Παραδείγματα συμπεριφορών που εισάγουν ή μη διακρίσεις εμφανίζονται αυτόματα στην οθόνη. Οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να σύρουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο αναγράφεται η συμπεριφορά προς την αριστερή ή τη δεξιά πλευρά της οθόνης, κατά την κρίση τους. Έπειτα, πρέπει να κάνουν κλικ στο γαλάζιο εικονίδιο «τικ», στη δεξιά γωνία, για να επικυρώσουν τις επιλογές τους. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται αυτομάτως στο τέλος της δραστηριότητας. Παραδείγματα συμπεριφορών που δημιουργούν διακρίσεις:

Οι Ευρωπαίοι είναι τεμπέληδες: δεν πρόκειται να προσλάβω Ιταλό στη δουλειά μου

Τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να σπουδάσουν: θα πρέπει όλα να πηγαίνουν σε ειδικά σχολεία.

Οι Αφρικανοί είναι καλοί στα αθλήματα: θα προτιμήσουμε Αφρικανούς για την ομάδα μας

Οι γυναίκες είναι τρυφερές: δεν κάνουν για ηγέτες

	<p>Οι μουσουλμάνοι είναι βίαιοι, θα επιτηρούμε τη συμπεριφορά τους στο σχολείο</p> <p><a href="#">Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.</a></p> <p>📌 Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε τους ορισμούς.</p> <p>Εάν βρίσκεστε μέσα στη σχολική αίθουσα, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις πλατφόρμες ΚΑΗΟΟΤ ή ΜΕΝΤΙΜΕΤΕΡ ή να χωρίσετε την αίθουσα σε 2 τμήματα. Στον αριστερό τοίχο, κολλήστε ένα χαρτί με τίτλο «ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ» και στον δεξιό τοίχο κολλήστε ένα άλλο χαρτί με τίτλο «ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ». Διαβάστε τα παραδείγματα των συμπεριφορών που εισάγουν ή μη διακρίσεις και ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να κινηθούν της τα αριστερά ή τα δεξιά με βάση το πώς κρίνουν κάθε συμπεριφορά. Μπορείτε να αναθέσετε αυτή τη δραστηριότητα ως εργασία για το σπίτι και να συζητήσετε τα αποτελέσματα στο επόμενο μάθημα.</p>
--	--

Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/akCL5>

## Σχέδιο μαθήματος 4 - Η διαδικτυακή ρητορική μίσους

Το τέταρτο σχέδιο μαθήματος εστιάζει στη διαφορά μεταξύ της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο και της ρητορικής μίσους εκτός σύνδεσης και παρέχει συγκεκριμένα εργαλεία για τον εντοπισμό της.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 4 - ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Τα 2 μηνύματα και τα 7 βασικά χαρακτηριστικά της ρητορικής μίσους</li> <li>• Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: πώς την εντοπίζουμε</li> <li>• Ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<p>Με βάση μια ψηφιακή δραστηριότητα, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να εντοπίσουν τη ρητορική μίσους μέσα από τα 2 μηνύματα και τα 7 βασικά σημεία της ρητορικής μίσους</li> <li>• Να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο σε άτομα/ομάδες και στην κοινωνία γενικότερα</li> <li>• Να αναλογιστούν τις διαφορές στη ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου</li> </ul>



<b>ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</b> 25'	<p><b>ΑΝΟΙΞΕ ΤΟ ΚΟΥΤΙ</b></p> <p>Ξεκινήστε το μάθημα με μια διαδικτυακή δραστηριότητα όπου οι μαθητές και οι μαθήτριές σας καλούνται να βρουν 11 παραδείγματα ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο που θα βρείτε στην ενότητα 4. Για κάθε μαθητή, εκτυπώστε και μοιράστε τη <b>ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ</b> που θα βρείτε ακολούθως. Αν το μάθημα γίνεται εξ αποστάσεως, στείλτε τους το σχετικό αρχείο.</p> <p><b>ΛΙΣΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> Το πρώτο μήνυμα αφορά την ομάδα/το άτομο που δέχεται την επίθεση. Το θύμα αισθάνεται ότι το αίσθημα ασφάλειας και ελευθερίας του απειλείται. Έχει την αίσθηση ότι δεν υπάρχει χώρος για εκείνο στην κοινωνία.</li> <li><input type="checkbox"/> Το δεύτερο μήνυμα απευθύνεται στα μέλη της κοινότητας που δεν ανήκουν στην ομάδα ή δεν μοιάζουν με το άτομο που δέχεται την επίθεση. Στόχος αυτού του μηνύματος είναι να δηλώσει στην κοινότητα ότι η ρητορική μίσους του θύτη αποτελεί σε μεγάλο βαθμό και δική τους πεποίθηση.</li> </ul> <p><b>Ο θύτης μπορεί:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li><input type="checkbox"/> Να προσδίδει αρνητική χροιά σε θετικές ή ουδέτερες λέξεις. Για παράδειγμα: η λέξη «νεολαία» μπορεί να χρησιμοποιηθεί με πολύ αρνητικό τρόπο.</li> <li><input type="checkbox"/> Να επικαλείται ψευδείς πεποιθήσεις. Για παράδειγμα, ο μετανάστης κουβαλάει μολυσματικές ασθένειες.</li> <li><input type="checkbox"/> Να ομαδοποιεί τους ανθρώπους σε «εμείς/εμάς» (θύματα) και σε «αυτοί/αυτούς» (η απειλή), τονίζοντας την ομοιογένεια κάθε ομάδας και παρουσιάζοντάς τις δύο πλευρές ως επιλογές που αλληλοαποκλείονται, με εμφατική χρήση στα «εμείς, εσείς, αυτοί, αυτούς, εκείνοι».</li> <li><input type="checkbox"/> Να κάνει τους επιτιθέμενους να νιώθουν οικεία μεταξύ τους και να βλέπουν τα θύματα ως κάτι απόμακρο, υποβαθμίζοντας τις πράξεις μίσους. Για παράδειγμα: «και πολλοί από εμάς πεθαίνουν καθημερινά, όχι μόνο από αυτούς» (αυτοί είναι οι ολοένα και περισσότεροι μετανάστες που πνίγονται στη Μεσόγειο).</li> <li><input type="checkbox"/> Να περιορίζει τον στόχο σε ένα χαρακτηριστικό, σε μια στιγμιαία κατάσταση. Για παράδειγμα: χρησιμοποιώντας επίθετα όπως «απελπισμένος» ή χαρακτηρίζοντας τα θύματα με το νομικό καθεστώς (παράνομος) ή την εθνικότητά τους.</li> </ul>


10'

- Να παρουσιάζει επιμελώς ψευδή αριθμητικά στοιχεία, δίνοντας μια απατηλή αίσθηση αντικειμενικότητας.
- Να συνδυάζει δύο δηλώσεις ώστε να φαίνεται ότι σχετίζονται μεταξύ τους, ενώ δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο: «Οι μετανάστες κάνουν απεργία πείνας, ενώ στην Ελλάδα 2 εκατομμύρια φτωχοί άνθρωποι δεν έχουν να φάνε».

Η λίστα ελέγχου είναι διαθέσιμη και σε μορφή PDF στο link: <https://shorturl.at/myBEO>

📖 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε το περιεχόμενο της λίστας ελέγχου.

Αφού μοιράσετε τη λίστα, έχετε 3 επιλογές:

- Δημιουργήστε ζευγάρια και δώστε σε κάθε ζευγάρι ένα παράδειγμα, εκτυπωμένο σε χαρτί
- Πραγματοποιήστε ομαδικά τη δραστηριότητα. Ζητήστε από έναν ή δύο μαθητές και μαθήτριες να ανοίξουν 1 ή 2 κουτιά για λογαριασμό ολόκληρου του τμήματος και να διαβάσουν τη λίστα ελέγχου στους συμμαθητές τους.
- Χρησιμοποιήστε την πλατφόρμα  **WORDWALL** και τη δραστηριότητα Άνοιξε το Κουτί.

📖 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών σας, ίσως επιλέξετε να απλοποιήσετε το περιεχόμενο των παραδειγμάτων.

Συζητήστε με τους μαθητές και τις μαθήτριες τα αποτελέσματα της λίστας ελέγχου και *τονίστε ότι η ρητορική μίσους στο διαδίκτυο συναντάται σε άρθρα/ αναρτήσεις/ βίντεο/ εικόνες/ εκδόσεις/ τραγούδια/ διαφημίσεις/ εκστρατείες σε ιστότοπους εφημερίδων, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσωπικούς ιστότοπους, διαδικτυακά μουσικά κανάλια, αντισημιτικούς ιστότοπους, προσωπικά ιστολόγια, διαδικτυακά wikis, διαφημίσεις που έχουν γίνει viral.*  
*Οποιοσδήποτε μπορεί να αναρτήσει οτιδήποτε σχεδόν οπουδήποτε, όπως μπορεί να δημιουργεί ιστοσελίδες ή μια διαδικτυακή τηλεόραση, «καθένας με πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι δυναμικά εκδότης και δημόσιος ομιλητής». Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να είναι υπεύθυνοι για όσα γράφουν, λένε ή απλώς κοινοποιούν. Όλα μπορούν να διαδοθούν και να διασπείρουν τη μισαλλοδοξία και το μίσος.*

#### ΣΩΣΤΟ Ή ΛΑΘΟΣ;

Ήρθε η ώρα να δοκιμάσετε τους μαθητές και τις μαθήτριές σας με ένα κουίζ για τη ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου.

5'

Χρησιμοποιώντας τη λειτουργία  **ΚΟΥΙΖ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ** στην πλατφόρμα **Learning Apps**, δημιουργήστε την ερώτηση Σωστό ή Λάθος. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις ακόλουθες δηλώσεις:

Ποια από τις ακόλουθες δηλώσεις είναι σωστή;

- «Αν είσαι γκέι, ψάξε για θεραπεία. Μετά μπορείς να λέγεις άνθρωπος». Είναι χειρότερο αυτή η άποψη να ακούγεται σε μια δημόσια συνάντηση παρά να αναρτάται σε ένα διαδικτυακό φόρουμ.
- «Αν είσαι γκέι, ψάξε για θεραπεία. Μετά μπορείς να λέγεις άνθρωπος». Είναι χειρότερο αυτή η άποψη να αναρτάται σε ένα διαδικτυακό φόρουμ παρά να ακούγεται σε μια δημόσια συνάντηση.
- Και οι δύο είναι λάθος

Η σωστή απάντηση είναι η τρίτη δήλωση.

Αν πραγματοποιήσετε αυτή τη δραστηριότητα μέσα στη σχολική αίθουσα, με το σύνολο των μαθητών, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε την πλατφόρμα **KAHOOT** για να εμφανιστεί η συλλογική ανατροφοδότηση. Αν χρησιμοποιήσετε το Κουίζ πολλαπλών επιλογών στην πλατφόρμα **Learning Apps**, κάθε μαθητής και μαθήτρια θα λάβει ξεχωριστά την αξιολόγηση των απαντήσεών του. Ρωτήστε μερικούς μαθητές και μαθήτριες γιατί επέλεξαν το Σωστό ή το Λάθος.

[Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.](#)

📖 Με βάση τις ανάγκες και την ηλικία των μαθητών, μπορείτε να τροποποιήσετε τις δηλώσεις.

#### ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT

Με εφελτήριο τη συζήτηση με τους μαθητές και τις μαθήτριές σας, αναδείξτε κάποια σημεία. Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε την παρουσίαση PowerPoint που είναι διαθέσιμη στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/bisJQ>

📖 Με βάση τις ανάγκες και την ηλικία των μαθητών, ίσως επιλέξετε να απλοποιήσετε το περιεχόμενο της παρουσίασης

#### ΒΙΝΤΕΟ

Παρουσιάστε στους μαθητές και τις μαθήτριες το βίντεο και αναθέστε τους να σκεφτούν με τη μορφή εργασίας στο σπίτι τις ακόλουθες ερωτήσεις:

Στην καθημερινότητά σας, πού παρατηρείτε συχνότερα τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;

Υπάρχει συγκεκριμένη πλατφόρμα όπου η ρητορική μίσους εκδηλώνεται κυρίως μεταξύ νέων;

Η ρητορική μίσους συνδέεται με πραγματικούς λογαριασμούς ή με ανώνυμους/ψεύτικους λογαριασμούς;

Τι κάνετε όταν έρχεστε αντιμέτωποι/ αντιμέτωπες με τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο;

Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/chsMU>

## Σχέδιο μαθήματος 5 - Η ελευθερία της έκφρασης

Το πέμπτο σχέδιο μαθήματος είναι πολύ σημαντικό για να αναλογιστούμε την ελευθερία της έκφρασης ως ανθρώπινο δικαίωμα και να σκεφτούμε τα όριά της.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 5 - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΚΦΡΑΣΗΣ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Τι είναι η ελευθερία έκφρασης;</li> <li>• Μια πραγματική υπόθεση για την ελευθερία έκφρασης και τη ρητορική μίσους</li> <li>• Ελευθερία έκφρασης: διεθνές δίκαιο, ταυτότητα, δημοκρατία και καταστροφικές επιπτώσεις της ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> <li>• Αντίγραφα της υπόθεσης (όσα και ο αριθμός των μαθητών)</li> <li>• Μικρά καρτιά με τους ρόλους</li> <li>• 1 αντίγραφο της τελικής απόφασης του Δικαστηρίου</li> <li>• Παρουσίαση PowerPoint</li> </ul>
<b>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ</b>	<p>Με βάση μια ψηφιακή δραστηριότητα, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να αναλογιστούν σε βάθος την ελευθερία έκφρασης</li> <li>• Να βιώσουν, μέσω μιας δραστηριότητας λήψης αποφάσεων, πώς και γιατί μπορεί η ελευθερία έκφρασης να υπόκειται σε περιορισμούς</li> <li>• Να δουν την ευρύτερη εικόνα της ελευθερίας έκφρασης</li> <li>• Να κατανοήσουν πώς συνδέεται η ελευθερία έκφρασης με τη ρητορική μίσους</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ 10'</b>	<p><b>ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ</b></p> <p>Ξεκινήστε με έναν καταιγισμό ιδεών και ρωτήστε τους μαθητές και τις μαθήτριές σας «Τι είναι η ελευθερία έκφρασης». Λειτουργήστε ελεύθερα: αν το μάθημα γίνεται δια ζώσης, ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να σηκώσουν χέρια. Αν το μάθημα γίνεται εξ αποστάσεως, ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να ανοίξουν τα μικρόφωνα για να διατυπώσουν τις απόψεις τους.</p> <p>📌 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών σας, ίσως προτιμήσετε να τους δώσετε μερικές βασικές λέξεις για να ξεκινήσουν: ανθρώπινο δικαίωμα, ταυτότητα, δημοκρατία κ.λπ.</p>

35' συνολικά

Ολοκληρώστε το πρώτο εισαγωγικό μέρος με κάποιες σημαντικές πληροφορίες, για παράδειγμα: Το να έχει κάποιος ελευθερία έκφρασης στο διαδίκτυο σημαίνει ότι είναι ελεύθερος να διατυπώνει τις απόψεις του στο διαδίκτυο (μέσω οποιουδήποτε διαύλου και με οποιοδήποτε μέσο – βίντεο, τραγούδια, εικόνες, δημοσιεύματα, ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.λπ.) και να έχει πρόσβαση στις πληροφορίες. Πρόκειται για αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα. Ωστόσο, εάν η ελευθερία έκφρασης οδηγεί σε διακρίσεις, μίσος ή βία, παραβιάζει για παράδειγμα το άρθρο 1 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σύμφωνα με το οποίο «Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα».

#### **ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ**

Εξηγήστε στους μαθητές και τις μαθήτριές σας ότι πρόκειται να συμμετάσχουν σε ένα παιχνίδι ρόλων που περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων και αφορά μια πραγματική υπόθεση με αντικείμενο την ελευθερία έκφρασης και τη ρητορική μίσους, στην οποία αποφαινεται το ίδιο το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Υπάρχουν 4 διαφορετικοί ρόλοι για τους μαθητές και τις μαθήτριες. Οι ρόλοι είναι τυχαίοι και μυστικοί και οι μαθητές και οι μαθήτριες θα ενημερωθούν σχετικά με όλες τις λεπτομέρειες στα αντίγραφα που τους μοιράζετε.

Οι ρόλοι (αν το τμήμα έχει 25 παιδιά):

- 2 παρατηρητές που πρέπει να παρατηρούν σιωπηλά τη δυναμική της ομάδας, να καταγράφουν τις δηλώσεις και τα επιχειρήματα που διατυπώνονται στο πλαίσιο της τάξης.
- 1 δικαστής του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ο οποίος ακούει προσεκτικά, κρατά σημειώσεις και έπειτα ανακοινώνει την απόφαση του Δικαστηρίου (ο δικαστής μπορεί να προσθέσει τις δικές του σκέψεις σχετικά με όσα έχει ακούσει από την ομάδα)
- 11 άτομα που είναι οι πρωταγωνιστές της υπόθεσης και έχουν την εξής θέση: έχουν κατανοήσει ότι έκαναν λάθος και θέλουν να αποσύρουν την προσφυγή (ΟΧΙ)
- 11 άτομα που είναι οι πρωταγωνιστές της υπόθεσης και έχουν την εξής θέση: είναι πεπεισμένοι ότι έχουν υποστεί περιορισμούς στην ελευθερία έκφρασης και θα προχωρήσουν με την προσφυγή στο δικαστήριο (ΝΑΙ)

Πρώτα διαβάστε και παρουσιάστε στον ψηφιακό πίνακα το ακόλουθο κείμενο:

#### **Η ΥΠΟΘΕΣΗ**

Προσφεύγων στην υπόθεση είναι ο κύριος Jens Olaf Jersild, Δανός υπήκοος που εργάζεται στο ραδιόφωνο Danmarks Radio (το οποίο μεταδίδει επίσης τηλεοπτικά προγράμματα). Το ειδησεογραφικό κανάλι θεωρείται σοβαρό και απευθύνεται σε ένα κοινό από καλά

ενημερωμένους πολίτες. Ο κύριος Jersild ήθελε να προβάλει ένα ντοκιμαντέρ με θέμα μια εξτρεμιστική ρατσιστική ομάδα αυτοαποκαλούμενη «τα πράσινα σακάκια» (Greenjackets). Ήρθε σε επαφή με μέλη της ομάδας και πραγματοποίησε πολύωρες συνεντεύξεις. Έπειτα έκανε το σχετικό μοντάζ, έφτιαξε μια ολιγόλεπτη ταινία και πρόσθεσε ορισμένα δικά του σχόλια. Το τελικό αποτέλεσμα προβλήθηκε στο πλαίσιο ενός ειδησεογραφικού προγράμματος και μεταδόθηκε στη δημόσια τηλεόραση. Στο ντοκιμαντέρ, μέλη των Greenjackets εμφανίζονται να διατυπώνουν υβριστικά και υποτιμητικά σχόλια σε βάρος μεταναστών και εθνοτικών ομάδων στη Δανία, να δηλώνουν πως οι μαύροι «δεν είναι άνθρωποι» και να τους παρομοιάζουν με γορίλες. Ένα δικαστήριο της Δανίας έκρινε τα μέλη της ομάδας ένοχα για διατύπωση ρατσιστικών σχολίων. Επίσης, έκρινε ένοχο και τον κύριο Jersild επειδή τους «ενθάρρυνε» και μετέδωσε τα σχόλιά τους σε ευρύτερο κοινό. Ο κύριος Jersild προσέφυγε κατά της καταδικαστικής απόφασης στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επειδή θεώρησε ότι η καταδίκη του από το δικαστήριο της χώρας του συνιστούσε παραβίαση του δικαιώματός του στην ελευθερία έκφρασης (Άρθρο της ΕΣΔΑ). **Τώρα έχει δύο επιλογές: είτε να ανακαλέσει την προσφυγή του είτε να προχωρήσει και να ζητήσει από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο να αποφανθεί κατά πόσον ο περιορισμός του δικαιώματος μετάδοσης των σχολίων του ήταν «νόμιμος».**

Τώρα μοιράστε από ένα αντίγραφο του ακόλουθου κειμένου ΡΟΛΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΗ στους 11 μαθητές/μαθήτριες που είναι οι πρωταγωνιστές της υπόθεσης και έχουν την εξής θέση: έχουν κατανοήσει ότι έκαναν λάθος και θέλουν να αποσύρουν την προσφυγή.

#### **ΡΟΛΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΥΓΗ**

*Είστε ο κ. Jens Olaf Jersild, ο προσφεύγων της υπόθεσης, ένας Δανός υπήκοος που εργάζεται για το Danmarks Radio (το οποίο επίσης εκπέμπει τηλεοπτικά προγράμματα). Καταλάβατε ότι το ντοκιμαντέρ σας περιείχε υπερβολική ρητορική μίσους και δεν είχε μονταριστεί με ισορροπημένο τρόπο. Θα έπρεπε να είχατε εξηγήσει καλύτερα το πλαίσιο και την κατάσταση, αλλά επειδή είχατε λίγα λεπτά μετάδοσης στη διάθεσή σας, έπρεπε να επεξεργαστείτε το ντοκιμαντέρ σας. Τώρα νιώθετε την ευθύνη να το μεταδώσετε στην εθνική τηλεόραση και αποφασίσατε να αποσύρετε την προσφυγή σας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.*

*Δημιουργήστε μια δυνατή, πειστική ομιλία για να πείτε σε όλους στην αίθουσα τους λόγους που σας οδήγησαν να αποφασίσετε να αποσύρετε την προσφυγή σας και γιατί θα ήταν τεράστιο λάθος να συνεχίσετε με την προσφυγή.*

Στη συνέχεια, μοιράστε από ένα αντίγραφο του ακόλουθου κειμένου ΡΟΛΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ στους 11 μαθητές/μαθήτριες που

είναι οι πρωταγωνιστές της υπόθεσης και έχουν την εξής θέση: είναι πεπεισμένοι ότι έχουν υποστεί περιορισμούς στην ελευθερία έκφρασης και θα προχωρήσουν με την προσφυγή στο δικαστήριο.

### ΡΟΛΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

*Είστε ο κ. Jens Olaf Jersild, ο προσφεύγων της υπόθεσης, ένας Δανός υπήκοος που εργάζεται για το Danmarks Radio (το οποίο μεταδίδει επίσης τηλεοπτικά προγράμματα). Νιώθετε ότι η απόφαση του Δανικού Δικαστηρίου είναι απολύτως άδικη και λανθασμένη! Το πιστεύετε ακράδαντα ότι είναι παραβίαση του δικαιώματός σας στην ελευθερία της έκφρασης και έχετε αποφασίσει ότι θα συνεχίσετε με την έφεση, ό,τι κι αν γίνει. Κατά τη γνώμη σας, το ντοκιμαντέρ έδειξε την πραγματικότητα και μονταρίστηκε σωστά, δείχνοντας αυτά που είδατε και ακούσατε. Πιστεύετε απόλυτα ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θα αποφασίσει ότι η μετάδοση του ντοκιμαντέρ σας ήταν απολύτως νόμιμη.*

*Δημιουργήστε μια ισχυρή, πειστική ομιλία για να πείτε σε όλους στην αίθουσα τους λόγους που σας οδήγησαν να αποφασίσετε να συνεχίσετε με την προσφυγή σας και γιατί η απόσυρση της προσφυγής, αντί αυτού, θα ήταν τεράστιο λάθος.*

Τέλος, δώστε ένα αντίγραφο του ακόλουθου κειμένου ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ στον 1 δικαστή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

### ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

*Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα διεθνές δικαστήριο που ιδρύθηκε το 1959. Αποφαίνεται επί ατομικών ή κρατικών αιτήσεων που ισχυρίζονται ότι παραβιάζονται τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που ορίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Από το 1998 λειτουργεί ως δικαστήριο πλήρους απασχόλησης και τα άτομα μπορούν να υποβάλουν αίτηση απευθείας σε αυτό. Το Δικαστήριο εξέτασε εκατοντάδες χιλιάδες αιτήσεις από τότε που συστάθηκε. Οι αποφάσεις του είναι δεσμευτικές για τις ενδιαφερόμενες χώρες και έχουν οδηγήσει τις κυβερνήσεις να τροποποιήσουν τη νομοθεσία και τη διοικητική πρακτική τους σε ένα ευρύ φάσμα τομέων. Η νομολογία του Δικαστηρίου καθιστά τη Σύμβαση σύγχρονο και ισχυρό ζωντανό μέσο για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων και την εδραίωση του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας στην Ευρώπη. Το Δικαστήριο εδρεύει στο Στρασβούργο, στο Κτήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που σχεδιάστηκε από τον Βρετανό αρχιτέκτονα Λόρδο Ρίτσαρντ Ρότζερτς το 1995 – ένα κτίριο του οποίου η εικόνα είναι γνωστή παγκοσμίως. Από εδώ, το Δικαστήριο παρακολουθεί τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*

*830 εκατομμυρίων Ευρωπαίων στα 47 κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης που έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση.*

Πηγή/ περισσότερες πληροφορίες: Το Δικαστήριο - Παρουσίαση, πληροφορίες, βίντεο (coe.int)

Οι μαθητές και οι μαθήτριες που παίζουν τους ρόλους των πρωταγωνιστών με τις διαφορετικές θέσεις θα κληθούν να συζητήσουν, να θέσουν ερωτήσεις, ωστόσο πρέπει να μείνουν ανυποχώρητοι στη θέση τους. Δεδομένου ότι υπάρχουν μόνο 2 θέσεις και μπορεί να υπάρξει έντονη πόλωση, καλό είναι να διαθέσετε το πολύ 7-10 λεπτά σε αυτό το βήμα.

Τώρα ξεκινήστε με τις απόψεις των παρατηρητών: Τι παρατήρησαν; Ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαθητών; Πώς αισθάνονται μετά την παρατήρηση; Αισθάνονται άνετα με την επιλογή της μίας ή της άλλης θέσης; Αφιερώστε μερικά λεπτά σε καθέναν για ανατροφοδότηση.

Δώστε τον λόγο στον μαθητή/μαθήτρια που έχει αναλάβει τον ρόλο του δικαστή. Παρουσιάστε στον ψηφιακό πίνακα την πραγματική απόφαση και ζητήστε του/της να τη διαβάσει δυνατά. Ζητήστε ακόμη από τον μαθητή ή την μαθήτρια να εκφράσει τα συναισθήματά του. Συμφωνεί με την απόφαση;

Τώρα ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες που είχαν τη θέση του ΝΑΙ ή του ΟΧΙ: συμφωνούν με τον ρόλο που έπαιξαν; Ήταν εύκολος; Ταυτίστηκαν με τη θέση; Πώς ένιωσαν όταν άκουσαν την τελική απόφαση (ιδίως όσοι είχαν το χαρτί ΟΧΙ);

📌 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών/τριών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε το περιεχόμενο της υπόθεσης και συνολικά τη διαδικασία.

#### **ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT**

Παρουσιάστε την παρουσίαση PowerPoint που θα βρείτε στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/egsOP>

Επιλέξτε 2-3 σχετικές πτυχές στις οποίες θέλετε να εστιάσετε, ιδίως μετά την τελική συζήτηση. Στείλτε την παρουσίαση PowerPoint στους μαθητές/στις μαθήτριες και ζητήστε τους να την αναλύσουν σε βάθος στο σπίτι.


📌 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών σας, μπορείτε να απλοποιήσετε το περιεχόμενο της παρουσίασης.

Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/agmqZ>



## Σχέδιο μαθήματος 6 - Παραπληροφόρηση και κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους

Η ταξινόμηση της παραπληροφόρησης και της ρητορικής μίσους είναι απαραίτητη για να ανακαλύψουμε τους δεσμούς μεταξύ της παραπληροφόρησης και της ρητορικής μίσους και για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε πόσο επικίνδυνη μπορεί να είναι μια έκφραση ρητορικής μίσους.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 6 - ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Παραπληροφόρηση, εσφαλμένη πληροφόρηση, κακόβουλη πληροφόρηση, ψευδείς ειδήσεις</li> <li>• Οπτική παραπληροφόρηση</li> <li>• Κατηγοριοποίηση ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<p>Ξεκινώντας από μια ψηφιακή δραστηριότητα, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να κατανοήσουν τις διαφορές ανάμεσα στην παραπληροφόρηση, την εσφαλμένη πληροφόρηση, την κακόβουλη πληροφόρηση και τις ψευδείς ειδήσεις</li> <li>• Να εξασκηθούν για να εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά της οπτικής παραπληροφόρησης</li> <li>• Να γνωρίσουν τα κριτήρια βάσει των οποίων επιτυγχάνεται η κατηγοριοποίηση της ρητορικής μίσους</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΙΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ 10'</b>	<p><b>ΒΡΕΙΤΕ ΤΟ ΤΑΙΡΙ</b></p> <p>Με τη βοήθεια της λειτουργίας  <b>ΒΡΕΙΤΕ ΤΟ ΤΑΙΡΙ</b> στην πλατφόρμα <b>Learning Apps</b>, δημιουργήστε ταινία για την ερμηνεία των όρων παραπληροφόρηση, εσφαλμένη πληροφόρηση, κακόβουλη πληροφόρηση και ψευδείς ειδήσεις. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα ακόλουθα ζευγάρια. Ακολουθεί ένα προτεινόμενο κείμενο για τη δραστηριότητα: Το παράδειγμα περιλαμβάνει 4 λέξεις και 4 ορισμούς. Φτιάξτε ταινία ανάμεσα στη λέξη και στον ορισμό της. Τέσσερις πορτοκαλί κουκίδες αντιπροσωπεύουν τις 4 λέξεις. Τέσσερις γαλάζιες κουκίδες αντιπροσωπεύουν τους 4 αντίστοιχους ορισμούς. Σύρετε και αποθέστε τον ορισμό στην αντίστοιχη λέξη, φτιάχνοντας ταινία.</p> <p><b>ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ</b></p> <p>Παραπληροφόρηση είναι εσφαλμένες πληροφορίες που δημιουργούνται με σκοπό την πρόκληση βλάβης. Όσο μεγαλύτερη διασπορά</p>

15'	<p>παραπληροφόρησης υπάρχει, τόσο χειρότερες είναι οι επιπτώσεις για το/τα θύμα(-τα).</p> <p><b>ΕΣΦΑΛΜΕΝΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ</b> Εσφαλμένη πληροφόρηση είναι εσφαλμένες πληροφορίες που δεν δημιουργούνται με σκοπό την πρόκληση βλάβης (σκοπιμότητα).</p> <p><b>ΚΑΚΟΒΟΥΛΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ</b> Πληροφόρηση που δεν είναι ψευδής αλλά χρησιμοποιείται στρατηγικά με σκοπό την πρόκληση βλάβης.</p> <p><b>ΨΕΥΔΕΙΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ</b> Ασαφής και παραπλανητικός όρος που χρησιμοποιείται πολύ συχνά. <a href="#">Εδώ θα βρείτε ένα παράδειγμα.</a></p> <p>📖 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών σας, ίσως προτιμήσετε να απλοποιήσετε τους ορισμούς.</p>
10'	<p><b>ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ</b> Παρουσιάστε μία από τις εικόνες που περιλαμβάνονται στην Ενότητα 5 και ρωτήστε τους μαθητές και τις μαθήτριες: Γιατί αυτή η εικόνα είναι παράδειγμα παραπληροφόρησης; Θα βρείτε όλες τις απαντήσεις στο σενάριο της ενότητας στην Ενότητα 5.</p> <p>📖 Με βάση τις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών σας, μπορείτε να επιλέξετε άλλη εικόνα.</p>
15'	<p><b>ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ</b> Παρουσιάστε το 5.5 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ POWERPOINT - ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ, που περιλαμβάνεται στην ενότητα 5, για να κάνετε μια εισαγωγή στη ρητορική μίσους. Η παρουσίαση είναι διαθέσιμη και στον ακόλουθο σύνδεσμο.</p> <p><b>ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ</b> Δεδομένου ότι αυτό το θέμα είναι πολύ λεπτό, ίσως είναι προτιμότερο να το ολοκληρώσετε μέσα στη σχολική αίθουσα, ώστε να ενθαρρύνετε τη συζήτηση. Παρουσιάστε τις πολλαπλές επιλογές στο 5.6 ΚΟΥΖΙΝΑ Αναστοχασμός για τη ρητορική μίσους, που περιλαμβάνεται επίσης στον φάκελο στην Ενότητα 5, και συζητήστε με τους μαθητές και τις μαθήτριές σας.</p>

Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/GOW05>

## Σχέδιο μαθήματος 7 - Αύξηση της ευαισθητοποίησης και δράση για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους

Το έβδομο σχέδιο μαθήματος για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και τη δράση για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους προσφέρει ένα ευρύ φάσμα ιδεών για συζήτηση με μαθητές σχετικά με τον τρόπο ευαισθητοποίησης και καταπολέμησης της ρητορικής μίσους.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	<b>ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 7 - ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ</b>
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	50'
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	Δια ζώσης στην τάξη Εξ αποστάσεως μάθηση Συνδυασμός
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Τα 2 μηνύματα και τα 7 βασικά σημεία της ρητορικής μίσους</li> <li>• Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο: πώς την εντοπίζουμε</li> <li>• Ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου</li> </ul>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ψηφιακός πίνακας</li> <li>• Υπολογιστής</li> <li>• Σύνδεση στο διαδίκτυο</li> </ul>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<p>Ξεκινώντας από μια ψηφιακή δραστηριότητα, στο μάθημα αυτό, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Να εντοπίζουν τη ρητορική μίσους μέσα στα 2 μηνύματα και στα 7 βασικά σημεία της ρητορικής μίσους</li> <li>• Να αξιολογούν τις επιπτώσεις της ρητορικής μίσους στο διαδίκτυο σε άτομα/ομάδες και στην κοινωνία γενικότερα</li> <li>• Να εξετάσουν τις διαφορές ανάμεσα στη ρητορική μίσους εντός και εκτός διαδικτύου</li> </ul>
<b>ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	11-18 ετών
<b>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</b> 5'	<p>Ξεκινήστε το τελευταίο μάθημα με τη δήλωση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ António Guterres.</p> <p><i>«Το μέλλον της ανθρωπότητας και του πλανήτη μας βρίσκεται στα χέρια μας. Βρίσκεται επίσης στα χέρια της σημερινής νεότερης γενιάς που θα δώσει τη σκυτάλη στις μελλοντικές γενιές», Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη</i></p> <p><i>Όλοι έχουμε ελπίδες και όνειρα, ωστόσο, το μοναδικό μέλλον που μπορεί να δώσει σε όλους την ευκαιρία να εκπληρώσουν τα όνειρά τους είναι το βιώσιμο μέλλον. Ένα μέλλον όπου όλοι σέβονται και προστατεύουν τον πλανήτη, όπου όλοι είναι ασφαλείς και αισθάνονται ελεύθεροι, και όπου το σύστημα είναι δίκαιο και μεριμνά για όλους τους ανθρώπους. Το μέλλον μας πρέπει να περιλαμβάνει τους πάντες, επομένως είναι ζωτικής σημασίας να ευαισθητοποιούνται όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι</i></p>

	<p>στο θέμα της ρητορικής μίσους και να συμμετέχουν στην καταπολέμησή της.</p> <p>Γιατί εσείς; Ανήκετε στην πολυπληθέστερη γενιά νέων στην ιστορία του ανθρώπου. Είστε δημιουργικοί, ταλαντούχοι και θέλετε με πάθος να αλλάξετε τον κόσμο για το καλό όλων. Μπορείτε να κάνετε τη διαφορά αναλαμβάνοντας δράση για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους.</p> <p><b>Δέντρο προβλημάτων</b> Ως πολέμιοι της ρητορικής μίσους, θέλετε να αναλάβετε δράση και να ιεραρχήσετε τις προτεραιότητές σας. Εσείς και οι συμμαθητές και συμμαθήτριές σας πρέπει να έχετε σαφή εικόνα για τα προβλήματα, τις αιτίες και τις πιθανές λύσεις. Ας ξεκινήσουμε με την πρώτη δραστηριότητα.</p> <p>Το θέμα: Τι γνωρίζουν οι συνομήλικοί σας για τη ρητορική μίσους, την ελευθερία έκφρασης και/ή την παραπληροφόρηση;</p> <p>Αιτίες: Εάν θεωρείτε ότι δεν έχουν επαρκείς γνώσεις για τα παραπάνω, για ποιον λόγο πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;</p> <p>Λύσεις: Πώς μπορούμε να λύσουμε το πρόβλημα; Πώς μπορούμε να αλλάξουμε την κατάσταση;</p> <p>Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε ένα δέντρο προβλημάτων που θα σας βοηθήσει να αποφασίσετε σε ποιες ενέργειες θέλετε να δώσετε προτεραιότητα. Στον κορμό, σημειώστε το πρόβλημα. Στις ρίζες καταγράψτε τις αιτίες, στα κλαδιά τις επιπτώσεις και στη θέση των καρπών κρεμάστε τις πιθανές λύσεις.</p> <p>Επίσης, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μια δωρεάν εφαρμογή για να δημιουργήσετε ένα εύκολο διάγραμμα ή έναν νοητικό χάρτη (mind map), ωστόσο για αυτό το δημιουργικό μέρος θα ήταν προτιμότερο να χρησιμοποιήσετε τον καταγιισμό ιδεών δια ζώσης, ακόμη κι αν το μάθημα γίνεται εξ αποστάσεως.</p>
<p>15'</p>	<p>10'</p> <p>Ξεκινώντας από τις λύσεις, ζητήστε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να σκεφτούν, χρησιμοποιώντας τον πίνακα αναστοχασμού που θα βρείτε ακολούθως.</p>

Ποιες δραστηριότητες μπορούν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση και στην επίτευξη αλλαγών στις ομάδες που έχετε εντοπίσει;	
ΟΜΑΔΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Το τμήμα σας	
Άλλα τμήματα / όλη η τάξη / όλο το σχολείο	
Εκπαιδευτικοί και άλλα μέλη του προσωπικού	
Τοπική κοινότητα / ομάδες κοινότητας	
Τοπικές επιχειρήσεις	
Άλλο	

20'

#### Ιδέες για δράση:

- Δημιουργήστε ένα ιστολόγιο στον ιστότοπο του σχολείου – κάθε εβδομάδα κάντε μια νέα ανάρτηση για το θέμα
- Δημιουργήστε ένα podcast στον ιστότοπο του σχολείου σας
- Δημιουργήστε έναν λογαριασμό σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης: έναν λογαριασμό IG με κουίζ και πληροφορίες ή έναν λογαριασμό tiktok μέσω του οποίου προωθείτε την ευαισθητοποίηση για τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις που οδηγούν στη ρητορική μίσους
- Βρείτε λογαριασμούς Instagram ή Tiktok που πραγματεύονται το θέμα της ρητορικής μίσους και επικοινωνήστε με τους δημιουργούς τους για να πάρετε συνέντευξη
- Αφηγηθείτε ιστορίες σχετικά με τα θύματα και βοηθήστε τα θύματα να νιώθουν ασφαλή
- Οργανώστε εκδηλώσεις και σχολικές συνελεύσεις για το θέμα
- Προσκαλέστε ομιλητές να μιλήσουν σχετικά με το θέμα
- Δηλώστε συμμετοχή στο Κίνημα Όχι στη ρητορική μίσους της χώρας σας στον ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο πλαίσιο της εκστρατείας νέων κατά της ρητορικής μίσους (coe.int)
- Μιλήστε με τον διευθυντή ή την διευθύντρια του σχολείου σας
- Μιλήστε με τον/την Δήμαρχο της πόλης σας
- Επικοινωνήστε με τοπικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε τέτοια θέματα
- Οργανώστε ένα δρώμενο flashmob
- Οργανώστε μια έκθεση τέχνης
- κ.λπ.

Ήρθε η ώρα να επιλέξετε τη δική σας δράση! Χρησιμοποιήστε τον πίνακα ακολούθως για να σας βοηθήσει στην επιλογή!

Ιδέα για δράση	Πόσος καιρός θα χρειαστεί για το σχεδιασμό της δράσης;	Πόσο εύκολη είναι για εμάς η υλοποίησή της δράσης;	Πόση επίδραση θα έχει η δράση;	Ποιος μπορεί να μας βοηθήσει;	Ποιος μπορεί να μας δυσκολέψει;	«Δικές σας ερωτήσεις»

Το σχέδιο μαθήματος είναι διαθέσιμο και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/bCW06>

## Σχέδιο μαθήματος 8 – Η σειρά σας

Το όγδοο σχέδιο μαθήματος με τίτλο «Η σειρά σας» είναι ένας χώρος για να αποφασίσετε ποιες δραστηριότητες θα εκτελέσετε στην τάξη. Σας παρέχει το template για να αντιγράψετε, να επικολλήσετε και να προσαρμόσετε τις δραστηριότητες των 7 προηγούμενων σχεδίων μαθήματος.

Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα για να διαμορφώσετε το δικό σας σχέδιο μαθήματος για τη ρητορική μίσους.

<b>ΤΙΤΛΟΣ</b>	<i>Δώστε έναν σαφή τίτλο στο σχέδιο μαθήματος, ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμο. Εάν σχεδιάζετε σειρά μαθημάτων, καλό είναι να αντιγράψετε τον πίνακα όσες φορές χρειάζεται.</i>
<b>ΔΙΑΡΚΕΙΑ</b>	<i>Λάβετε υπόψη τον χρόνο που απαιτείται πριν την έναρξη της δραστηριότητας. Επίσης, προβλέψτε χρόνο για έναν σύντομο απολογισμό στο τέλος, ώστε να βεβαιωθείτε ότι το περιβάλλον είναι ασφαλές.</i>

<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b>	<i>Εδώ μπορείτε να επισημάνετε κατά πόσον οι προτεινόμενες δραστηριότητες θα πραγματοποιηθούν δια ζώσης μέσα στην τάξη, με εξ αποστάσεως μάθηση ή με συνδυασμό αυτών.</i>
<b>ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ</b>	<i>Ποιο είναι το περιεχόμενο του μαθήματος; Αυτό το σημείο είναι χρήσιμο για σας ώστε να εισαγάγετε τους μαθητές και τις μαθήτριάς σας στις δραστηριότητες που θα βιώσουν.</i>
<b>ΥΛΙΚΑ</b>	<i>Η πληροφορία αυτή είναι απαραίτητη ώστε να βεβαιωθείτε ότι έχετε στη διάθεσή σας όλα τα απαραίτητα υλικά και εργαλεία για την πραγματοποίηση της δραστηριότητας.</i>
<b>ΣΤΟΧΟΙ</b>	<i>Η παρούσα ενότητα θα σας βοηθήσει να δομήσετε το σχέδιο μαθήματος. Το σχέδιο μαθήματος θα συμβάλει επίσης στους παιδαγωγικούς στόχους της δικής σας ειδικότητας ή του σχολείου γενικότερα.</i>
<b>ΤΑΞΗ/ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ</b>	<i>Δηλώστε εδώ την τάξη ή την ηλικία για την οποία προορίζεται το σχέδιο μαθήματος.</i>
<b>ΕΦΑΡΜΟΓΗ</b> <i>Ενσωματώστε εδώ την προβλεπόμενη διάρκεια κάθε δραστηριότητας</i>	<i>Περιγράψτε εδώ την εφαρμογή</i>

<b>ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΤΕΣ</b>	<i>Χρησιμοποιήστε αυτόν τον χώρο για να καταγράψετε όσα έκαναν/είπαν οι μαθητές και οι μαθήτριες και ήταν ιδιαίτερα συναφή με το θέμα ή σας έκαναν εντύπωση</i>
<b>ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ</b>	<i>Εδώ μπορείτε να γράψετε την ανατροφοδότηση για τις δραστηριότητες: τι πήγε καλά, τι χρήζει βελτίωσης κ.λπ.</i>

Το παραπάνω template είναι διαθέσιμο και σε επεξεργάσιμη μορφή Word στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://shorturl.at/oLPZ7>



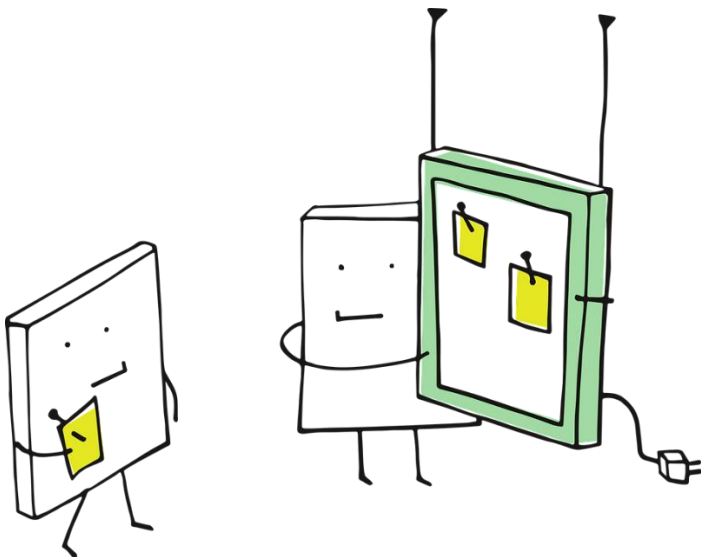
# Ενότητα 7

Χρήση διαδικτυακών εργαλείων για την  
εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα  
και τη ρητορική μίσους

## Ένας απλός, πλήρης οδηγός για να ενχωματώσετε 6 online εργαλεία στην καθημερινή διδασκαλία σας

Αγαπητέ εκπαιδευτικέ, σε αυτήν την τελική ενότητα θα βρείτε έξι διαφορετικά αρχεία με διαδικτυακά εργαλεία για την καθημερινή σας διδασκαλία. Αυτά τα εργαλεία έχουν χρησιμοποιηθεί τόσο σε αυτό το διαδικτυακό κύκλο επιμόρφωσης όσο και στα Σχέδια Μαθήματος.

Εάν θέλετε να διεξάγετε τις δραστηριότητες όπως είναι στα Σχέδια Μαθήματος, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα εργαλεία ως έχουν. Ωστόσο, αν χρειαστεί να τα προσαρμόσετε, σε αυτήν την Ενότητα, θα βρείτε όλα τα μυστικά πίσω από το εργαλείο. Ελπίζω να αποκτήσετε νέες γνώσεις και δεξιότητες και να φέρετε αυτή την καινοτομία στην καθημερινή σας διδασκαλία.



## 7.1 Tricider- Για ιδεοκαταιγισμό και λήψη αποφάσεων

Το Tricider είναι ένα εκπαιδευτικό εργαλείο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την ταχύτερη και εύκολη λήψη αποφάσεων.

Είναι ιδανικό για “brainstorming” (καταιγισμό ιδεών), έτσι ώστε οι μαθητές σας να μπορούν να εισάγουν την ιδέα τους και επίσης να ψηφίσουν την ιδέα ή τις ιδέες που τους αρέσει περισσότερο.

Διατίθεται δωρεάν και μπορείτε να δημιουργήσετε το λογαριασμό σας, ώστε να μπορείτε να βλέπετε όλες τις διαφορετικές δραστηριότητες “brainstorming” (καταιγισμού ιδεών) και λήψης αποφάσεων που έχετε κάνει. Αλλά ας δούμε βήμα βήμα πως λειτουργεί για τη δραστηριότητά μας **BRAINSTORMING/ΚΑΤΑΙΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ** του **ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2 – ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ: ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΣΙΑ**

### ΟΔΗΓΙΕΣ:

- Πηγαίντε στο <https://www.tricider.com/> [προαιρετικά] Κάντε κλικ στο **“Login”** (πάνω δεξιά). Κάντε κλικ στο **“First visit? Sign-up now!”**. **Εισάγετε το όνομα, ένα email και δημιουργήστε τον κωδικό σας.** Σας προτείνουμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό σας ή να τον σημειώσετε κάπου ώστε να μην τον ξεχάσετε. Κάντε κλικ στο **“Sign-up”** και είστε έτοιμοι! Πηγαίντε πίσω στο <https://www.tricider.com/home>
- **Αντιγράψτε την ερώτησή σας** από το Σχέδιο μαθήματος 2: *Ποιες είναι οι λέξεις κλειδιά που σας έρχονται στο μυαλό όταν σκέφτεστε σχετικά με την ρητορική μίσους; και επικολλήστε την στο πλαίσιο “Enter your question here..”*.
- Κάντε κλικ στο **“GO”**.
- Τώρα θα δείτε την ερώτησή σας σε **πορτοκαλί χρώμα** πάνω αριστερά
- [προαιρετικά] Μπορείτε εάν θέλετε να προσθέσετε μια περιγραφή για να κατευθύνετε τους μαθητές σας (δεν είναι απαραίτητο αν κάνετε τη δραστηριότητα στην τάξη), πατώντας στο **“Add a description”** και Save.
- Κάντε κλικ απευθείας στο **“Share and invite”**, πάνω δεξιά. Ένας αυτοματοποιημένος σύνδεσμος θα δημιουργηθεί
- **Αντιγράψτε και μοιραστείτε τον σύνδεσμο με τους μαθητές και τις μαθήτριάς σας.**

### ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΣΑΣ

- Θα πρέπει να κάνουν κλικ στον σύνδεσμο και έπειτα στο **“Add idea”**. Θα ανοίξει ένα αναδυόμενο πλαίσιο και οι μαθητές σας θα γράψουν την απάντησή τους στο ερώτημα που θέσατε, γράφοντας μέσα στο κουτί **“Your idea”**.

[προαιρετικά] Μπορούν να **εισάγουν το όνομά τους** στο κουτί “Your name” και μπορούν να κάνουν κλικ επίσης στο **“Add a description”** σε περίπτωση που θέλουν να προσθέσουν περισσότερες πληροφορίες ή **“Add image”**.

- Θα κάνουν κλικ έπειτα στο **“Save”**.

Αν χρειαστεί, μπορούν να επιλέξουν το “Add argument” στα υπέρ και κατά (δεν είναι απαραίτητα για αυτή τη δραστηριότητα) και μπορούν να ΨΗΦΙΣΟΥΝ απλά κάνοντας κλικ στην επιλογή “Vote” για μια καταχώρηση που μπορεί να τους άρεσε περισσότερο.

#### ΠΩΣ ΝΑ ΔΕΙΤΕ ΤΗΝ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥΣ:

- Μπορείτε να δείτε τις απαντήσεις τους χρησιμοποιώντας το link που μοιραστήκατε με τους μαθητές σας.

#### Εναλλακτικά

- Θα μπορείτε να δείτε τις απαντήσεις τους κάνοντας κλικ στο όνομά σας πάνω δεξιά
- Κάντε κλικ στο **“Tricision overview”** και θα δείτε την ερώτηση.
- Κάντε κλικ στην ερώτηση και δείτε.

#### ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ:

Πάνω δεξιά μπορείτε να αλλάξετε την προθεσμία της ερώτησής σας. Για την προτεινόμενη δραστηριότητα, εάν κάνετε brainstorming (καταιγιισμό ιδεών) επί τόπου, δεν θα χρειαστεί να αλλάξετε την προθεσμία. Σε περίπτωση που θα δώσετε την ερώτηση σαν καθήκοντα για το σπίτι στους μαθητές, μπορεί να θελήσετε να αλλάξετε την προθεσμία.

- Εάν κάνετε κλικ στο **“Change deadline”**. Μπορείτε να γράψετε την ημερομηνία, την ώρα, να επιλέξετε ζώνη ώρας και να κάνετε κλικ στην αποθήκευση.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/kmrBP>

## 7.2 LearningApps – Για κρυπτόλεξο/ αναζήτηση λέξεων

Το LearningApps.org είναι μια εφαρμογή Web 2.0, για την υποστήριξη διαδικασιών μάθησης και διδασκαλίας με μικρές διαδραστικές ενότητες. Στόχος είναι η συλλογή επαναχρησιμοποιήσιμων δομικών στοιχείων και η διάθεσή τους σε όλους.

Τα Blocks (που ονομάζονται Εφαρμογές) μπορούν να αντιγραφούν, να μεταφραστούν ή να χρησιμοποιηθούν ως έχουν. Μπορούν επίσης να τροποποιηθούν.

Είναι δωρεάν, αλλά για να απολαύσετε όλες τις δυνατότητές του πρέπει να δημιουργήσετε το λογαριασμό σας. Ας δούμε όμως βήμα προς βήμα πώς λειτουργεί για τη δραστηριότητά μας **ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΛΕΞΕΩΝ** του **ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2 – ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ: ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΣΙΑ**

- Πηγαίντε στο <https://learningapps.org/>
- Επιλέξτε τη γλώσσα που επιθυμείτε κάνοντας κλικ πάνω δεξιά στη σημαία.
- Κάντε κλικ στη **ΣΥΝΔΕΣΗ** (πάνω δεξιά)
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ**
- **ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ, ΤΟ EMAIL ΣΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΣΑΣ.** Σας προτείνουμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό σας ή σημειώστε τον κάπου ώστε να μην τον ξεχάσετε.
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ** και είστε έτοιμοι!
- Στο πρόγραμμα περιήγησης **ΑΝΤΙΓΡΑΨΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ** <https://learningapps.org/display?v=p163oufe222>
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**, κάτω αριστερά.
- Εάν θέλετε να προσαρμόσετε την δραστηριότητα, μπορείτε να αλλάξετε ό,τι εσείς επιθυμείτε: τον **ΤΙΤΛΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ.**
- Μπορείτε να **ΠΡΟΣΘΕΣΕΤΕ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΦΟΝΤΟΥ** κάνοντας κλικ στο επιλογή εικόνας ( από το Pixabay, Wikipedia και Flickr, από το διαδίκτυο ή τον προσωπικό σας φάκελο), και μπορείτε να **ΑΛΛΑΞΕΤΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ** (κάνοντας κλικ στο Μέγεθος) ή **ΝΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ** την ίδια (κάνοντας κλικ στο Επεξεργασία εικόνας)
- Όσον αφορά τις **ΛΕΞΕΙΣ**, μπορείτε να τις αλλάξετε διαγράφοντας αυτές που βρίσκονται στα πλαίσια με την ένδειξη "A" και μπορείτε επίσης να δώσετε υποδείξεις για να βοηθήσετε τους μαθητές και τις μαθήτριάς σας να μαντέψουν τη λέξη. Αυτές οι συμβουλές λύσης μπορεί να έχουν τη μορφή να κειμένου, εικόνας, ήχου και βίντεο.
- Μπορείτε να προσθέσετε όσες άλλες λέξεις θέλετε κάνοντας κλικ στο **ΠΡΟΣΘΕΣΤΕ ΈΝΑ ΑΛΛΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ.**
- Αν θέλετε να αυξήσετε τη δυσκολία, μπορείτε να επιλέξετε **ΝΑ ΕΠΙΤΡΕΠΟΝΤΑΙ ΔΙΑΓΩΝΙΕΣ ΛΕΞΕΙΣ.**

- Αν θέλετε να αυξήσετε τη δυσκολία, μπορείτε να απενεργοποιήσετε την επιλογή **ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΛΕΞΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΖΗΤΑΤΕ** και οι λέξεις δεν θα εμφανίζονται πλέον σε μια πλευρά της λέξης αναζήτησης. Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να αναζητήσουν τις λέξεις χωρίς να γνωρίζουν ποιες λέξεις υπάρχουν στην αναζήτηση λέξεων.
- Αν έχετε προσθέσει **ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ**, βλέπε παραπάνω, μπορείτε να αποφασίσετε να τις εμφανίσετε, κάνοντας κλικ στο **ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ** και μπορείτε να ορίσετε αν οι πληροφορίες θα εμφανίζονται στην αρχή ή όταν βρεθεί η λέξη.
- Η αναζήτηση λέξεων θα γίνεται με κεφαλαία γράμματα, εκτός αν επιλέξετε **ΜΙΚΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ**
- Στο πλαίσιο **ΜΗΝΥΜΑ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗΣ**, μπορείτε να προσθέσετε ένα μήνυμα για όσους βρίσκουν τη σωστή λύση.
- Τέλος, κάντε κλικ στο **ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ**.
- Αν θέλετε να κάνετε κάποια αλλαγή, κάντε κλικ στο **ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΞΑΝΑ** (κάτω αριστερά).
- Εάν πιστεύετε ότι η δραστηριότητά σας είναι έτοιμη, κάντε κλικ στο **ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**.
- Κάνοντας κύλιση μέχρι το τέλος της σελίδας, θα δείτε: τον κωδικό QR της δραστηριότητας και, κάτω από το **ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ** τον σύνδεσμο που μπορείτε να μοιραστείτε με τους μαθητές σας.
- Για να αντιγράψετε το σύνδεσμο μπορείτε να κάνετε κλικ στο εικονίδιο στο τέλος της γραμμής **ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**.
- Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε αν θέλετε η δραστηριότητά σας να είναι **δημόσια** (να μπορεί να ανακαλυφθεί από άλλους εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς) ή όχι, κάνοντας κλικ αριστερά, δίπλα στο Δημιουργία παρόμοιας εφαρμογής. Εάν κάνετε κλικ στο Δημόσια, θα ερωτηθείτε κάποιες πρόσθετες πληροφορίες.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/cwHRX>

## 7.3 LearningApps – Για κουίζ πολλαπλής επιλογής

Ας δούμε βήμα προς βήμα πώς λειτουργεί για τη δραστηριότητά μας **QUIZ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ** του **ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2 – ΡΗΤΟΡΙΚΗ ΜΙΣΟΥΣ: ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΣΙΑ**

- Πηγαίστε στο <https://learningapps.org/>
- Επιλέξτε τη γλώσσα που επιθυμείτε κάνοντας κλικ πάνω δεξιά στη σημαία.
- Κάντε κλικ στη **ΣΥΝΔΕΣΗ** (πάνω δεξιά) <https://learningapps.org/>
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ**
- **ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ, ΤΟ EMAIL ΣΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΣΤΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΣΑΣ.** Σας προτείνουμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό σας ή σημειώστε τον κάπου ώστε να μην τον ξεχάσετε.
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ** και είστε έτοιμοι!
- Στο πρόγραμμα περιήγησης **ΑΝΤΙΓΡΑΨΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ** <https://learningapps.org/display?v=p5trmlqon22>
- **Κάντε κλικ στο ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**, κάτω αριστερά.
- Εάν θέλετε να προσαρμόσετε την δραστηριότητα, μπορείτε να αλλάξετε ό,τι εσείς επιθυμείτε: τον **ΤΙΤΛΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ.**
- Μπορείτε να προσθέσετε (προαιρετικά) μια **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**, πέρα από τις οδηγίες της άσκησης, χρησιμοποιώντας **ΚΕΙΜΕΝΟ, ΕΙΚΟΝΑ, ΗΧΟ Ή ΒΙΝΤΕΟ.**
- Όσον αφορά τις **ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**, μπορείτε να τις αλλάξετε, διαγράφοντας αυτές στα πλαίσια «Α», και μπορείτε επίσης να δώσετε συμβουλές (κείμενο) που θα βοηθήσουν τους μαθητές σας να μαντέψουν τη σωστή απάντηση.
- Κάτω από κάθε ερώτηση έχετε την αντίστοιχη **ΑΠΑΝΤΗΣΗ**. Μπορείτε να διαγράψετε αυτές στα πλαίσια «Α» και να εισάγετε τις δικές σας απαντήσεις.
- Σημειώστε την σωστή επιλογή απάντησης κάνοντας τικ στο κουτί δίπλα στο **ΣΩΣΤΑ;**
- Μπορείτε να προσθέσετε όσες επιλογές απάντησης θέλετε κάνοντας κλικ στο **ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ**. Η δραστηριότητα, ως έχει, έχει 3 επιλογές απάντησης.
- Επαναλάβετε τις παραπάνω ενέργειες για κάθε ερώτηση.
- Μπορείτε να προσθέσετε άλλη ερώτηση κάνοντας κλικ στο **ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ**.
- Μπορείτε να αποφασίσετε πώς να **ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΤΕ ΤΙΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ** επιλέγοντας **ΤΥΧΑΙΑ ΣΕΙΡΑ** ή **ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΠΑΡΑΠΑΝΩ**.
- Μπορείτε να αποφασίσετε αν η αξιολόγηση θα γίνεται ανά ερώτηση ή αν θα γίνεται συνολικά στο τέλος.

- Μπορείτε επίσης να **ΠΡΟΣΘΕΣΕΤΕ ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΦΟΝΤΟΥ** κάνοντας κλικ στο επιλογή εικόνας (από το Pixabay, Wikipedia και Flickr, από το διαδίκτυο ή τον προσωπικό σας φάκελο), και μπορείτε να **ΑΛΛΑΞΕΤΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ** (κάνοντας κλικ στο Μέγεθος) ή **ΝΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΤΗΝ ΕΙΚΟΝΑ** την ίδια (κάνοντας κλικ στο Επεξεργασία εικόνας).
- Στο πλαίσιο **ΣΧΟΛΙΑ/FEEDBACK**, μπορείτε να προσθέσετε ένα μήνυμα για όσους βρίσκουν τη σωστή λύση.
- Τέλος, κάντε κλικ στο **ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ**.
- Αν θέλετε να κάνετε κάποια αλλαγή, κάντε κλικ στο **ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΞΑΝΑ** (κάτω αριστερά).
- Εάν πιστεύετε ότι η δραστηριότητά σας είναι έτοιμη, κάντε κλικ στο **ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**.
- Κάνοντας κύλιση μέχρι το τέλος της σελίδας, θα δείτε: τον κωδικό QR της δραστηριότητας και, κάτω από το **ΠΡΟΩΘΗΣΤΕ** τον σύνδεσμο που μπορείτε να μοιραστείτε με τους μαθητές σας.
- Για να αντιγράψετε το σύνδεσμο μπορείτε να κάνετε κλικ στο εικονίδιο στο τέλος της γραμμής **ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ**.
- Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε αν θέλετε η δραστηριότητά σας να είναι **δημόσια** (να μπορεί να ανακαλυφθεί από άλλους εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς) ή όχι, κάνοντας κλικ αριστερά, δίπλα στο Δημιουργία παρόμοιας εφαρμογής. Εάν κάνετε κλικ στο Δημόσια, θα ερωτηθείτε κάποιες άλλες μικρές πρόσθετες πληροφορίες.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/hvKY0>



## 7.4 Kahoot! – Για κουίζ σε πραγματικό χρόνο

Το Kahoot! είναι μια πλατφόρμα μάθησης βασισμένη σε παιχνίδια που σε διευκολύνει να δημιουργείς να μοιράζεσαι και να παίζεις εκπαιδευτικά παιχνίδια ή κουίζ γνώσεων μέσα σε λίγα λεπτά. Είναι πολύ διαδραστικό, εντυπωσιακό και πραγματικά διασκεδαστικό και ζωντανό.

Τους τελευταίους μήνες, το Kahoot! έχει αυξήσει τον αριθμό των λειτουργιών που προσφέρει στον εκπαιδευτικό, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα ένα πιο πολύπλοκο περιβάλλον εργασίας και ένα μικρότερο εύρος δωρεάν δραστηριοτήτων. Εξακολουθεί να παραμένει ένα χρήσιμο εργαλείο, το οποίο και θα εξερευνήσουμε μαζί.

Ας δούμε βήμα προς βήμα πως λειτουργεί για την δραστηριότητά μας **ΚΟΥΙΖ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΕΠΙΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 2**

- Πηγαίντε στο <https://kahoot.com/>
- Εάν έχετε ήδη λογαριασμό, κάντε κλικ στο **LOG IN** και εισάγετε το email και τον κωδικό πρόσβασής σας. Αν χάσατε τον κωδικό πρόσβασής σας, κάντε κλικ στο **Ξέχασα τον κωδικό μου**. Επαναφέρετε τον κωδικό πρόσβασής σας και εισαγάγετε το email που σχετίζεται με το λογαριασμό.
- Αν είναι η πρώτη φορά που εγγράφεστε, κάντε κλικ στο **SIGN UP**, επιλέξτε **TEACHER**, επιλέξτε **SCHOOL ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΕΝΑ EMAIL ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΑΣ**. Σας συνιστούμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό πρόσβασής σας ή να τον σημειώσετε κάπου για να μην τον ξεχάσετε. Μόλις μπειτε, βεβαιωθείτε ότι έχετε επιλέξει το **ΔΩΡΕΑΝ ΠΛΑΝΟ**.
- Κάντε κλικ στο **CREATE** (πάνω δεξιά).
- Θα ανοίξει ένα αναπτυσσόμενο μενού. **Επιλέξτε ΚΑΗΟΟΤ**.
- Κάντε κλικ στην επιλογή **CREATE A NEW ΚΑΗΟΟΤ**.
- Πληκτρολογήστε την ερώτησή σας στον επάνω κενό χώρο όπου λέει "START TYPING YOUR QUESTION".
- Εκεί που βλέπετε το μπλε "+", κάντε κλικ στο "+" και μπορείτε να επιλέξετε μια εικόνα που θα συνοδεύει το κουίζ σας (ανεβάζοντας μια εικόνα από τον υπολογιστή σας ή επιλέγοντας μία από τις διαθέσιμες εικόνες). Αυτό είναι προαιρετικό.
- Παρακάτω, μπορείτε να βρείτε το χώρο για τις πολλαπλές απαντήσεις σας, μέχρι 4. Εισάγετε τις απαντήσεις πληκτρολογώντας στα κενά "ADD ANSWER 1" κ.λπ. Εάν έχετε λιγότερες από 4 απαντήσεις, αφήστε απλώς τους χώρους που δεν χρειάζεστε κενούς. Μόλις εισαγάγετε την απάντηση, θα εμφανιστεί πάνω δεξιά σε κάθε επιλογή απάντησης ένας μικρός κινούμενος κύκλος. **ΕΠΙΛΕΞΤΕ ΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΠΟΥ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΙ ΣΤΗ ΣΩΣΤΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ**.
- Για να προσθέσετε ερωτήσεις, κάντε κλικ στο μπλε κουμπί στα αριστερά **ADD QUESTION** και επαναλάβετε την ίδια διαδικασία.
- Για να αποθηκεύσετε το Kahoot σας, κάντε κλικ στο μπλε κουμπί **SAVE**, πάνω δεξιά

- Θα εμφανιστεί ένα αναδυόμενο παράθυρο που θα λέει ΠΡΟΣΘΕΤΗΣΤΕ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΠΙΝΕΛΙΕΣ!
- Εισάγετε τον ΤΙΤΛΟ του ΚΑΗΟΟΤ
- Μπορείτε επίσης να προσθέσετε μια περιγραφή που να καθοδηγεί τους μαθητές σας
- Κάντε κλικ στην επιλογή **ΣΥΝΕΧΕΙΑ**
- Για να το παίξετε, μπορείτε να κάνετε κλικ στο PLAY NOW στο αναδυόμενο παράθυρο. Σε κάθε περίπτωση, κάντε κλικ στο ΤΕΛΟΣ
- Η βιβλιοθήκη σας (LIBRARY) θα εμφανιστεί αυτόματα. Κάντε κλικ στο σύμβολο του μολυβιού EDIT αν θέλετε να αλλάξετε κάτι.
- Επιλέξτε START αν θέλετε να ξεκινήσει το κουίζ.
  - Θα ανοίξει ένα νέο παράθυρο. Επιλέξτε CLASSIC MODE και κάντε κλικ στο START πάνω δεξιά στο εικονίδιο.
  - Θα εμφανιστεί κάτι παρόμοιο

Join at **www.kahoot.it**  
or with the **Kahoot! app**

Game PIN:  
**842 5992**



- Πείτε στους μαθητές να μεταβούν στην υποδεικνυόμενη ιστοσελίδα και να εισάγουν το PIN του παιχνιδιού.
- Θα πρέπει να προσθέσουν ένα ψευδώνυμο και να επιλέξουν την απάντηση που θεωρούν σωστή. Στο τέλος, θα εμφανιστεί ένα βάθρο με τους 3 μαθητές που θα έχουν δώσει τον μεγαλύτερο αριθμό σωστών και ταχύτερων απαντήσεων.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/xBU46>

## 7.5 LearningApps - Για ταξινόμηση σε αριθμητική γραμμή

Ας δούμε βήμα προς βήμα πώς λειτουργεί για τη δραστηριότητά ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ που μπορεί να χρησιμοποιηθεί με μικρότερους σε ηλικία μαθητές.

- Πηγαίστε στο <https://learningapps.org/>
- Επιλέξτε τη γλώσσα που επιθυμείτε κάνοντας κλικ πάνω δεξιά στη σημαία.
- Κάντε κλικ στη **ΣΥΝΔΕΣΗ** (πάνω δεξιά)
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ**
- **ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ, ΤΟ EMAIL ΣΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΣΑΣ.**  
Σας προτείνουμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό σας ή σημειώστε τον κάπου ώστε να μην τον ξεχάσετε.
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ** και είστε έτοιμοι!
- Στο πρόγραμμα περιήγησης **ΑΝΤΙΓΡΑΨΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ**  
<https://learningapps.org/display?v=pbt3azcjk22>
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**, κάτω αριστερά.
- Εάν θέλετε να προσαρμόσετε την δραστηριότητα, μπορείτε να αλλάξετε ό,τι εσείς επιθυμείτε: τον **ΤΙΤΛΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ.**
- Ξεκινήστε με τη **ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ** με τον μικρότερο και τον μεγαλύτερο αριθμό που θα έχει το χρονοδιάγραμμά σας.
- Δουλέψτε με τα **ΖΕΥΓΑΡΙΑ** αντιστοιχίζοντας τα **ΣΤΟΙΧΕΙΑ** με την **ΤΙΜΗ**. Αν χρειαστεί να προσαρμοστείτε, διαγράψτε τα στοιχεία στα πλαίσια "Α". Μπορεί επίσης να θέλετε να δώσετε **Συμβουλές (κείμενο)** για να βοηθήσετε τους μαθητές σας να μαντέψουν τη σωστή απάντηση. Επαναλάβετε για όλα τα στοιχεία.
- Μπορείτε να προσθέσετε όσα στοιχεία επιθυμείτε κάνοντας κλικ στο **ΠΡΟΣΘΕΣΤΕ ΕΝΑ ΑΛΛΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ.**
- Αν έχετε προσθέσει υποδείξεις, βλέπε παραπάνω, μπορείτε να αποφασίσετε να τις εμφανίσετε, κάνοντας κλικ στο **ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΥΠΟΔΕΙΞΕΩΝ ΛΥΣΕΙΣ** και μπορείτε επίσης να ορίσετε αν οι πληροφορίες θα εμφανίζονται στην αρχή ή όταν βρεθεί η λέξη.
- Στο πλαίσιο **ΜΗΝΥΜΑ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗΣ**, μπορείτε να προσθέσετε ένα μήνυμα για όσους βρίσκουν τη σωστή λύση.
- Τέλος, κάντε κλικ στο **ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ**
- Αν θέλετε να κάνετε κάποια αλλαγή, κάντε κλικ στο **ΕΠΕΞΕΡΑΣΤΕΙΤΕ ΞΑΝΑ** (κάτω αριστερά)

- Εάν πιστεύετε ότι η δραστηριότητά σας είναι έτοιμη, κάντε κλικ στο **ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**.
- Κάνοντας κύλιση μέχρι το τέλος της σελίδας, θα δείτε: τον κωδικό QR της δραστηριότητας και, κάτω από την **ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ** τον σύνδεσμο που μπορείτε να μοιραστείτε με τους μαθητές σας.
- Για να αντιγράψετε το σύνδεσμο μπορείτε να κάνετε κλικ στο εικονίδιο στο τέλος της γραμμής **ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**.
- Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε αν θέλετε η δραστηριότητά σας να είναι **δημόσια** (να μπορεί να ανακαλυφθεί από άλλους εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς) ή όχι, κάνοντας κλικ στα αριστερά, δίπλα στο Δημιουργία παρόμοιας εφαρμογής. Εάν κάνετε κλικ στο Δημόσια, θα σας ζητηθούν άλλες πρόσθετες πληροφορίες.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:  
<https://shorturl.at/lyALZ>

## 7.6 LearningApps – Για αντιστοίχιση ζευγαριών

Ας δούμε όμως βήμα προς βήμα πώς λειτουργεί για τη δραστηριότητά ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ.

- Πηγαίστε στο <https://learningapps.org/>
- Επιλέξτε τη γλώσσα που επιθυμείτε κάνοντας κλικ πάνω δεξιά στη σημαία.
- Κάντε κλικ στη **ΣΥΝΔΕΣΗ** (πάνω δεξιά)
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΝΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ**
- **ΕΙΣΑΓΕΤΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΣΑΣ, ΤΟ EMAIL ΣΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΤΕ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΣΑΣ.**  
Σας προτείνουμε να αποθηκεύσετε τον κωδικό σας ή σημειώστε τον κάπου ώστε να μην τον ξεχάσετε.
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ** και είστε έτοιμοι!
- Στο πρόγραμμα περιήγησης **ΑΝΤΙΓΡΑΨΤΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ**  
<https://learningapps.org/display?v=pbt3azc22>
- Κάντε κλικ στο **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΟΜΟΙΑΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ**, κάτω αριστερά.
- Εάν θέλετε να προσαρμόσετε την δραστηριότητα, μπορείτε να αλλάξετε ό,τι εσείς επιθυμείτε: τον **ΤΙΤΛΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΤΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ.**
- Ξεκινήστε με τη **ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ**. Εισάγετε στοιχεία στα πλαίσια Α (μπορεί να είναι κείμενο, εικόνα, κείμενο σε ήχο, ήχος ή βίντεο) που ταιριάζουν μεταξύ τους σε ζευγάρια, δημιουργώντας το Ζευγάρι 1, το Ζευγάρι 2 κλπ.
- Αποφασίστε σχετικά με την **ΑΠΟΚΡΥΨΗ ΤΩΝ ΣΩΣΤΩΝ ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ**, εάν θέλετε μόλις αντιστοιχηθεί σωστά ένα ζευγάρι να εξαφανίζεται ή ο έλεγχος να γίνεται στο τέλος.
- Αποφασίστε τη **ΔΙΑΤΑΞΗ**, εάν θέλετε οι κάρτες να εμφανίζονται δίπλα δίπλα ή η μία πάνω στην άλλη.
- Στο πλαίσιο **ΜΗΝΥΜΑ ΕΠΙΒΡΑΒΕΥΣΗΣ**, μπορείτε να προσθέσετε ένα μήνυμα για όσους βρίσκουν τη σωστή λύση.
- Τέλος, κάντε κλικ στο **ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗ ΠΡΟΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗΣ**
- Αν θέλετε να κάνετε κάποια αλλαγή, κάντε κλικ στο **ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΤΕΙΤΕ ΞΑΝΑ** (κάτω αριστερά)
- Εάν πιστεύετε ότι η δραστηριότητά σας είναι έτοιμη, κάντε κλικ στο **ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.**
- Κάνοντας κύλιση μέχρι το τέλος της σελίδας, θα δείτε: τον κωδικό QR της δραστηριότητας και, κάτω από την **ΧΡΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ** τον σύνδεσμο που μπορείτε να μοιραστείτε με τους μαθητές σας.
- Για να αντιγράψετε το σύνδεσμο μπορείτε να κάνετε κλικ στο εικονίδιο στο τέλος της γραμμής **Πρώτησης.**

- Μπορείτε επίσης να αποφασίσετε αν θέλετε η δραστηριότητά σας να είναι **δημόσια** (να μπορεί να ανακαλυφθεί από άλλους εγγεγραμμένους εκπαιδευτικούς) ή όχι, κάνοντας κλικ στα αριστερά, δίπλα στο Δημιουργία παρόμοιας εφαρμογής. Εάν κάνετε κλικ στο Δημόσια, θα σας ζητηθούν άλλες πρόσθετες πληροφορίες.

Οι παραπάνω οδηγίες είναι διαθέσιμες και σε μορφή PDF στον ακόλουθο σύνδεσμο:

<https://shorturl.at/bwzA8>

# Κλείσιμο

Μοίρασμα εμπειριών και αξιολόγηση

## Μοίρασμα εμπειριών

Δημιουργήσατε το δικό σας σχέδιο μαθήματος ή εφαρμόσατε κάποια δραστηριότητα στην τάξη σας; Στείλτε μας ένα email στο [education.hellas@actionaid.org](mailto:education.hellas@actionaid.org) και μοιραστείτε **μαζί μας** την εμπειρία σας.

Μπορείτε επίσης να μοιραστείτε **με εκπαιδευτικούς από διαφορετικές χώρες της Ευρώπης** στρατηγικές, πόρους και άλλες ευκαιρίες μάθησης σχετικά με αυτό το θέμα, κάνοντας κλικ στην πλατφόρμα Padlet (δείτε τον παρακάτω σύνδεσμο) και γράψτε στα αγγλικά (κατά προτίμηση) ή στη γλώσσα μας:

[https://padlet.com/gab\\_projectos/bet-academy-sharing-of-ideas-and-resources-iukwj074roj42hhf](https://padlet.com/gab_projectos/bet-academy-sharing-of-ideas-and-resources-iukwj074roj42hhf)

Για να συμμετάσχετε, κάντε κλικ στο "+" ακριβώς κάτω από το θέμα. Στη συνέχεια, απλώς εισάγετε ένα μήνυμα, ένα βίντεο, ένα αρχείο ή έναν άλλο πόρο. Καλή απόλαυση!

## Τελική αξιολόγηση

Συγχαρητήρια, ολοκληρώσατε τον κύκλο επιμόρφωσης!

Ανυπομονούμε να μάθουμε πώς βρήκατε τον κύκλο επιμόρφωσης. Τον βρήκατε ενδιαφέροντα; Τι ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο; Νιώθετε ότι ήταν ένα ταξίδι μάθησης για εσάς; Αισθάνεστε πιο έτοιμοι/ έτοιμες να εξερευνήσετε το θέμα της ρητορικής μίσους στην τάξη σας;

Μοιραστείτε τις εντυπώσεις σας κάνοντας κλικ στον παρακάτω σύνδεσμο που θα ανοίξει μια φόρμα αξιολόγησης. Απλώς ακολουθήστε τις οδηγίες. Εκτιμούμε ιδιαίτερα την αξιολόγησή σας και θα μας βοηθήσει να βελτιώσουμε τα μαθήματά μας στο μέλλον.

<https://forms.office.com/e/jZAPZ6FVZE>





**BET** **DIGITAL  
LEARNING  
FOR SOCIAL  
INCLUSION**

**act:onaid**

  
**aidglobal** | AGIR  
INCLUIR  
DESENVOLVER

  
Live the change. Design your impact.

  
**agenda 21**  
Associo de Asistencia  
al Programa contra  
Desarrollo Sostenible

  
**OXFAM**  
Italia

 Cofinanziato dal  
programma Erasmus+  
dell'Unione europea